

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88
overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij

Dhr. [REDACTED]
telefoon [REDACTED]
[REDACTED]@overijssel.nl
Zaaknummer Z-HZ_WNB-2019-004024

Stichting Faunabeheereenheid Overijssel
de heer [REDACTED]
Postbus 645
7400 AP DEVENTER

Datum	Kenmerk	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
17.01.2020	2019/0310197	1	27 september 2019	

Onderwerp: Wet natuurbescherming – vergunning schadebestrijding ganzen

Geachte heer [REDACTED]

U heeft namens de Stichting Faunabeheereenheid Overijssel een aanvraag om een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming – Natura 2000-gebieden (verder Wnb) bij ons ingediend. Deze hebben wij op 27 september 2019¹ ontvangen. De aanvraag betreft het doden van grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen in de winterperiode (1 oktober tot 1 maart) met behulp van het geweer, in het kader van schadebeheer en -bestrijding, in Overijssel. U vraagt een vergunning aan voor de duur van het Faunabeheerplan.

De aangevraagde activiteit is in overeenstemming met de activiteit uit de vigerende Wet natuurbescherming ontheffing van 27 augustus 2019.²

Besluit

Wij verlenen u een vergunning³ voor het doden van grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen in de periode 1 oktober tot 1 maart met behulp van het geweer, in het kader van schadebeheer en bestrijding, op agrarische percelen in en rond de volgende Natura 2000-gebieden in Overijssel:

- De Wieden
- Engbertsdijksvenen
- Ketelmeer & Vossemeer
- Rijntakken
- Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht
- Zwarte Meer
- Weerribben
- Sallandse Heuvelrug
- Veluwe Randmeren

De motivering hiervoor is in bijlage 2 (overwegingen) weergegeven.

¹ EDO-kenmerk: 2019/0296890

² EDO-kenmerk: 2019/ 0254398

³ Op basis van art. 2.7, tweede lid Wet natuurbescherming

De aanvraag en de bijbehorende passende beoordeling⁴ zijn onderdeel van de vergunning.
De vergunning wordt verleend voor de periode vanaf de dag van inwerkingtreding van het besluit op de aanvraag tot 1 maart 2024 (in de periode 1 oktober tot 1 maart).

Voorschriften

Wij verbinden aan de vergunning voorschriften. Deze zijn in bijlage 1 weergegeven.

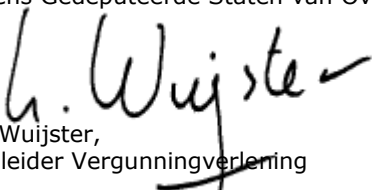
Leges

U bent voor het in behandeling nemen van uw aanvraag leges verschuldigd⁵. De hoogte van de leges zijn € 2.660.⁶

Tot slot

Heeft u nog vragen naar aanleiding van ons besluit, dan kunt u bellen met de heer [REDACTED] op telefoonnummer [REDACTED].

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

Bijlagen:

Bijlage 1	Voorschriften
Bijlage 2	Overwegingen bij het besluit
Bijlage 3	Kaarten

Afschriften

Afschriften van dit besluit worden verzonden aan:

- Gedeputeerde Staten van Gelderland;
- Gedeputeerde Staten van Flevoland;
- Vogelbescherming Nederland.

⁴ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, kenmerk R002-1270578WLI-V05-mfv-NL, 26 september 2019

⁵ Belastingverordening Overijssel

⁶ http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Overijssel/CVDR37873/CVDR37873_15.html

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat in de kantlijn van onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op 3 manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, team Juridische Zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via <https://forms.overijssel.nl/bezwaar-klacht/bezwaar-beslissing/>.
3. Met een faxbericht. Het faxnummer van het team Juridische Zaken is: 088-1188673.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 - 361 55 55.

Voorschriften

Bijlage 1

Moet u volgens voorschriften iets melden of contact opnemen met het bevoegd gezag? Geeft u in de e-mail naar ons of in een telefoongesprek altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming – Natura 2000-gebieden, het betrokken Natura 2000-gebied, de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit (2019/0310197). Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek bestemd is. Het meldpunt is bereikbaar via de telefoon onder nummer 038 425 24 23 of via het e-mailadres meldpunt@overijssel.nl.

Aan deze vergunning zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. Deze vergunning is alleen geldig voor de vergunninghouder de Stichting Faunabeheereenheid Overijssel (FBE), de gemachtigde wildbeheereenheden (WBE), en de via de WBE gemachtigde jachthouders en jachtaktehouders. De vergunninghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze vergunning.

Rijntakken – Deelgebied Uiterwaarden IJssel

2. In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden in het Natura 2000-gebied de Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden van de IJssel), binnen de provinciegrens van Overijssel, indien er op minder dan 50 meter een beverburcht aanwezig is.
3. In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden binnen het Natura 2000-gebied de Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden van de IJssel) in de provincie Overijssel, in een bufferzone zoals aangegeven in bijlage 3, indien de kleine zwaan aanwezig is binnen 700 meter van de afschotlocatie.
4. In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden binnen het Natura 2000-gebied de Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden van de IJssel) in de provincie Overijssel, in een bufferzone zoals aangegeven in bijlage 3, indien de wilde zwaan aanwezig is binnen 350 meter van de afschotlocatie.
5. In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden in het Natura 2000 gebied de Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden van de IJssel) in de provincie Overijssel, tot een uur na zonsopkomst indien slapende en/of rustende kolganzen aanwezig zijn binnen 500 meter van de afschotlocatie. Dit voorschrift geldt voor het gebied zoals aangegeven in bijlage 3. (Nb. Indien er zich een winterdijk bevindt tussen de afschotlocatie en de buffergebieden zoals aangegeven in bijlage 3, dan geldt voornoemde beperking niet).
6. In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden in het Natura 2000-gebied de Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden van de IJssel) in de provincie Overijssel, tot een uur na zonsopkomst indien slapende en/of rustende grauwe ganzen aanwezig zijn binnen 500 meter van de afschotlocatie. (Nb. Indien er zich een winterdijk bevindt tussen de afschotlocatie en de slapende en/of rustende grauwe ganzen, dan geldt voornoemde beperking niet).
7. In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden binnen het Natura 2000-gebied de Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden van de IJssel) in de provincie Overijssel, in een bufferzone zoals aangegeven in bijlage 3, indien de kemphaan aanwezig is binnen 300 meter van de afschotlocatie.
8. In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet binnen het Natura 2000-gebied de Rijntakken binnen 200 meter afstand van de zandwinplassen Windesheim (zie bijlage 3) op grauwe ganzen,

kolganzen en brandganzen op agrarische percelen geschoten worden, indien er werkzaamheden plaatsvinden in de zandwinplassen ten behoeve van het verondiepen van de zandwinplassen Windesheim indien wilde eend en smient aanwezig zijn.⁷

De Wieden

9. In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden in of in de buurt van het Natura 2000-gebied De Wieden, indien de kleine zwaan aanwezig is in het Natura 2000-gebied én binnen 700 meter van de afschotlocatie.
10. In de periode 1 oktober tot 1 maart mag binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied De Wieden niet op kolganzen geschoten worden.

Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

11. In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden binnen het Natura 2000-gebied de Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht in de provincie Overijssel, in een bufferzone zoals aangegeven in bijlage 3, indien de kleine zwaan aanwezig is binnen 700 meter van de afschotlocatie.
12. In de periode 1 oktober tot 1 maart mag binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht niet op kolganzen geschoten worden.

Zwarte meer

13. In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden binnen het Natura 2000-gebied Zwarte Meer in de provincie Overijssel, in een bufferzone zoals aangegeven in bijlage 3, indien de kleine zwaan aanwezig is binnen 700 meter van de afschotlocatie.
14. In de periode 1 oktober tot 1 maart mag binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Zwarte Meer niet op kolganzen geschoten worden.

Ketelmeer & Vossemeer

15. In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden binnen het Natura 2000-gebied Ketelmeer & Vossemeer in de provincie Overijssel, in een bufferzone zoals aangegeven in bijlage 3, indien de kleine zwaan aanwezig is binnen 700 meter van de afschotlocatie.
16. In de periode 1 oktober tot 1 maart mag binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Ketelmeer & Vossemeer niet op kolganzen geschoten worden.

Engbertsdijksvenen

17. In de periode 1 oktober tot 1 maart mag binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen op agrarische percelen niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden.
18. In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er in een zone van vier kilometer *buiten* de begrenzing van het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden op agrarische percelen indien er een kraanvogel(-s) foerageert binnen een afstand van 500 meter van de afschotlocatie. De vier kilometer zone is in bijlage 3 aangegeven.

⁷ Werkzaamheden zoals beschreven in de Wnb-vergunning met kenmerk 2018/0528563

Overwegingen bij het besluit**Bijlage 2**

Het besluit bestaat uit de vergunning en voorschriften. In deze bijlage zijn de overwegingen bij het besluit opgenomen. Het besluit en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De overwegingen zijn als volgt opgebouwd:

A	WEERGAVE VAN DE FEITEN	8
A1	Vergunningaanvraag	8
	A1.1 Omschrijving activiteit	8
	A1.2 Doel activiteit 'schadebeheer en bestrijding'	9
	A1.3 Periode	9
	A1.4 Onderliggende documenten	9
	A1.5 Aanvullende gegevens	9
A2	Bevoegdheid	9
	A2.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	9
A3	Procedure	9
	A3.1 Overeenstemming andere provincie	10
A4	Vergunningplicht	10
A5	Toetsingskader Natura 2000-gebieden	10
B	TOETSING NATURA 2000-GEBIEDEN	11
B1	Inhoudelijke beoordeling	11
	B1.1 Toetsing effectbeoordeling aanvraag	11
	B1.1.1 Effectbeschrijving op hoofdlijn	11
	B1.1.1.1.Geluidsverstoring door schietgeluid op Vogelrichtlijnsoorten	14
	B1.1.1.2.Geluidsverstoring door schietgeluid op Habitatrichtlijnsoorten	15
	B1.1.1.3.Optische verstoring door het bewegen van mensen, dieren of voertuigen	16
	B1.1.1.4.Conclusie	16
	B1.1.2 Effectbeschrijving en toetsing per soort per Natura 2000-gebied	17
	B1.1.3 Toetsing van de effectenbeoordeling gebied 'Rijntakken'	18
	B1.1.4 Toetsing van de effectenbeoordeling gebied 'De Wieden'	37
	B1.1.5 Toetsing van de effectenbeoordeling gebied 'Weerribben'	45
	B1.1.6 Toetsing van de effectenbeoordeling gebied 'Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht' ...47	
	B1.1.7 Toetsing van de effectenbeoordeling gebied 'Zwarte meer'	53
	B1.1.8 Toetsing van de effectenbeoordeling gebied 'Ketelmeer & Vossemeer'	61
	B1.1.9 Toetsing van de effectenbeoordeling gebied 'Veluwerandmeren'	68
	B1.1.10 Toetsing van de effectenbeoordeling gebied 'Sallandse Heuvelrug'	72
	B1.1.11 Toetsing van de effectenbeoordeling gebied 'Engbertsdijksvenen'	74
	B1.2 Samenvatting verzachtende maatregelen in de aanvraag	77
	B1.3 Cumulatieve effecten	78
	B1.3.1 Beschrijving cumulatieve effecten in de aanvraag	78
	B1.3.2 Toetsing cumulatieve effecten	81
	B1.4 Toetsing aan overige vereisten	81

B1.5	Eindconclusie toetsing	82
B2	Zienswijzen.....	83
B2.1	Bespreking van ingediende zienswijze	83
B2.2	Reactie op de zienswijzen.....	83
C	SLOTCONCLUSIE NATURA 2000-GEBIEDEN.....	85

A WEERGAVE VAN DE FEITEN

A1 Vergunningaanvraag

A1.1 Omschrijving activiteit

De activiteit is te omschrijven als verjagen van grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen met behulp van 'ondersteunend afschot' in de periode 1 oktober tot 1 maart met behulp van het geweer, in het kader van schadebeheer en bestrijding, in Overijssel.

Met 'verjaging' worden de versturende effecten bedoeld door menselijke aanwezigheid, het effect van het geweerschot en het effect van dodelijke slachtoffers onder 'soortgenoten' van ganzen. Het betreft hier niet alleen het afschot zelf (dit is ondersteunend). 'Ondersteunend' betekent dat het een extra effectieve bijdrage levert aan verjaging.

Deze activiteit is beschreven in de Wet natuurbeschermingsontheffing van 27 augustus 2019 met als kenmerk: 2019/ 0254398. Deze vergunningaanvraag wil de volgende activiteiten toestaan zoals deze in de ontheffing beschreven zijn:⁸

Aangevraagde activiteit:

Het doden van grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen met behulp van *het geweer* ten behoeve van de methode verjaging met ondersteunend afschot, ter voorkoming van belangrijke schade aan agrarische gewassen op agrarische percelen.

- *Overwinterende grauwe ganzen (van 1 oktober tot 1 maart)*
Vanaf een uur voor zonsopkomst tot uiterlijk 12.00 uur 's middags met een maximum van 10 stuks per bejaagactie per schadeperceel. t.b.v. ondersteunend afschot voor de WBE-gebieden zoals aangegeven in tabel 1;
- *Overwinterende kolganzen (van 1 oktober tot 1 maart)*
Vanaf een uur voor zonsopkomst tot uiterlijk 12.00 uur 's middags met een maximum van 10 stuks per bejaagactie per schadeperceel t.b.v. ondersteunend afschot voor de WBE-gebieden zoals aangegeven in tabel 1;
- *Overwinterende brandganzen (van 1 oktober tot 1 maart)*
Vanaf een uur voor zonsopkomst tot uiterlijk 12.00 uur 's middags met een maximum van 10 stuks per bejaagactie per schadeperceel t.b.v. ondersteunend afschot voor de WBE-gebieden zoals aangegeven in tabel 1.⁹

Tabel 1		
Grauwe gans	Kolgans	Brandgans
De IJssellanden	IJssellanden	De IJssellanden
IJsselstreek Salland	IJsselstreek Salland	IJsselstreek Salland
Jachtvereniging Kampen	Jachtvereniging Kampen	Jachtvereniging Kampen
De Noord-Westhoek	De Noord-Westhoek	De Noord-Westhoek
D' Oldematen	D' Oldematen	D' Oldematen
Steenwijkerwold e.o.	Steenwijkerwold e.o.	Steenwijkerwold e.o.
De Weerribben	De Weerribben	De Weerribben
Noorder Vechtlanden	Noorder Vechtlanden	
Salland-Midden	Salland-Midden	

⁸ De Wet natuurbeschermingsontheffing van 27 augustus 2019 met als kenmerk: 2019/ 0254398 staat afschot van grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen tot en met maand maart toe. In deze vergunningaanvraag wordt afschot niet voor de maand maart aangevraagd. Hiervoor zal de FBE een aparte vergunningaanvraag doen.

⁹ Volgens voorschrift 6 van de Wnb-ontheffing van 27 augustus 2019 mag er: "in de periode 1 oktober tot 1 april niet meer dan 10 ganzen per schadeperceel per dag geschoten worden". Dit houdt in dat afschot van de drie verschillende ganzensoorten opgeteld ook niet meer dan 10 stuks per bejaagactie per schadeperceel mogen bedragen.

Tussen Grens en Vecht De Akkerlanden	Tussen Grens en Vecht De Akkerlanden	
Zuider Vechtlanden	Zuider Vechtlanden	
De Vechtstroom		
Twickel		
West-Twente		
Zuid-Oost Twente		

A1.2 Doel activiteit 'schadebeheer en bestrijding'

De activiteit heeft als doel het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen door grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen in Overijssel.

A1.3 Periode

De vergunning wordt aangevraagd voor de periode van de dag van inwerkingtreding van het definitieve besluit tot 1 maart 2024 (in de periode 1 oktober tot 1 maart).

A1.4 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, kenmerk R002-1270578WLI-V05-mfv-NL, 26 september 2019;
- Machtiging indienen Passende Beoordeling winterganzen, 27 september 2019;
- Toelichting door FBE op Passende beoordeling, kenmerk: Uit20191010, 27 september 2019.

Verder zijn de volgende onderzoeken bij de beoordeling betrokken:

- Natura 2000 Profielendocumenten van vogelsoorten (Ministerie van Economische zaken <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=profielen>)

A1.5 Aanvullende gegevens

Wij hebben uw aanvraag op 27 september 2019 om 15:39 ontvangen. Op 18 oktober 2019 zijn aanvullende gegevens gevraagd.¹⁰ Op 23 oktober 2019 hebben wij een reactie van de FBE ontvangen op ons verzoek om aanvullende gegevens.¹¹ Op 31 oktober 2019 hebben wij u een antwoord gegeven op uw reactie van 23 oktober.¹²

A2 Bevoegdheid

A2.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming¹³. In dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

A3 Procedure

De vergunningprocedure is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

¹⁰ Ons kenmerk: 2019/0319847

¹¹ Ons kenmerk: 2019/0328271

¹² Ons kenmerk: 2019/0328276

¹³ Besluit natuurbescherming, art. 1.3, eerste lid

A3.1 Overeenstemming andere provincie

De effecten van de aangevraagde activiteiten hebben ook invloed op delen van de Natura 2000-gebieden die op het grondgebied van provincie Gelderland en Flevoland liggen. Om vergunning te verlenen is overeenstemming met gedeputeerde staten van deze provincies noodzakelijk.

Gedeputeerde Staten van de provincies Gelderland en Flevoland hebben ingestemd met ons voornemen om voorliggende vergunning te verlenen.¹⁴

A4 Vergunningplicht

De aangevraagde activiteit heeft mogelijk negatieve effecten op een aantal Natura 2000-gebieden. Het gaat daarbij om een combinatie van effecten door geluidsbelasting en optische verstoring.

Er is geen sprake van een activiteit conform een vastgesteld beheerplan. Verder is er geen sprake van bestaand gebruik. De aangevraagde activiteit kan wel gevolgen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen, en significant negatieve effecten zijn niet uit te sluiten.

Voor de activiteit geldt de vergunningplicht in het kader van art. 2.7, tweede lid Wnb. Uit de toetsing moet blijken of een vergunning voor de aangevraagde activiteiten mogelijk is.

A5 Toetsingskader Natura 2000-gebieden

Een vergunning kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. De voorliggende aanvraag om een vergunning beoordelen wij op basis van de regels uit hoofdstuk 2, paragraaf 2.3 van de Wnb.

¹⁴ Instemmingsbesluiten: Gelderland (ons kenmerk 2019/0377232) en Flevoland (ons kenmerk 2019/0371009)

B TOETSING NATURA 2000-GEBIEDEN

B1 Inhoudelijke beoordeling

In deze paragraaf worden de effecten beschreven van de aangevraagde situatie. Wij beoordelen of de verwachte effecten op de doelen voor de Natura 2000-gebieden voldoende in beeld zijn gebracht. Vervolgens komen de maatregelen aan bod die de aanvrager neemt om effecten te voorkomen of te verzachten. Wij toetsen of deze maatregelen voldoende zijn om significant negatieve effecten uit te sluiten. Op basis van onze beoordeling van de effecten en de maatregelen besluiten we of een vergunning mogelijk is.

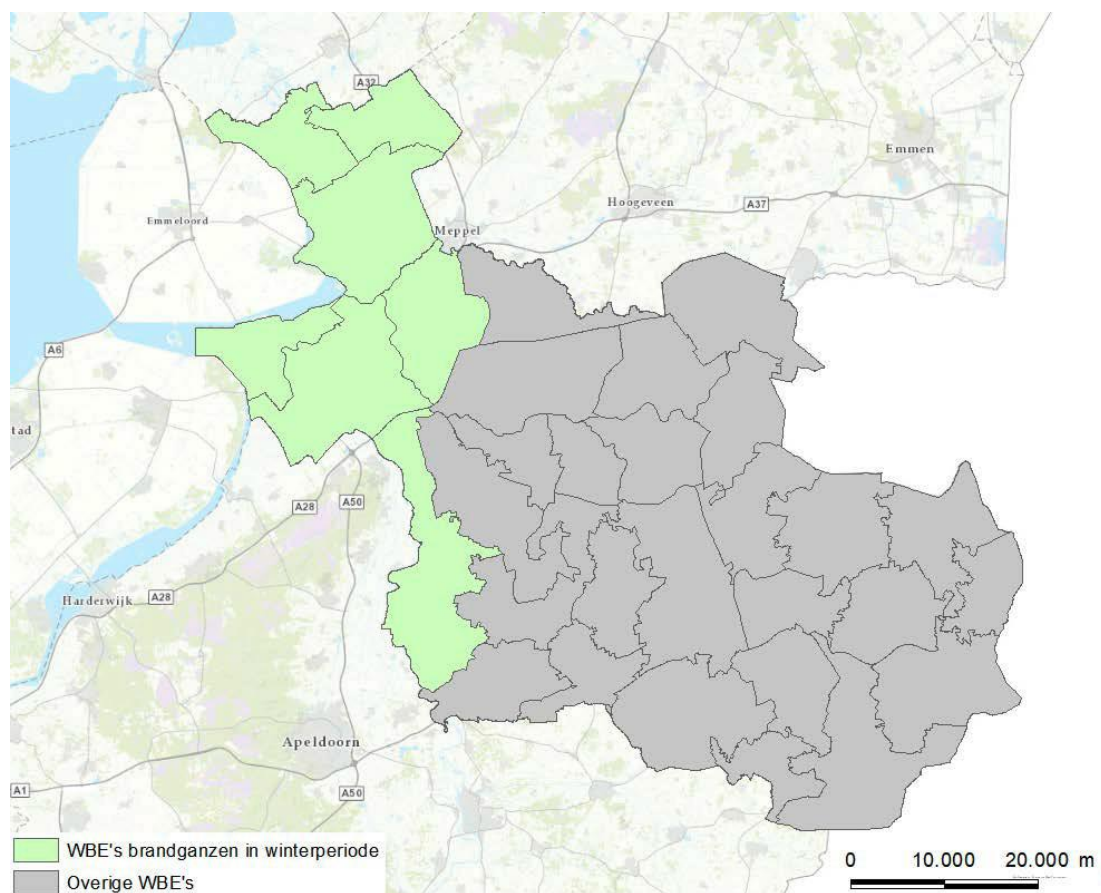
B1.1 Toetsing effectbeoordeling aanvraag

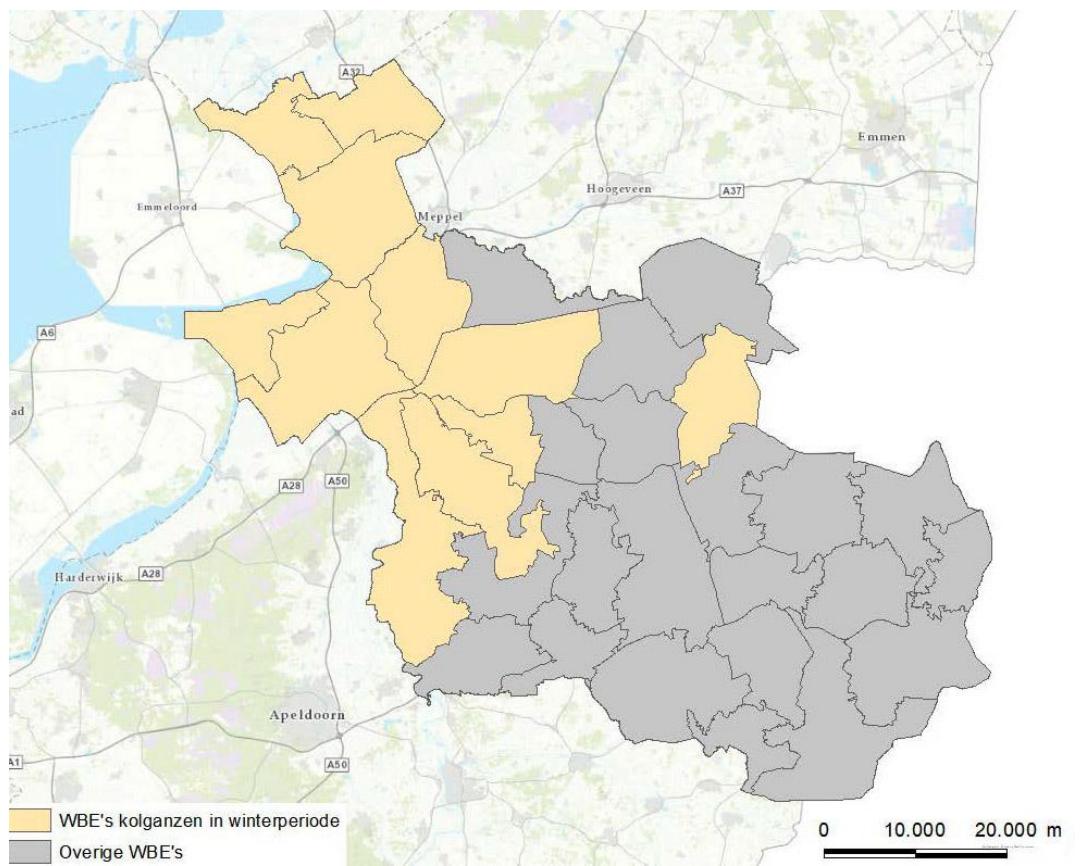
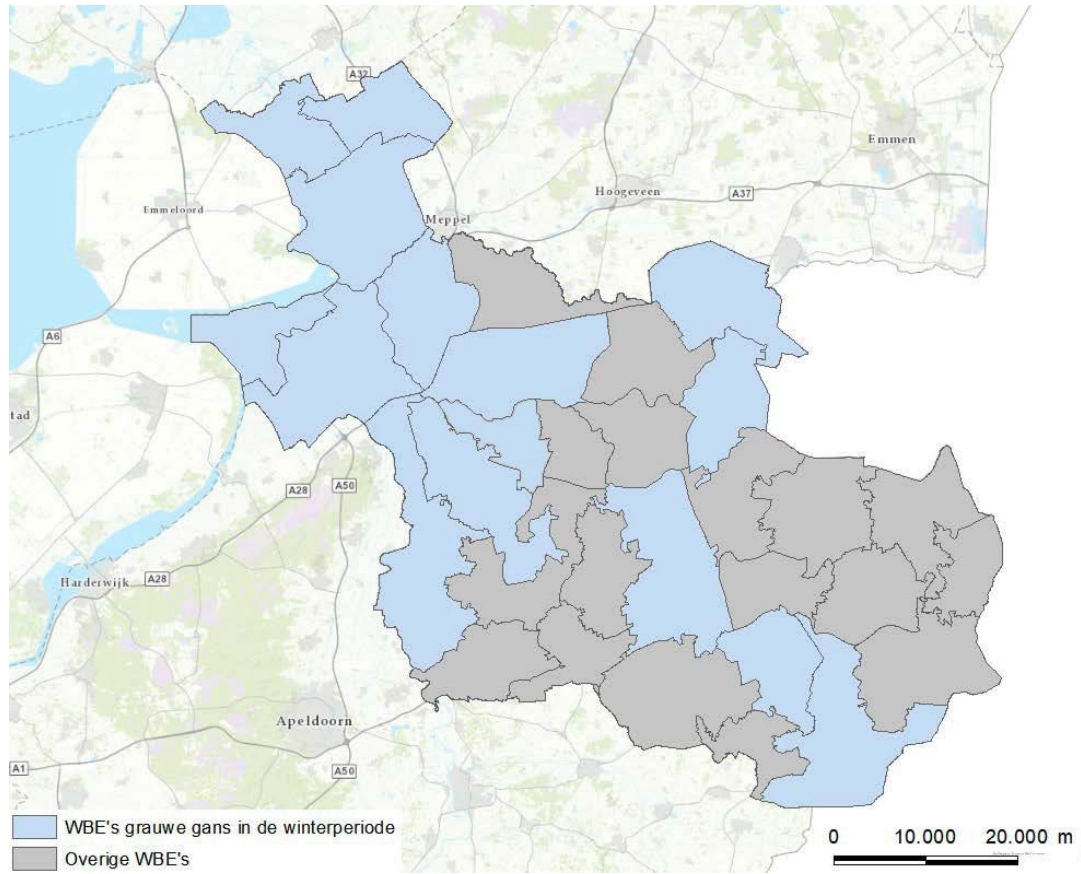
B1.1.1 Effectbeschrijving op hoofdlijn

Het verjagen van ganzen met ondersteunend afschot is een preventieve maatregel (schadepreventie van landbouwgewassen) met het verstoren en doden van schadeveroorzakende dieren tot gevolg. De belanghebbende treft bij dreigende schade aan gewassen op agrarische percelen maatregelen om die schade te voorkomen/beperken door verjaging en afschot van ganzen.

Met 'verjaging' worden de verstorende effecten bedoeld door menselijke aanwezigheid, het effect van het geweeschot en effect van gedode ganzen op de vluchtende ganzen. Het betreft hier niet alleen het afschot zelf (dit is ondersteunend). 'Ondersteunend' betekent dat het een extra effectieve bijdrage levert aan verjaging.

Het verjagen van ganzen op agrarische percelen met ondersteunend afschot mag voor respectievelijk de brandgans, grauwe gans en kolgans in de volgende Wildbeheereenheid-gebieden plaatsvinden:

Het beheer van de drie soorten ganzen heeft (afhankelijk van de verschillende instandhoudingsdoelsoorten van het betreffende Natura 2000-gebied), de volgende mogelijke effecten op instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden:

1. Geluidsverstoring door schietgeluid;
2. 'optische verstoring' door het bewegen van mensen, dieren of voertuigen;
3. lichtverstoring;
4. verontreiniging.

Ad. 1 geluidsverstoring

Geluidsverstoring wordt gedefinieerd als verontrustend geluid veroorzaakt door de mens dat dieren kan beïnvloeden. Van nature worden dieren blootgesteld aan geluiden zoals water, wind of geluiden van andere dieren. Echter, geluidsoverlast als gevolg van menselijke activiteiten is vaak luider, en regelmatiger (zonder veel tussenpozen) en vaker (algemener) voorkomend dan natuurlijk geluid.¹⁵ Van oudsher worden er twee typen geluid onderscheiden: continue en impulsgeluid. Geluid is impulsachtig als het bestaat uit één of meerdere geluidstoten die minder dan een seconde duren. Voorbeelden van continue geluid zijn de 'geluiden van de stad' of geluid afkomstig van gemotoriseerd wegverkeer (achtergrondgeluid). Met name bij continue geluid kan er gewenning optreden. Schietgeluid wordt beschouwd als een impulsgeluid.

Het ecologische verschil tussen continue en impulsgeluid is dat continue geluid biologisch relevante geluiden kunnen maskeren (zoals het geluid dat gebruikt wordt voor onderlinge communicatie, ruimtelijke navigatie of voor het bepalen van aanwezigheid van prooien of juist predatoren. Impulsgeluiden daarentegen kunnen dieren laten opschrikken omdat dergelijke geluiden worden beschouwd als dreiging en resulteren in een levensreddende actie (zoals vluchten of verstopping), vergelijkbaar met de reactie op echte predatierisico's. Verstoring van communicatie heeft bij impulsgeluiden door de kortstondigheid van het geluid niet plaats.¹⁶

Verstoring door geluid heeft mogelijk effect op vogel- en habitatrictlijnsoorten en zal daarom voor die groepen afzonderlijk beschouwd worden.

De activiteit vindt alleen plaats op agrarische percelen, en nooit op percelen met aangewezen habitattypen. Effect op habitattypen is daarom op voorhand uitgesloten.¹⁷

Ad. 2 'optische verstoring' door het bewegen van mensen, dieren of voertuigen.

De invloed van aanwezigheid van mensen, dieren, voertuigen, materieel etc. als gevolg van de activiteit is beperkt tot de open agrarische percelen waar de activiteiten plaatsvinden. Gelet op de reguliere activiteiten op de agrarische percelen worden weinig broedende vogels of habitats van soorten op deze open gronden verwacht. De activiteiten zijn wat betreft optische verstoring te vergelijken met die van reguliere agrarische activiteiten.¹⁸

Optische verstoring door het bewegen van mensen, dieren of voertuigen is mogelijk op vogel- en habitatrictlijnsoorten en zal daarom voor die groepen afzonderlijk beschouwd worden.

De activiteit vindt alleen plaats op agrarische percelen, en nooit op percelen met aangewezen habitattypen. Effect op habitattypen is daarom op voorhand uitgesloten.¹⁹

Ad. 3 lichtverstoring

In verschillende onderzoeken naar vogels en vleermuizen zijn effecten van lichtverstoring vastgesteld. Dit betrof echter situaties met een permanente lichtinvloed (wegverlichting, kassen en dergelijke). Deze leiden tot veranderingen in gedrag zoals het eerder beginnen met zingen. De gewenste activiteiten vinden

¹⁵ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019

¹⁶ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 13)

¹⁷ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 18)

¹⁸ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 17)

¹⁹ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 18)

voor het overgrote deel plaats bij daglicht. Er is slechts een kleine overlap met de donkere nachtperiode. Bovendien zal geen gebruik gemaakt worden van kunstmatige lichtbronnen. Om die reden is verstoring als gevolg van licht uitgesloten.²⁰

De activiteit vindt alleen plaats op agrarische percelen, en nooit op percelen met aangewezen habitattypen. Effect op habitattypen is daarom op voorhand uitgesloten.²¹

Ad. 4 verontreiniging

Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, welke stoffen onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Verontreiniging als gevolg van de beoogde activiteit kan optreden door het achterlaten van stoffen of materialen in het gebied. Dit zou bijvoorbeeld het achterblijven van hulzen kunnen zijn. Doordat er alleen op of in de directe nabijheid van agrarisch cultuurlandschap op ganzen geschoten wordt zullen hulzen niet in het leefgebied van aangewezen soorten vallen. Om die reden zijn effecten als gevolg van verontreiniging op habitattypen en vogel- en habitatrictlijnsoorten uitgesloten.²²

B1.1.1.1. Geluidsverstoring door schietgeluid op Vogelrichtlijnsoorten²³

Hoewel het gehoorsysteem van vogels en mensen fysisch en anatomisch grotendeels hetzelfde is, is er een belangrijk verschil in gevoeligheid. Zo horen vogels gemiddeld het beste in het frequentiegebied van 2 tot 4 kHz, terwijl mensen gemiddeld een (veel) breder frequentiegebied kunnen waarnemen. Daarnaast is de menselijke gehoordrempel lager; mensen kunnen dus zachtere geluiden waarnemen dan vogels. De meeste vogels, met uitzondering van uilen, horen bovendien slechter in een situatie met omgevingsgeluid (van zowel antropogene als natuurlijke oorsprong) dan mensen. Het is daarom niet mogelijk om op basis van eigen waarnemingen goed in te schatten wat vogels of andere diersoorten horen.

Een hoorbaar piekgeluid hoeft daarom niet automatisch tot een effect te leiden. Er zijn weinig onderzoeken bekend naar de effecten van piekgeluiden op het gedrag van vogels in een natuurlijke omgeving. Grofweg zijn er twee soorten effecten op vogelsoorten te onderscheiden: fysieke aantasting (gehoorbeschadiging) en schrikreacties.

Gehoorbeschadiging

Door middel van laboratoriumexperimenten is vastgesteld dat gehoorbeschadiging bij vogels kan optreden bij het optreden van herhaalde piekgeluidniveaus die hoger zijn dan 125 dB(A) SPL of bij een éénmalig piekgeluidniveau van 140dB(A) SPL (Saunders et al, 1993; Hashino & Sokabe, 1989; Dooling & Popper, 2007). Gehoorbeschadiging zou in dat geval alleen op kunnen treden wanneer een schot op enkele meters afstand van een individu wordt afgevuurd. In de praktijk zouden vogelsoorten op een dusdanig korte afstand vanuit optische of akoestische verstoring al gevlucht zijn. *Effecten in de vorm van gehoorbeschadiging van vogels zijn dan ook uitgesloten.*²⁴

Schrikreacties

Door onverwachte geluiden die hoger zijn dan het heersende achtergrondniveau kan een schrikreactie optreden. Bekend is dat vogels in sommige situaties (snel) wennen aan de piekgeluiden, in andere situaties niet. De voorspelbaarheid is hierbij een belangrijke factor, hoe voorspelbaarder het geluid (zowel voor wat betreft de klankkleur, sterkte als frequentie van voorkomen) des te eerder treedt gewenning op. Er zijn weinig onderzoeken bekend naar de effecten van piekgeluiden op het gedrag van vogels in een natuurlijke omgeving. In de enige bij ons bekende publicatie hierover wordt verslag gedaan van een praktijkonderzoek in het Humber Estuarium in Engeland (Wright et al., 2010). Onderzocht werd vanaf (of

²⁰ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 17)

²¹ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 18)

²² *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 18)

²³ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 13/14)

²⁴ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 14)

tot) welk (impuls)geluidsniveau één van de volgende vier reacties van (foeragerende) vogels in een kustgebied te onderscheiden zijn:

- Geen reactie
- Gedragsverandering (grote waakzaamheid, of vocaal alarmeren), zonder opvliegen
- Opvliegen, maar binnen korte tijd weer terugkeren op dezelfde foerageerplek
- Opvliegen en niet binnen korte tijd weer terugkeren op dezelfde foerageerplek

*Schrikreacties door geluidsverstoring zijn in dit geval niet op voorhand uitgesloten voor zowel broedvogels als niet-broedvogels en moeten daarom nader beschouwd worden per soort.*²⁵

B1.1.1.2. Geluidsverstoring door schietgeluid op Habitatrictlijnsoorten

Effecten op voorhand uitgesloten²⁶

Voor *salamanders, vissen, vlinders* en *libellen* zijn negatieve effecten door geluidsverstoring op voorhand met zekerheid uitgesloten.

De soortgroep salamanders leeft vooral onder water of verscholen op het land. Omdat geluid dat in de lucht wordt veroorzaakt nauwelijks effectief doordringt in voorwerpen of vaste ondergrond (Larkin et al., 1996), hebben verscholen blijvende soorten geen last van het geluid van schoten. Salamanders communiceren bovendien niet met geluiden.

Voor vissoorten kan op voorhand al worden bepaald dat effecten op instandhoudingsdoel voor deze soort niet kan optreden omdat er geen geografische overlap is tussen de locaties waar de activiteiten plaatsvinden en de biotoop van deze soort.²⁷

In de wetenschappelijke literatuur zijn er aanwijzingen dat dagvlinders geluid van vogels (het geluid van vleugelslagen) kunnen horen en daarop reageren. Een geweerschot veroorzaakt een breed spectrum aan geluidsfrequenties. De frequenties waarop vlinder (kunnen) reageren, zoals ultrasoon geluid en het geluid van vleugelslagen dragen echter niet ver, de invloedzone van een geweerschot is daarmee beperkt. Bovendien is het door onderzoek aangetoonde effect van geluid beperkt tot een tijdelijke vluchtreactie van de vlinder. De zeer lokale en tijdelijke effecten van de schadebestrijding leiden met zekerheid niet tot een permanent negatief effect op de beschermde vlindersoorten, noch op individuen noch op de populatie.

Om effecten van geluid op libellen te beoordelen wordt onderscheid gemaakt tussen twee stadia, larven en adulte libellen. Adulte libellen hebben geen gehoororganen zoals verschillende soorten vlinders en andere insecten (Yager, 1999). Larven bevinden zich onder water waar geen verstoring optreedt. Om die reden zijn effecten door geluid op libellen uitgesloten.

*Voor bovenstaande soorten zijn (significant) negatieve verstoringseffecten op voorhand uitgesloten.*²⁸

Effecten niet op voorhand uitgesloten vleermuizen en bever

Vleermuizen gebruiken ultrasonische geluiden om zich te oriënteren en om te jagen. Dit wordt ook wel echolocatie genoemd. *Vleermuizen* die echolocatie gebruiken voor de jacht worden ook wel actief luisterende jagers genoemd. Geluid kan negatieve effecten hebben op de mogelijkheden voor *vleermuizen* echolocatie te gebruiken als de frequentie van het verstoringende geluid overlapt met de frequentie van de gebruikte echolocatiepulsen.

In het impulsgeluid van een geweerschot zitten in principe alle frequenties waardoor het geluid overlapt met de frequenties die *vleermuizen* gebruiken. Het geluidsniveau van het schot neemt af met een toenemende afstand. Dit effect is fors groter bij hogere frequenties dan bij lage frequenties. Aangezien *vleermuizen* voor de echolocatie gebruik maken van ultrasonische geluiden (> 20 kHz), zal het effect van het

²⁵ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 14)

²⁶ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 16)

²⁷ *Schadebestrijding overwinterende ganzen binnen Natura 2000-gebieden in Overijssel*, Boerema & Van den Brink, rapportnr 2014.vtSBN2000vDC 10/9/2014

²⁸ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 16)

schot op de echolocatie slechts op relatief korte afstand (tientallen meters) aanwezig zijn. Daarnaast dient de vleermuis uiteraard actief te zijn om een effect door geluidsverstoring als gevolg van de beoogde activiteit te kunnen ondervinden. *Dit dient voor de betreffende soorten te worden beschouwd.*²⁹

Grondgebonden zoogdieren:

De bever is het enige grondgebonden zoogdier met een instandhoudingsdoel in Overijssel. De bever kan bij verstoring door geluid mogelijk zijn burcht verlaten. *Dit dient daarom nader beschouwd worden.*³⁰

B1.1.1.3. Optische verstoring door het bewegen van mensen, dieren of voertuigen

De invloed van aanwezigheid van mensen, dieren, voertuigen, materieel etc. als gevolg van de activiteit is beperkt tot de open agrarische percelen waar de activiteiten plaatsvinden. Gelet op de reguliere activiteiten op de agrarische percelen worden weinig broedende vogels of habitats van soorten op deze open gronden verwacht. De activiteiten zijn wat betreft optische verstoring te vergelijken met die van reguliere agrarische activiteiten.

*Schrikreacties zijn niet op voorhand uitgesloten voor (niet-)broedvogels en habitatsorten en moeten daarom nader beschouwd worden per soort.*³¹

B1.1.1.4. Conclusie

Effecten op aangewezen broedvogelsoorten, niet-broedvogelsoorten, vleermuizen en de bever door geluidsverstoring door schietgeluid zijn niet op voorhand uit te sluiten en moeten daarom per soort en per Natura 2000-gebied nader beschouwd worden.

Effecten op aangewezen broedvogelsoorten, niet-broedvogelsoorten en habitatsorten door 'optische verstoring' door het bewegen van mensen, dieren of voertuigen zijn niet op voorhand uitgesloten en moeten daarom per soort en per Natura 2000-gebied nader beschouwd worden.

Effecten en Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebieden die enkel zijn aangewezen als habitatrictijngebieden:

Er kan op voorhand worden uitgesloten dat negatieve effecten optreden als gevolg van de activiteit binnen de Overijsselse Natura 2000-gebieden die alleen zijn aangewezen als Habitatrictijngebied. Het gaat om de volgende Natura 2000-gebieden: Aamsveen, Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek, Bergvennen & Brecklenkampse Veld, Boetelerveld, Borkeld, Buurserzand & Haaksbergerven, Dinkelland, Landgoederen Oldenzaal, Lemselermaten, Lonnekermeer, Olde Maten & Veerslootslanden, Springendal & Dal van de Mosbeek, Vecht- en Beneden-Reggegebied, Wierdense Veld en Witte Veen.

De activiteit (verjagen van ganzen met ondersteunend afschot) vindt namelijk alleen plaats op agrarische percelen met voor vraat kwetsbare gewassen, en niet op natuurland waar de habitattypen en habitatsorten voorkomen. Er is geen geografische overlap tussen de locaties waar de activiteiten plaatsvinden en de biotoop van de aangewezen soorten.^{32 33} Doordat er geen geografische overlap is, is het uitgesloten dat het piekgeluid van een geweer of optische verstoring een verstoringseffect heeft op aangewezen habitatsorten te weten: het Vliegend Hert, Kamsalamander, Gevlekte witsnuitlibel, Grote vuurvliinder, Platte schijfhoren, Zeggekorfslak, Gestreepte waterroofkever, Bittervoorn, Grote modderkruiper, Kleine modderkruiper, Rivierdonderpad, Beekprik, Zeebek, Rivierprik, Elft en Zalm.³⁴

²⁹ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 16)

³⁰ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 16)

³¹ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 17)

³² *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 17)

³³ *Schadebestrijding overwinterende ganzen binnen Natura 2000-gebieden in Overijssel*, Boerema & Van den Brink, rapportnr 2014.vtSBN2000OvDC 10/9/2014 (blz. 59)

³⁴ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 17)

Natura 2000-gebieden die zijn aangewezen als vogelrichtlijngebieden (en/of habitatrichtlijngebied)

In Natura 2000-gebieden, en dan specifiek de vogelrichtlijngebieden, kan het verjagen van ganzen met ondersteunend afschot effecten hebben op de instandhoudingsdoelstellingen. Er kan een effect zijn omdat er zowel geografisch als in tijd een overlap is tussen de activiteit (verjaging met behulp van ondersteunend afschot) en het leefgebied van *broedvogels*, *niet-broedvogels*, *vleermuizen* en/of de bever die als doelsoort aangewezen zijn. Het betreft dan de volgende Natura 2000-gebieden:

- De Wieden
- Engbertsdijksvenen
- Ketelmeer & Vossemeer
- Rijntakken
- Sallandse Heuvelrug
- Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht
- Veluwerandmeren
- Weerribben
- Zwarte Meer

De aangevraagde activiteit heeft dus mogelijk negatieve effecten op deze Natura 2000-gebieden (vogelrichtlijngebieden) in Overijssel. Het gaat daarbij om een combinatie van effecten door optische en akoestische verstoring. Dit zal per gebied en voor de verstoringgevoelige soorten (broedvogels, niet-broedvogels, vleermuizen en/of de bever) nader beschouwd worden.

Verstoring heeft geen directe invloed op de fysische kenmerken van een gebied. Een verstoring betreft soorten en vindt vaak tijdelijk plaats. Belangrijke parameters van verstoring zijn: de intensiteit, de duur en de frequentie van de verstoring. Significante verstoring van een soort³⁵ in een gebied treedt op wanneer uit de populatie-dynamische gegevens blijkt dat de soort het gevaar loopt niet langer een levensvatbare component van de natuurlijke habitat te blijven.

B1.1.2 Effectbeschrijving en toetsing per soort per Natura 2000-gebied

Broedvogels, niet-broedvogels en habitatsoorten

Wetenschappelijk onderzoek specifiek gericht op verstoring van vogels door het geluid van een geweerschot bij schadebeheer en bestrijding (zonder dat er sprake is van visuele verstoring, zoals bij schadebestrijding het geval is) ontbreekt tot op heden. Wij kunnen daarom instemmen met de keuze van Tauw voor het gebruik van het onderzoek van Krijgsveld³⁶ voor verstoringafstand. Dit betreft verstoring door recreatietypen, en daarbij de keuze te maken voor grootste verstoringafstand. Hierbij is sprake van het kiezen voor een 'worst case' scenario dat voldoet aan het zorgbeginsel (zie artikel 1.11 lid 1 Wnb).

Beschrijving activiteit in de praktijk

Eén tot vier jagers zoeken een locatie aan de rand van een agrarisch schadeperceel. Zij verstoppen zich in een sloot, rietkraag of achter een camouflagenet. Als er ganzen binnen schootsafstand van de jagers en het schadeperceel zijn, dit is tussen de 20 en 30 meter, dan wordt een enkele gans geschoten. De rest van de ganzen vliegt door. De jachthond haalt de geschoten gans op. In de praktijk zijn de jagers vaak twee uur aanwezig, en schieten dan enkele of helemaal geen ganzen.³⁷ Uit de registratie van de afschotgegevens blijkt dat het gemiddelde aantal geschoten ganzen op minder dan 3 stuks per verjaagactie ligt (Bron: FBE Overijssel).

³⁵ Zie ook art. 2.7 lid 2 Wnb

³⁶ Krijgsveld K.L., e.a., *Verstoringgevoeligheid van Vogels, Update literatuurstudie naar reacties van vogels op recreatie*, rnr 08-173, 23 december 2008 (met addendum in 2009)

³⁷ Boerema & Van den Brink B.V., *Gebiedsbescherming voortoets Natuurbeschermingswet 1998, Schadebestrijding ganzen in de periode 1 april tot 1 oktober binnen en nabij Natura 2000-gebieden in Overijssel*, Rapportnummer 2015 vtSBN2000 zomer, 1 juli 2015 (blz 9)

B1.1.3 Toetsing van de effectenbeoordeling gebied 'Rijntakken'

De activiteit is getoetst aan de effecten op alle instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Rijntakken.³⁸ De betreffende instandhoudingsdoelen zijn weergegeven in <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/>.

Uit de omschrijving van de voorgenomen activiteiten (paragraaf A1.1) en de effectbeoordeling daarvan (zie eerdere paragraaf) blijkt dat op een beperkt aantal doelstellingen van het betrokken gebied effecten te verwachten zijn.

Uit de omschrijving van de voorgenomen activiteit en de toetsing daaraan blijkt dat negatieve effecten door verstoring op de volgende soorten, niet kunnen worden uitgesloten:

Tabel: samenvatting instandhoudingsdoelen voor effectbeoordeling

Gebied	Instandhoudingsdoel
De Rijntakken	<p>Habitatsoorten Bever Meervleermuis</p> <p>Broedvogelsoorten Dodaars Aalscholver Roerdomp Woudaapje Porseleinhoen Kwartelkoning Watersnip Zwarte Stern IJsvogel Oeverwaluw Blauwborst Grote karekiet</p> <p>Niet-broedvogelsoorten Fuut Aalscholver Kleine Zwaan Wilde Zwaan Toendrarietgans Kolgans Grauwe Gans Brandgans Bergeend Smient Krakeend Wintertaling Wilde eend Pijlstaart Slobeend Tafeleend Kuifeend Nonnetje Meerkoet Scholekster Goudplevier Kievit Kempfaan Grutto Wulp Tureluur</p>

³⁸ Het deelgebied Uiterwaarden IJssel ligt (deels) in Overijssel.

Hieronder wordt uw aanvraag getoetst aan de beoordelingskaders vanuit de Wet natuurbescherming en het aanwijzingsbesluit van het betrokken Natura 2000-gebied de Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden van de IJssel) binnen de provinciegrens van Overijssel.

Beoordeling aangevraagde activiteiten

In deze paragraaf gaan we in op de effecten op de soorten uit vorige tabel. Als effecten met maatregelen kunnen worden voorkomen, leggen we dat vast in voorschriften in de vergunning. Dit wordt in onderstaande tekst gemotiveerd.

Effecten op de Bever

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud van verspreiding, het behoud van omvang en de verbetering van de kwaliteit van het leefgebied voor de uitbreiding van de populatie.

Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit is voor het realiseren van duurzame populaties in het rivierengebied het van belang dat de populatie zich verder weet uit te breiden.

De bever is in Overijssel met een snelle opmars bezig. Behalve voor aantasting van het leefgebied op en rond de burcht lijkt de bever weinig gevoelig voor storingsfactoren als optische verstoring, geluid en licht. Bevers kunnen snel wennen aan menselijke activiteiten: ook in de buurt van bebouwing en in woonwijken kunnen bevers aanwezig zijn en van bijvoorbeeld de recreatieve activiteiten in de Biesbosch en Millingerwaard trekken ze zich weinig aan. Plotselinge verstoringen, bijvoorbeeld nabij burchten en door honden, kunnen wel leiden tot het verlaten van de burcht en het op zoek gaan naar een andere locatie voor een burcht. De burcht wordt zowel binnen als buiten de kraamperiode (mei-augustus, buiten de winterperiode) gebruikt. Buiten de kraamperiode dient deze als rustplaats (RVO, 2014).

Agrarische percelen zijn ongeschikt voor bevers om een burcht te bouwen, maar een burcht kan wel grenzen aan een agrarisch perceel. Verstoring door geluid als gevolg van de activiteit is zeer tijdelijk en laag in frequentie dat deze met zekerheid niet tot significante effecten zal leiden. Optische verstoring kan echter wel tot significante effecten leiden. Om significante effecten door optische verstoring van de bever te voorkomen dient ten minste 50 meter afstand tot een bewoonde burcht aangehouden te worden (RVO, 2014). Wanneer deze afstand wordt aangehouden zijn significante effecten op de bever uitgesloten.³⁹

Ons oordeel:

Voor de Bever wordt uitgegaan van een verstoringsafstand van 50 meter van een bewoonde burcht. Wij kunnen hiermee instemmen mede omdat deze verstoringsafstand gebaseerd is op gegevens uit het *Kennisdocument Bever van BIJ12, de Soortenstandaard Bever van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland* en het *Beheerplan Natura 2000 Rijntakken*.

In het kennisdocument wordt aangegeven dat de bever zijn burcht jaarrond gebruikt, en het gehele jaar kan aangemerkt worden als kwetsbare periode voor de bever. De meest kwetsbare periode hierbinnen is de voortplantingsperiode en in de winterperiode de momenten dat er ijs op het water aanwezig is. De kwetsbare periode van de voortplanting loopt van mei tot en met augustus.⁴⁰ In het kennisdocument staat dat buiten de meest kwetsbare periode, dat is september tot en met april, werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling uitgevoerd kunnen worden buiten de 50 meter.⁴¹ In de *Soortenstandaard Bever van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland* staat hetzelfde.⁴²

De activiteit waarvoor vergunning wordt aangevraagd kan plaatsvinden in de maanden oktober tot maart, dit is buiten de meest kwetsbare periode.

Het beheerplan van de Rijntakken geeft aan dat voor de bever een opgave ligt voor behoud van het oppervlak en verbetering van de kwaliteit van het leefgebied, en dat het van belang is dat verstoring van voor bevers geschikte oeverzones wordt tegengegaan. Hierbij moet de focus liggen op tegengaan van verstoring van dagverblijfplaatsen.⁴³ Het Beheerplan Rijntakken geeft aan dat verstoring van de Bever kan optreden bij faunabeheer door gebruik van het geweer en/of honden in de nabijheid van Beverburchten.

³⁹ Jansman H., e.a., *Status Bever in Nederland, Kaders om te komen tot bevermanagement*, Alterra, 8 december 2016 (blz. 19)

⁴⁰ Kennisdocument Bever, Castor fiber, versie 1.0 juli 2017, BIJ12 (blz. 28)

⁴¹ Kennisdocument Bever, Castor fiber, versie 1.0 juli 2017, BIJ12 (blz. 36)

⁴² Soortenstandaard Bever van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, versie 1.1 maart 2014 (blz. 34)

⁴³ *Beheerplan Natura 2000 Rijntakken* (038), December 2018 (blz. 78)

Ook geeft het plan aan dat significante effecten voorkomen worden indien er geen gebruik van geweer en honden binnen 50 m van een beverburcht plaatsvindt.⁴⁴

De populatie bevers is in Nederland groeiende, ook in de Rijntakken. De staat van instandhouding van de bever in Nederland wordt als duurzaam aangeduid, door de uitwisseling met populaties in buurlanden en de groei van de populatie.⁴⁵

In het grootste deel van de nachtperiode, de periode dat de bevers vooral actief zijn, wordt niet geschoten. Als gevolg van bestrijdingsacties treedt hoogstens enige verstoring op van foeragerende individuen van de soort. Deze zullen echter incidenteel zijn en van korte duur en daardoor niet leiden tot afname van leefgebied.

Door schadebestrijding van ganzen kunnen bevers van een uur voor zonsopkomst tot 12 uur 's middags verstoord worden, doordat de aanwezige verblijfplaatsen binnen de verstoringafstand van de activiteit ligt. Significante verstoringseffecten kunnen daardoor niet geheel uitgesloten worden.

Om significant negatieve verstoringseffecten door afschot van ganzen op bevers te voorkomen, leggen wij in deze vergunning de volgende maatregel in voorschrift 2 vast:

- In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden in het Natura 2000-gebied de Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden van de IJssel), binnen de provinciegrens van Overijssel, indien er op minder dan 50 meter een beverburcht aanwezig is.

Effecten op de Meervleermuis

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud van de verspreiding, omvang en kwaliteit van het leefgebied voor het behoud van de populatie.

Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit heeft het gebied een zeer belangrijke rol als foerageergebied voor meervleermuizen.

De meervleermuis komt binnen de hele provincie Overijssel voor, met een zwaartepunt in het westen en noordwesten waar ook de meeste grote open wateren te vinden zijn.

De meervleermuis maakt voor zowel zomer- als winterverblijf gebruik van gebouwen. De soort foerageert boven grote open wateren en langs oevers van plassen, meren, kanalen en rivieren. De soort is uitsluitend 's nachts actief. De activiteit is toegestaan vanaf één uur voor zonsopkomst tot 12:00 uur. De meervleermuis is globaal tussen 1 oktober en half februari (afhankelijk van de weersomstandigheden) in winterrust (Haarsma & Tuitert, 2009). Er is dus kleine overlap in tijd dat de soort actief is op de dag (een uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst) en wanneer de soort uit winterrust is. Een eventuele verstoring van de meervleermuis is dusdanig beperkt in aard en frequentie, dat deze met zekerheid niet tot significante verstoring zal leiden.⁴⁶

Ons oordeel

De activiteit vindt niet plaats op of in locaties die zijn aan te merken als habitat voor de Meervleermuis. Het beheerplan voor de Rijntakken geeft aan dat verstoring van de Meervleermuis alleen kan optreden door het gebruik van kunstlicht bij faunabeheer.⁴⁷ De ontheffing staat het gebruik van kunstlicht niet toe. Omdat er een kleine temporele en geografische overlap is tussen de locaties waar de activiteit plaatsvindt en de biotoop van deze soort treden significante verstoringseffecten met zekerheid niet op.

Effecten op broedvogels

De activiteit is aangevraagd van 1 oktober tot 1 maart (tijdens de winterperiode). Het broedseizoen verschilt per vogelsoort maar is voor veel soorten in de periode van 15 maart tot 15 juli. In de onderstaande tabel staan alle broedvogels met een instandhoudingsdoel voor het Natura 2000-gebied Rijntakken waarop een effect mogelijk is. Hier is onderscheid gemaakt tussen soorten die al vóór 1 maart broeden⁴⁸ en soorten die pas na 1 maart beginnen met broeden. Soorten die na 1 maart broeden worden

⁴⁴ *Beheerplan Natura 2000 Rijntakken (038)*, December 2018 (blz. 99)

⁴⁵ *Bever, Castor fiber*, Kennisdocument BIJ12, versie 10 juli 2017

⁴⁶ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TA UW, 27 september 2019 (blz. 20)

⁴⁷ *Beheerplan Natura 2000 Rijntakken (038)*, December 2018 (blz. 99)

⁴⁸ Onder broeden wordt ook verstaan de vestigingsfase, dus in de periode van balts en nestbouw.

met zekerheid niet beïnvloed door de activiteit. Om die reden worden deze soorten niet nader beschouwd. Soorten die wel voor 1 maart broeden worden nader beschouwd.⁴⁹

Aangewezen broedvogels en broedperiode:

Broedvogels die voor 1 maart kunnen broeden	Broedvogels die na 1 maart broeden
aalscholver, ijsvogel	woudaapje, porseleinhoen, kwartelkoning, zwarte stern, oeverwaluw, blauwborst, grote karekiet, dodaars, roerdomp, watersnip.

De *Aalscholver* en de *IJsvogel* zijn voor het Natura 2000-gebied De Rijntakken aangewezen broedvogelsoorten.

Effecten op de Aalscholver als broedvogel

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud in omvang en kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 660 paren.

Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit komen kolonies van de aalscholver verspreid binnen het gebied voor. Het aantal in de doelstelling is afgeleid van het gemiddelde van de jaren 1999-2003 van 664 paren. Ondanks de dalende trend de laatste jaren is gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding behoud voldoende. Het gebied de Rijntakken heeft voldoende draagkracht voor meerdere sleutelpopulaties.

De broedperiode van de aalscholver loopt vanaf februari. De activiteiten van zowel de zomer- als winterperiode hebben dus mogelijk effect. In Rijntakken wordt doelstelling van 660 broedparen niet gehaald. Het aantal broedparen was 518 in 2017. Er is wel sprake van een stijgende trend tussen 2012 en 2017 (Sovon.nl/nl/gebieden).

De aalscholver broedt in kolonies in waterrijke gebieden. De schadebestrijding van ganzen vindt niet plaats op het water of de oever. De broedlocaties liggen niet aan of direct nabij agrarische gronden waarop schade door ganzen kan plaatsvinden. Er is dus geografisch geen overlap tussen de broed- en foerageergebieden. De verstoringafstand voor optische verstoring van de aalscholver is circa 125 meter (Krijgsveld, 2008). Doordat de broed- en foerageergebieden van de aalscholver op meer dan 125 meter afstand liggen van de gronden waar schadebestrijding van ganzen plaats vindt zullen de activiteiten met zekerheid niet tot effecten op de aalscholver leiden.

Ons oordeel

De Aalscholver is als kolonievogel tijdens de broedtijd zeer gevoelig voor verstoring. De gevoeligheid voor verstoring van aalscholvers in het leefgebied is matig: de broedkolonies bevinden zich in afgesloten reservaten. De broedlocaties van aalscholvers zitten in het deelgebied Uiterwaarden van de IJssel in de Havikerwaard, Hengforder Waarden en de Duursche Waarden.⁵⁰ De Aalscholver broedt in waterrijke gebieden, er is geen geografische overlap met de handeling, waardoor significant negatieve verstoringseffecten uitgesloten worden.

Aalscholvers foerageren op open water, het is onwaarschijnlijk dat ze daarbij verstoord worden door afschot van ganzen op agrarische percelen. Indien er als gevolg van de activiteit een foeragerende vogel door een schot wordt verstoord, blijft dat ook beperkt tot dit individu, en is de verstoring, vanuit haar karakter zeer beperkt en slechts tijdelijk.

Significante verstoringseffecten kunnen uitgesloten worden.

⁴⁹ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 26)

⁵⁰ *Beheerplan Natura 2000 Rijntakken (038)*, December 2018 (blz. 79)

Effecten op de IJsvogel als broedvogel

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud in omvang en kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 25 broedparen.

Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit kan na strenge winters de ijsvogel geheel afwezig zijn, maar na een reeks zachte winters in de periode 1990-2003 kwamen 36 paren in het Natura 2000-gebied Rijntakken tot broeden. In de periode 1999-2003 zaten er gemiddeld ten minste 22 broedparen in het gebied. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende.

Het broedbiotoop van de ijsvogel bestaat uit beschutte, visrijke, ondiepe, heldere en doorgaans langzaam stromende wateren van minimaal twee meter breed. Het nest wordt gegraven in steile, vaak afkalvende oevers, wanden van afgravingen of aardkluiten van omgewaaide bomen, nabij de waterkant (circa 200 m afstand). Voedsel zoekt de ijsvogel vanaf een zitplaats zoals overhangende takken, waarvan de vogel direct in helder water kan duiken. Dit type broedhabitat komt niet voor op of direct nabij cultuurgronden die in gebruik zijn voor agrarische productie. Daarnaast heeft de ijsvogel een matige verstoringsgevoeligheid van 100 meter.⁵¹ Er is geen overlap van het broed- en foerageergebied van de ijsvogel en de locaties van de activiteit. Verstoringseffecten zijn dan ook uitgesloten.

Ons oordeel

De verstoringsgevoeligheid van de IJsvogel is matig (verstoring bij < 100 m afstand).⁵² Ook de gevoeligheid voor verstoring van het leefgebied is matig (halfopen landschap).⁵³ De nesten van ijsvogels worden gegraven in hoge steile oevers, hoofdzakelijk bij beken en steile oevers. Dit type biotoop komt in niet voor op of direct nabij cultuurgronden die in gebruik zijn voor agrarische productie. Er is geen overlap in locatie in voorkomen van deze soort en gebruikte broedlocaties en de uitgevoerde handeling. Indien er als gevolg van de activiteit (afschot van ganzen) een foeragerend individu van de soort onbedoeld wordt verstoord, blijft dat ook beperkt tot dit individu en is de verstoring, vanuit haar karakter en intensiteit in tijd en ruimte zeer beperkt en slechts tijdelijk.

Significante verstoringseffecten kunnen worden uitgesloten.

Effecten op niet-broedvogels

Soorten waarbij geen geografische overlap is

Van de aangewezen doelsoorten *fuut*, *aalscholver*, *nonnetje*, *krakeend*, *wintertaling*, *slobeend*, *tafeleend*, *kuiifeend*, *bergeend* en *pijlstaart* wordt er op agrarische percelen niet voldaan aan de specifieke biotoopeisen. Op voorhand kan dan ook elke verstoring worden uitgesloten.⁵⁴ Om die reden zijn effecten uitgesloten en worden deze soorten verder niet behandeld.

Soorten waarbij wel geografische overlap is

Effecten op de Kleine zwaan als niet-broedvogel

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud van de omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 100 vogels (seizoensgemiddelde).

In de toelichting bij het aanwijzingsbesluit staat dat de aantallen kleine zwanen in het gebied van internationale betekenis zijn. Het gebied heeft voor de soort onder andere een functie als foerageergebied en als slaapplek.

De Kleine zwaan heeft een ongunstige staat van instandhouding en vertoont landelijk een afname. In het Natura 2000-gebied Rijntakken wordt het instandhoudingsdoel niet gehaald. De doelstelling uit het aanwijzingsbesluit voor het gebied is een populatie omvang van 100 kleine zwanen. Tussen 2012 en 2017 is er een seizoensgemiddelde aantal van slechts 4 stuks geweest. Vanaf 1980 significante afname van

⁵¹ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019

⁵² Profielen Vogels, versie 1 september 2008, IJsvogel (Alcedo atthis) A229

⁵³ Profielen Vogels, versie 1 september 2008, IJsvogel (Alcedo atthis) A229

⁵⁴ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019

<5% per jaar. Door de activiteit kunnen kleine zwanen mogelijk verstoord worden. Om deze redenen zijn significante effecten niet op voorhand uitgesloten, en is mitigatie noodzakelijk.

Als mitigerende maatregel wordt opgenomen dat in de periode 1 oktober tot 1 maart verjaging met ondersteunend afschot op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen niet mag worden toegepast binnen de Natura 2000-gebieden Rijntakken in een bufferzone waarin Kleine zwaan in de laatste vijf jaar één of meerdere malen is waargenomen indien de kleine zwaan aanwezig is binnen 700 meter van de afschotlocatie (afstand op basis van Krijgsveld 2008 na rectificatie in januari 2009). In bijlage 3 is de betreffende zone weergegeven.⁵⁵

Ons oordeel

Voor de Kleine zwaan wordt uitgegaan van een verstoringsafstand van 700 meter ten opzichte van een daadwerkelijk aanwezige vogel. Wij kunnen hiermee instemmen omdat deze afstand gebaseerd is op de verstoringsafstanden uit de onderzoeksrapporten van Krijgsveld uit 2008. Uit het onderzoeksrapport blijkt dat de verstoringsafstand van kleine zwanen ten minste 700 meter moet zijn. Deze verstoringsafstand is gebaseerd op verstoringsgevoeligheid van vogels voor verschillende typen van recreatie. 700 meter is de grootste verstoringsafstand voor recreatietypen.⁵⁶

In het geval van foeragerende Kleine zwaan kunnen schadebestrijdingsacties uitgevoerd worden op agrarische percelen in het Natura 2000-gebied de Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden van de IJssel) in de provincie Overijssel, en in de nabijheid van in het Natura 2000-gebied rustende en foeragerende kleine zwanen. De laatste jaren wordt het doelaantal van het instandhoudingsdoel niet gehaald.

Het beheerplan voor de Rijntakken geeft aan dat in het winterhalfjaar versturende activiteiten zoals het gebruik van het geweer significante effecten kunnen hebben, tenzij een verstoringsafstand aangehouden wordt.⁵⁷

Op basis van de beschikbare gegevens concluderen we dat significant negatieve effecten voor de Kleine zwaan in de Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden van de IJssel) in de provincie Overijssel, niet zijn uit te sluiten door de activiteiten die waarvoor vergunning is aangevraagd.

In het winterhalfjaar kunnen versturende activiteiten zoals het gebruik van het geweer significante effecten hebben, *tenzij* binnen de Natura 2000-gebieden een verstoringsafstand van 700 meter aangehouden wordt in gebieden waarin kleine zwaan in de laatste vijf jaar één of meerdere malen is waargenomen.

Om significant negatieve verstoringseffecten door afschot van ganzen op kleine zwanen in de kritische periode van 1 oktober tot 1 maart te voorkomen, leggen wij in deze vergunning de volgende maatregel in voorschrift 3 vast:

- In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden binnen het Natura 2000-gebied de Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden van de IJssel) in de provincie Overijssel, in een bufferzone zoals aangegeven in bijlage 3, indien de kleine zwaan aanwezig is binnen 700 meter van de afschotlocatie.

Effecten op de Wilde Zwaan als niet-broedvogel

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud van de omvang en kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 30 vogels (seizoensgemiddelde). Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit zijn de aantallen wilde zwanen van nationale betekenis. En heeft het gebied voor de soort met name een functie als foerageergebied en als slaappleats.

Doelstellingen zijn dus het behoud in omvang en kwaliteit leefgebied met en draagkracht voor een populatie omvang van 30 individuen (seizoensgemiddeld). In de periode 2012-2017 zijn gemiddeld 6 individuen foeragerend waargenomen; het doel wordt dus niet gehaald. In het Natura 2000-gebied is geen duidelijke trend aantoonbaar. Landelijk vertoont de wilde zwaan een significante afname van <5 % per jaar (sovon.nl/nl/gebieden).

⁵⁵ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 34)

⁵⁶ Krijgsveld K.L., e.a., *Verstoringsgevoeligheid van Vogels, Update literatuurstudie naar reacties van vogels op recreatie*, nmr 08-173, 23 december 2008 (met addendum in 2009) (blz. 3)

⁵⁷ *Beheerplan Natura 2000 Rijntakken (038)*, December 2018 (blz. 99)

Door de activiteit kunnen wilde zwanen mogelijk verstoord worden. Significante effecten zijn dan ook niet op voorhand uitgesloten. Om die reden wordt als mitigerende maatregel opgenomen dat in de periode 1 november tot 1 maart verjaging met ondersteunend afschot niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen mag worden toegepast in een bufferzone waarin wilde zwaan in de laatste vijf jaar één of meerdere malen is waargenomen indien wilde zwaan aanwezig is binnen 350 meter van de afschotlocatie (afstand op basis van Krijgsveld 2008). De betreffende bufferzone is weergegeven in bijlage 3.⁵⁸

Ons oordeel

Voor de Wilde zwaan wordt uitgegaan van een verstoringsafstand van 350 meter ten opzichte van een daadwerkelijk aanwezige vogel. Wij kunnen hiermee instemmen omdat deze afstand gebaseerd is op de verstoringsafstanden uit de onderzoeksrapporten van Krijgsveld uit 2008. Uit het onderzoeksrapport blijkt dat de verstoringsafstand van wilde zwanen ten minste 350 meter moet zijn. Deze verstoringsafstand is gebaseerd op verstoringsgevoeligheid van vogels voor verschillende typen van recreatie. 350 meter is de grootste verstoringsafstand voor recreatietypen.⁵⁹

In het geval van foeragerende wilde zwanen kunnen bestrijdingsacties uitgevoerd worden op agrarische percelen in het Natura 2000-gebied de Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden van de IJssel) in de provincie Overijssel, en in de nabijheid van in het Natura 2000-gebied rustende wilde zwanen. De laatste jaren wordt het doelaantal van het instandhoudingsdoel niet gehaald.

Het beheerplan voor de Rijntakken geeft aan dat in het winterhalfjaar versturende activiteiten zoals het gebruik van het geweer significante effecten kan hebben mits een verstoringsafstand aangehouden wordt.⁶⁰

In het winterhalfjaar kunnen versturende activiteiten zoals het gebruik van het geweer significante effecten hebben, *tenzij* binnen het Natura 2000-gebied een verstoringsafstand van 350 meter aangehouden wordt in de gebieden waarin de Wilde zwaan in de laatste vijf jaar één of meerdere malen is waargenomen. Deze gebieden zijn in bijlage 3 weergegeven.

Op basis van de beschikbare gegevens concluderen we dat significant negatieve effecten voor de Wilde zwaan in de Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden van de IJssel) in de provincie Overijssel, niet zijn uit te sluiten.

Om significant negatieve verstoringseffecten door afschot van ganzen op wilde zwanen in de kritische periode van 1 oktober tot 1 maart te voorkomen, leggen wij in deze vergunning de volgende maatregel in voorschrift 4 vast:

- In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden binnen het Natura 2000-gebied de Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden van de IJssel) in de provincie Overijssel, in een bufferzone zoals aangegeven in bijlage 3, indien de wilde zwaan aanwezig is binnen 350 meter van de afschotlocatie.

Effecten op de Toendrarietgans als niet-broedvogel

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud omvang en kwaliteit van het foerageergebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 125 vogels (seizoensgemiddelde). Behoud omvang en kwaliteit van de rust- en slaappleatsfunctie voor een populatie van gemiddeld 2.800 vogels (seizoensmaximum).⁶¹

Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit heeft het gebied voor de toendrarietgans een functie als foerageergebied, rust- en slaappleats. De populatiedoelen in de doelstelling zijn afgeleid van de gemiddelden van de respectievelijke seizoensgemiddelden en seizoensmaxima van IJssel, Nederrijn, Gelderse Poort en Waal in de periode 1999/2000-2003/2004. De aantallen ganzen zijn van nationale en internationale betekenis. De soort neemt sinds begin jaren negentig toe. Deze toename lijkt te worden afgeremd.

⁵⁸ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 32)

⁵⁹ Krijgsveld K.L., e.a., *Verstoringsgevoeligheid van Vogels, Update literatuurstudie naar reacties van vogels op recreatie*, rnr 08-173, 23 december 2008 (met addendum in 2009) (blz. 225)

⁶⁰ *Beheerplan Natura 2000 Rijntakken (038)*, December 2018 (blz. 99)

⁶¹ Wijzigingsbesluit Natura 2000-gebied #38 Rijntakken, Directie Natuur & Biodiversiteit | DN&B/2017-038 | 038/066-068 Rijntakken (wijzigingsbesluit) (blz. 37)

Doelstellingen zijn dus het behoud in omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie omvang van 2800 individuen (gemiddeld seizoensmaximum). In de periode 2012-2017 is een gemiddeld seizoensmaximum van 1272 individuen foeragerend waargenomen; het doel wordt niet gehaald. In het Natura 2000-gebied is een trend van significante afname van <5 % per jaar (sovon.nl/nl/gebieden).

De activiteit kan niet tot gevolg hebben dat de omvang van het leefgebied afneemt. Echter de kwaliteit van het leefgebied kan wel door de activiteit verminderd worden. Doordat de activiteiten er op gericht zijn om ganzen te verjagen kan dit tot gevolg hebben dat de kwaliteit van het leefgebied afneemt. De verstoring is echter dermate tijdelijk van aard dat deze met zekerheid geen significante effecten heeft op de toendrarietgans.⁶²

Ons oordeel

Het gebied heeft voor de Toendrarietgans een functie als foerageergebied, rust- en slaappleats. Het gaat hierbij uitsluitend om de wintergasten uit het hoge noorden die van oktober tot maart in ons land doortrekken of overwinteren.⁶³ Een combinatie van een geschikte en verstoringvrije rust- en slaappleats met gebieden die voldoende voedselaanbod hebben zijn van belang voor de toendrarietgans.

Toendrarietgans leggen daarbij gemiddeld grotere afstanden af dan andere ganzensoorten; afstanden van 30 km tussen voedselterreinen en slaappleats zijn niet ongewoon. Slaappleats zijn meestal meren en plassen of ondergelopen uiterwaarden en graslanden. Meestal dienen akkergebieden als voedselterreinen.⁶⁴ Op akkerlanden waar oogstresten op staan (de zgn. stoppelanden) mag in de winterperiode niet geschoten worden op ganzen.

Vanaf december foerageert de soort ook in toenemende mate in graslandgebieden. Op deze graslanden vindt wel schadebestrijding op grauwe-, kol- en brandgans plaats. De toendrarietgans worden echter niet geschoten. De verstoring van toendrarietgans door de activiteit is echter incidenteel en van korte duur. Het is niet de verwachting dat het aantal schietacties in de komende jaren in of rondom het Natura 2000-gebied wezenlijk anders zal zijn dan de afgelopen jaren.

De activiteit mag in de winterperiode tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats. De aard van de verstoring is echter dermate tijdelijk dat deze met zekerheid geen significante effecten heeft op de toendrarietgans. De landelijke staat van instandhouding van de Toendrarietgans is gunstig.⁶⁵

Significante verstoringseffecten kunnen worden uitgesloten.

Effecten op de Kogans als niet-broedvogel

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud van de omvang en kwaliteit van het foerageergebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 35.400 vogels (seizoensgemiddelde). Behoud omvang en kwaliteit van de rust- en slaappleatsfunctie voor een populatie van gemiddeld 180.100 vogels (seizoensmaximum).⁶⁶

Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit heeft het gebied voor de kogans een functie als foerageergebied, slaap- en rustplaats. De populatiedoelen in de doelstelling zijn afgeleid van de gemiddelden van de respectievelijke seizoensgemiddelden en seizoensmaxima van IJssel, Nederrijn, Gelderse Poort en Waal in de periode 1999/2000-2003/2004. De aantallen ganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Sinds begin jaren negentig is de populatie sterk toegenomen. Deze toename lijkt enigszins te stabiliseren. De genoemde aantallen zijn lager dan de actueel aanwezige aantallen.

De activiteit heeft als doel om schade te beperken op agrarische percelen door middel van het verjagen van kogans, met ondersteunend afschot van een beperkt aantal individuen, zowel binnen als in de directe omgeving van de Natura 2000-gebieden. Om die reden worden de effecten op het gebied beschouwd.

⁶² *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kogans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 35)

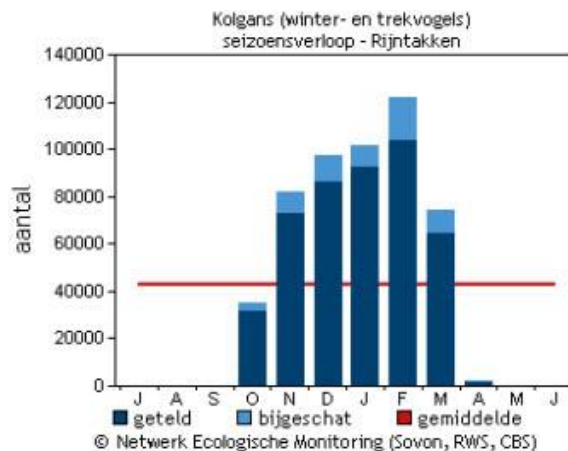
⁶³ *Beheerplan Natura 2000 Rijntakken (038)*, December 2018 (blz. 88)

⁶⁴ Zie ook 'Profielen Vogels; Toendrarietgans op Synbiosys

⁶⁵ <https://www.sovon.nl/nl/soort/1574>

⁶⁶ *Wijzigingsbesluit Natura 2000-gebied #38 Rijntakken*, Directie Natuur & Biodiversiteit | DN&B/2017-038 | 038/066-068 Rijntakken (wijzigingsbesluit) (blz. 37)

De activiteit heeft verstoring en beperkt afschot van foeragerende individuen tot gevolg. In de onderstaande figuur zijn de getelde aantallen weergegeven volgens de Sovon telgegevens voor foeragerende individuen (gemiddeld van de laatste vijf jaar).⁶⁷

Figuur. Gemiddeld aantal kolganzen per maand in de laatste vijf seizoenen, met onderscheid in getelde aantallen kolganzen en bijgeschatte aantallen bij onvolledige tellingen in Natura 2000-gebied Rijntakken (Sovon.nl/nl/gebieden)

Hier is een seizoensgemiddelde van circa 42.000 individuen geteld (Sovon.nl/nl/gebieden). Het instandhoudingsdoel van 35.400 wordt dus ruim gehaald. Ook is er een positieve trend. Beide factoren (aantal en trend) maken dat de activiteit geen significante effecten heeft.

In het Natura 2000-gebied Rijntakken is een instandhoudingsdoel geformuleerd voor de kolgans voor zowel het foerageergebied als het rust- en slaapgebied. Het instandhoudingsdoel voor kolgans in Rijntakken als rust- en slaapgebied is 180.100 individuen (seizoensmaximum). *Dit instandhoudingsdoel wordt niet gehaald.* De activiteit is toegestaan vanaf een uur voor zonsopkomst tot 12:00 uur 's middags. Kolganzen rusten tot een uur na zonsopkomst, waardoor er beperkte overlap is met de tijd dat het gebied functioneert als rust- en slaapgebied. Doordat het instandhoudingsdoel niet wordt gehaald is een significant effect niet volledig uit te sluiten. Om die reden is mitigatie benodigd waarbij de activiteit een uur na zonsopkomst pas is toegestaan in een zone van 500 meter rondom slaapplaatsen van kolganzen indien deze aanwezig zijn.⁶⁸

Voorwaarden voor het uitblijven van significante effecten zijn dat:

- De slaapplaatsdoelstelling niet wordt geschaad; hiervoor geldt een mitigerende maatregel (zie hierna)
- Het instandhoudingsdoel voor foerageergebied ook in de toekomst gehaald blijft worden
- Een limiet wordt gehanteerd met betrekking tot het aantal te doden dieren (in cumulatie maximaal 1 % van de natuurlijke sterfte van het in het doel vermelde populatie van het nagestreefde aantal dieren). Dit is van belang omdat zonder limiet een situatie zou kunnen ontstaan die strijdig is met de Vogelrichtlijn (en dus de Wnb)

In Natura 2000-gebieden waar de instandhoudingsdoelstelling van de kolgans niet wordt gehaald zijn significante effecten van de activiteit niet op voorhand uit te sluiten. Een uitzondering daarop (zie ook de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State d.d. 23 augustus 2017, zaaknummers 201602365/1/R2 en 201609364/1/R2) geldt wanneer aangetoond kan worden dat het

⁶⁷ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode, TAUW, 27 september 2019 (blz. 38)*

⁶⁸ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode, TAUW, 27 september 2019 (blz. 38 t/m 41)*

maximale jaarlijkse aantal vogels dat wordt gedood (in cumulatie) niet groter is dan 1 % van de natuurlijke sterfte van de populatie ganzen. Dit vergt een aanvullend onderzoek.

Vooralsnog wordt er door de aanvrager om deze reden bij wijze van voorzorg voor gekozen:

- In gebieden waar de doelstelling voor foeragerende kolganzen ruimschoots gehaald wordt (Rijntakken) is de activiteit zonder beperkingen toegestaan, met inachtneming van de aanvullende richtlijn voor slaappleaatsen.

Mitigerende maatregelen voor Natura 2000-gebied Rijntakken (slaap- en rustplaatsen)

Om significante effecten op de doelstelling voor slaap- en rustplaatsen voor kolgans in het Natura 2000-gebied Rijntakken te voorkomen is de activiteit die de ontheffing toestaat in een zone van 500 meter rondom slaap- en rustplaatsen van kolganzen niet toegestaan tot een uur na zonsopkomst indien slapende en/of rustende kolganzen aanwezig zijn.

Deze beperking geldt tenzij het Natura 2000-gebied door een dijk wordt begrensd en de activiteiten buiten het Natura 2000-gebied aan de binnendijkse zijde van die dijk plaatsheeft.

In bijlage 3 is een kaart opgenomen maar daarin een indicatie van de slaap- en rustplaatsen van kolgans in Rijntakken met een 500 meter buffer.

Ons oordeel

In het Natura 2000-gebied Rijntakken is een instandhoudingsdoel geformuleerd voor de kolgans voor zowel het foerageergebied als het rust- en slaapgebied. Het instandhoudingsdoel voor kolgans in Rijntakken het behoud van de omvang en kwaliteit van het foerageergebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 35.400 vogels (seizoensgemiddelde) en als rust- en slaapgebied is 180.100 individuen (seizoensmaximum). Dit instandhoudingsdoel wordt niet gehaald. De activiteit is toegestaan vanaf een uur voor zonsopkomst tot 12:00 uur 's middags.

Het beheerplan voor de Rijntakken geeft aan dat in het winterhalfjaar verstoringen zoals het gebruik van het geweer significante effecten kan hebben tenzij een verstoringafstand aangehouden wordt.⁶⁹

Om significante effecten op de doelstelling voor slaap- en rustplaatsen voor kolgans in het Natura 2000-gebied Rijntakken te voorkomen is de activiteit in een zone van 500 meter rondom slaap- en rustplaatsen van kolganzen niet toegestaan tot een uur na zonsopkomst indien slapende en/of rustende kolganzen aanwezig zijn. Deze beperking geldt tenzij het Natura 2000-gebied door een dijk wordt begrensd en de activiteiten buiten het Natura 2000-gebied aan de binnendijkse zijde van die dijk plaatsvinden.

In bijlage 3 is een kaart opgenomen met daarin een indicatie van de slaap- en rustplaatsen van kolgans in Rijntakken met een 500 meter buffer.

Om significant negatieve verstoringseffecten door afschot van ganzen op kolganzen in de kritische periode van 1 oktober tot 1 maart te voorkomen, leggen wij in deze vergunning de volgende maatregel in voorschrift 5 vast:

- In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden in het Natura 2000-gebied Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden van de IJssel) in de provincie Overijssel, tot een uur na zonsopkomst indien slapende en/of rustende kolganzen aanwezig zijn binnen 500 meter van de afschotlocatie. Dit voorschrift geldt voor het gebied zoals aangegeven in bijlage 3. (Nb. Indien er zich een winterdijk bevindt tussen de afschotlocatie en de buffergebieden zoals aangegeven in bijlage 3, dan geldt voornoemde beperking niet).

⁶⁹ *Beheerplan Natura 2000 Rijntakken* (038), December 2018 (blz. 99)

Effecten op de Grauwe Gans als niet-broedvogel

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud omvang en kwaliteit van het foerageergebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 8.300 vogels (seizoensgemiddelde). Behoud omvang en kwaliteit van de rust- en slaappleatsfunctie voor een populatie van gemiddeld 21.500 vogels (seizoensmaximum).⁷⁰

Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit heeft het gebied voor de grauwe gans een functie als foerageergebied, slaap- en rustplaats. De populatiedoelen in de doelstelling zijn afgeleid van de gemiddelden van de respectievelijke seizoensgemiddelden en seizoensmaxima van IJssel, Nederrijn, Gelderse Poort en Waal in de periode 1999/2000-2003/2004. De aantallen ganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Sinds begin jaren negentig is de populatie sterk toegenomen. Deze toename lijkt enigszins te stabiliseren. De genoemde aantallen zijn lager dan de actueel aanwezige aantallen.

Er is sprake van een nog sterk toenemende trend in alle Natura 2000-gebieden waar voor de grauwe gans een instandhoudingsdoel is geformuleerd. Het instandhoudingsdoel wordt in alle gebieden ruim gehaald. De activiteit heeft tot doel om belangrijke schade aan gewassen te voorkomen door middel van verjaging van grauwe gans, kolgans en brandgans van de betreffende agrarische percelen, met ondersteunend afschot van een beperkt aantal individuen. Dit afschot is in aantallen zeer beperkt en heeft ook er niet toe geleid dat de groei van het aantal dieren die binnen de Natura 2000-gebieden overwinteren is afgenomen. Daarnaast zijn de aantallen ruim boven de instandhoudingsdoelen. In het besluit staat dat de omvang en kwaliteit van het foerageergebied een draagkracht moet bieden voor een populatie van gemiddeld 8.300 vogels. Tussen 2012 en 2017 was er een gemiddeld aantal van 13.567 foeragerende ganzen. Vanaf 1980 is er een significante toename van >5 % per jaar. De rust- en slaappleatsfunctie voor een populatie van gemiddeld 21.500 vogels (seizoensmaximum) wordt niet gehaald. Tussen 2012 en 2017 was het gemiddelde maximum 11.791 vogels. Significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen, als gevolg van de activiteit, zijn uitgesloten.

Ons oordeel

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud omvang en kwaliteit van het foerageergebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 8.300 vogels (seizoensgemiddelde). En het behoud van de omvang en kwaliteit van de rust- en slaappleatsfunctie voor een populatie van gemiddeld 21.500 vogels (seizoensmaximum).⁷¹

Tussen 2013 en 2018 was er een gemiddeld aantal van 13.124 foeragerende ganzen. Het instandhoudingsdoelaantal wordt dus ruim gehaald. En vanaf 1980 is er een significante toename van >5 % per jaar.

De rust- en slaappleatsfunctie voor een populatie van gemiddeld 21.500 vogels (seizoensmaximum) wordt dus *niet* gehaald. Tussen 2013 en 2018 was het gemiddelde maximum 11.254 vogels. Significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen, als gevolg van de activiteit, zijn **niet** uitgesloten.

Foeragerende grauwe ganzen

De activiteit heeft o.a. tot doel om grauwe ganzen te verjagen van percelen met agrarische gewassen, met behulp van ondersteunend afschot van enkele individuen. Dit afschot is in de ontheffing voor de winterperiode gelimiteerd tot maximaal 10 ganzen per schadeperceel per dag. Het aantal ganzen dat geschoten met behulp van de vorige ontheffing en vergunning geschoten werd was zeer beperkt, en het heeft ook er niet toe geleid dat het aantal dieren die binnen het Natura 2000-gebied overwinteren onder het instandhoudingsdoel komt. Het doelaantal van foeragerende ganzen wordt ruim gehaald. De landelijke staat van instandhouding is gunstig. Het is niet de verwachting dat het aantal schietacties in de komende jaren in of rondom het Natura 2000-gebied wezenlijk anders zal zijn dan het afgelopen jaar. De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats. Op akkerlanden waar oogstresten op staan (de zgn. stoppelanden) mag in de winterperiode niet geschoten worden op ganzen.

⁷⁰ Wijzigingsbesluit Natura 2000-gebied #38 Rijntakken, Directie Natuur & Biodiversiteit | DN&B/2017-038 | 038/066-068 Rijntakken (wijzigingsbesluit) (blz. 37/38)

⁷¹ Wijzigingsbesluit Natura 2000-gebied #38 Rijntakken, Directie Natuur & Biodiversiteit | DN&B/2017-038 | 038/066-068 Rijntakken (wijzigingsbesluit) (blz. 37/38)

De huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied is voldoende voor deze soort, in de omgeving van het gebied zijn bij een mogelijke verstoring voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren. De landelijke staat van instandhouding is gunstig. Significante verstoringseffecten op foeragerende grauwe ganzen kunnen worden uitgesloten.

Slapende en/of rustende grauwe ganzen

De rust- en slaappleatsfunctie voor een populatie van gemiddeld 21.500 vogels (seizoensmaximum) wordt niet gehaald. Significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen, als gevolg van de activiteit, zijn niet uitgesloten.

Om significante effecten op de doelstelling voor slaap- en rustplaatsen voor grauwe ganzen in het Natura 2000-gebied Rijntakken te voorkomen is de activiteit in een zone van 500 meter rondom slaap- en rustplaatsen van grauwe ganzen niet toegestaan tot een uur na zonsopkomst indien slapende en/of rustende grauwe ganzen aanwezig zijn. Deze beperking geldt tenzij het Natura 2000-gebied door een winterdijk wordt begrensd en de activiteiten buiten het Natura 2000-gebied aan de binnendijkse zijde van die winterdijk plaatsvinden.⁷²

Om significant negatieve verstoringseffecten door afschot van ganzen op grauwe ganzen in de periode van 1 oktober tot 1 maart te voorkomen, leggen wij in deze vergunning de volgende maatregel in voorschrift 6 vast:

- In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden in het Natura 2000-gebied de Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden van de IJssel) in de provincie Overijssel, tot een uur na zonsopkomst indien slapende en/of rustende grauwe ganzen aanwezig zijn binnen 500 meter van de afschotlocatie. (Nb. Indien er zich een winterdijk bevindt tussen de afschotlocatie en de slapende en/of rustende grauwe ganzen, dan geldt voornoemde beperking niet).

Effecten op de Brandgans als niet-broedvogel

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud van de omvang en kwaliteit van het foerageergebied met een draagkracht voor een regionale populatie van gemiddeld 920 vogels (seizoensgemiddelde). Behoud omvang en kwaliteit van de rust- en slaappleatsfunctie voor een regionale populatie van gemiddeld 5.200 vogels (seizoensmaximum).⁷³

Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit heeft het gebied voor de brandgans een functie als foerageergebied, slaap- en rustplaats. De populatiedoelen in de doelstelling zijn afgeleid van de gemiddelden van de respectievelijke seizoensgemiddelden en seizoensmaxima van IJssel, Nederrijn, Gelderse Poort en Waal in de periode 1999/2000-2003/2004. De aantallen ganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Sinds begin jaren negentig is de populatie sterk toegenomen. Deze toename lijkt enigszins te stabiliseren. De genoemde aantallen zijn lager dan de actueel aanwezige aantallen.

De doelstelling voor de soort in het Natura 2000-gebied Rijntakken is behoud omvang en kwaliteit leefgebied met daarbij een populatie van 920 (f) en 5.200 (s). Deze doelstelling is in de periode 2012-2017 ruimschoots gehaald (Sovon.nl/nl/gebieden; aantallen respectievelijk 5.032 (f) en 19.796 (s). De activiteit heeft tot doel om belangrijke schade aan gewassen te voorkomen door middel van verjaging van brandgans, grauwe gans en kolgans, met ondersteunend afschot van een beperkt aantal individuen. Dit afschot is in aantallen zeer beperkt en heeft ook er niet toe geleid dat de groei van het aantal dieren die binnen het Natura 2000-gebied overwinteren is afgenomen. Significante negatieve effecten op het instandhoudingsdoel, als gevolg van de activiteit, zijn uitgesloten.

⁷² Geluid wordt gedempt door de winterdijk, en de dijk voorkomt optische verstoring. Zie vergelijkbare mitigatievoorschrift voor de kolganzen: *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 42)

⁷³ Wijzigingsbesluit Natura 2000-gebied #38 Rijntakken, Directie Natuur & Biodiversiteit | DN&B/2017-038 | 038/066-068 Rijntakken (wijzigingsbesluit) (blz. 38)

Ons oordeel

De activiteit heeft o.a. tot doel om brandganzen te verjagen van percelen met agrarische gewassen, met behulp van ondersteunend afschot van enkele individuen. Dit afschot is in de aanvraag beperkt tot maximaal 10 stuks per actie per perceel, ook in de ontheffing voor de winterperiode is het gelimiteerd tot maximaal 10 ganzen per schadeperceel per dag. Het aantal ganzen dat geschoten met behulp van de vorige ontheffing en vergunning geschoten werd was zeer beperkt, en het heeft ook er niet toe geleid dat het aantal dieren die binnen het Natura 2000-gebied overwinteren onder het instandhoudingsdoel komt. Het doelaantal wordt voor foeragerende en voor slapende ganzen ruim gehaald.

De landelijke staat van instandhouding is gunstig. Het is niet de verwachting dat het aantal schietacties in de komende jaren in of rondom het Natura 2000-gebied wezenlijk anders zal zijn dan het afgelopen jaar. De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats. Op akkerlanden waar oogstresten op staan (de zgn. stoppelanden) mag in de winterperiode niet geschoten worden op ganzen.

De huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied is voldoende voor deze soort, in de omgeving van het gebied zijn bij een mogelijke verstoring voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren. De landelijke staat van instandhouding is gunstig.

Significante verstoringseffecten kunnen worden uitgesloten.

Effecten op de Smient als niet-broedvogel

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 17.900 vogels (seizoensgemiddelde).⁷⁴ Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit heeft het gebied voor de smient een functie als foerageergebied, slaap- en rustplaats. De doelstelling is afgeleid van de gemiddelden van de respectievelijke seizoensgemiddelden van IJssel, Nederrijn, Gelderse Poort en Waal in de periode 1999/2000-2003/2004 en betreft het totaal aantal aangetroffen smienten in het gebied, die om verschillende, niet noodzakelijkerwijs overlappende redenen, gebruik kunnen maken van het gebied (foerageren, slapen, drinken). De aantallen smienten zijn van nationale en internationale betekenis. Sinds begin jaren negentig is de populatie sterk toegenomen. Deze toename heeft zich na 2000 niet voortgezet en lijkt zelfs een negatieve trend te worden.

De activiteit kan als gevolg hebben dat smienten (die hoofdzakelijk 's nachts foerageren en overdag rusten) ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Er is echter in het gebied voldoende rustgelegenheid voor smienten beschikbaar.⁷⁵ De eventuele verstoring van enkele individuen zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel (behoud omvang en kwaliteit leefgebied) negatief wordt beïnvloed. Significante verstoringseffecten kunnen niet optreden. Wel dienen deze effecten nog cumulatief te worden beoordeeld om significante effecten met zekerheid uit te sluiten.

Ons oordeel

De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Op akkerlanden waar oogstresten op staan (de zgn. stoppelanden) mag in de winterperiode ook niet geschoten worden op ganzen.

De activiteit heeft tot doel om de in het gebied aanwezige ganzen te verjagen van agrarische percelen. Dit kan er wel toe leiden dat smienten (die hoofdzakelijk 's nachts foerageren en overdag rusten) ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. De huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied is voldoende voor deze soort,⁷⁶ in de omgeving van het gebied zijn bij het deel van de smienten dat in de dagperiode foerageert bij een mogelijke verstoring voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren. De landelijke staat van instandhouding is gunstig.

Significante verstoringseffecten kunnen worden uitgesloten.

⁷⁴ Wijzigingsbesluit Natura 2000-gebied #38 Rijntakken, Directie Natuur & Biodiversiteit | DN&B/2017-038 | 038/066-068 Rijntakken (wijzigingsbesluit) (blz. 38)

⁷⁵ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 31)

⁷⁶ *Beheerplan Natura 2000 Rijntakken (038)*, December 2018 (blz. 89)

Effecten op de Wilde eend als niet-broedvogel

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 6.100 vogels (seizoensgemiddelde).

Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit heeft het gebied heeft voor de wilde eend met name een functie als foerageergebied.

Het gebied is dus aangewezen als rust en foerageergebied voor de wilde eend, met een instandhoudingsdoel van 6.100 individuen en behoud omvang en kwaliteit leefgebied. Dit doel is sinds 2013 niet behaald. Het gemiddelde aantal wilde eenden bedroeg in de periode 2012-2017 4.807 vogels (www.sovon.nl/nl/gebieden). Het instandhoudingsdoel wordt dus niet gehaald. De activiteit heeft tot doel om schade aan belangrijke gewassen te voorkomen door ganzen te verjagen (met ondersteunend afschot). Hierbij kunnen ook wilde eenden uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Er is echter voldoende alternatief aan rust- en foerageergebied beschikbaar.⁷⁷ De eventuele verstoring van individuen zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel negatief wordt beïnvloed. Significante verstoringseffecten kunnen niet optreden. Wel dienen deze effecten nog cumulatief te worden beoordeeld om significante effecten met zekerheid uit te sluiten.

Ons oordeel

De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats. Op akkerlanden waar oogstresten op staan (de zgn. stoppelanden) mag in de winterperiode ook niet geschoten worden op ganzen.

Uit het aanwijzingsbesluit blijkt dat de huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied is voldoende voor deze soort, in de omgeving van het gebied zijn bij een mogelijke verstoring voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren.

Significante verstoringseffecten kunnen worden uitgesloten.

Effecten op de Meerkoet als niet-broedvogel

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 8.100 vogels (seizoensgemiddelde).

Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit heeft het gebied heeft voor de meerkoet met name een functie als foerageergebied. Het aantalsverloop vertoonde een optimum rond begin jaren tachtig en daarna een afname. Aantallen zijn sinds 1996 opnieuw afgenomen, waarschijnlijk ten gevolge van toename in de randmeren. Het doelaantal is de afgelopen 5 jaar niet gehaald.⁷⁸ Behoud is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

De gebieden waar de meerkoet een instandhoudingsdoel heeft fungeren met name als foerageergebied. De activiteit heeft tot doel om belangrijke schade aan gewassen te voorkomen door middel van de in het gebied aanwezige ganzen te verjagen van agrarische percelen (met ondersteunend afschot). Dit kan er wel toe leiden dat meerkoeten ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. De meeste meerkoeten overwinteren echter op of bij de grote wateren. Er is verder in het gebied voldoende rust of foerageergelegenheid beschikbaar.⁷⁹ De eventuele verstoring van enkele individuen zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel (behoud omvang en kwaliteit leefgebied) negatief wordt beïnvloed. Significante verstoringseffecten kunnen niet optreden.

Ons oordeel

De activiteit heeft tot doel om de aanwezige ganzen te verjagen van percelen met agrarische gewassen. Hoewel meerkoeten een kleine vluchtafstand heeft (50 m)⁸⁰ kan de activiteit er wel toe leiden dat meerkoeten ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Dit is een zeer tijdelijke verstoring van enkele individuen. Daarnaast blijft in het gebied voldoende foerageergebied over voor verjaagde

⁷⁷ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 32)

⁷⁸ www.sovon.nl/gebieden

⁷⁹ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 33)

⁸⁰ Profielen Vogels, versie 1 september 2008, Meerkoet (*Fulica atra*) A125.

meerkoeten. De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats.

Het is mogelijk dat door de activiteit op agrarische percelen binnen het Natura 2000-gebied individuen verstoord worden. Gezien het feit dat de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van enkele foeragerende individuen op of in de buurt van percelen met agrarische gewassen kan veroorzaken, dat er alleen verstoringen in de ochtendperiode zijn, en gezien het zeer geringe aantal schietacties in ruimte en tijd zijn significante verstoringen niet te verwachten. Omdat de huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied voldoende is voor deze soort, zijn in het gebied voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren.

Significante verstoringseffecten kunnen uitgesloten worden.

Effecten op de Scholekster als niet-broedvogel

Voor de scholekster is de doelstelling behoud omvang en leefgebied geformuleerd met een omvang populatie van 340 individuen (seizoensgemiddeld). Het seizoensgemiddelde in de periode 2012-2017 bedroeg gemiddeld was 160 (f) individuen en het maximum 862 (s) individuen. Het doel is dus nog niet gehaald. De activiteit heeft tot doel om schade aan agrarische gewassen te voorkomen door middel van de in het gebied aanwezige grauwe ganzen, brandganzen en kolganzen te verjagen, met ondersteunend afschot. Dit kan er wel toe leiden dat scholeksters ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Er is echter in het gebied voldoende rust of foerageergelegenheid beschikbaar.⁸¹ De eventuele verstoring van enkele individuen zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel negatief wordt beïnvloed.

Significante verstoringseffecten zijn dan ook uitgesloten.

Ons oordeel

De activiteit heeft tot doel om de aanwezige ganzen te verjagen van percelen met agrarische gewassen. De activiteit kan er wel toe leiden dat scholeksters ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Dit is een zeer tijdelijke verstoring van enkele individuen. Daarnaast blijft in het gebied voldoende foerageergebied over voor verjaagde scholeksters. De activiteit mag in de winterperiode tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats. Het is mogelijk dat door de activiteit individuen verstoord worden. Gezien het feit dat de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van enkele foeragerende individuen op of in de buurt van percelen met agrarische gewassen kan veroorzaken. En gezien het zeer geringe aantal schietacties in ruimte en tijd zijn significante verstoringen niet te verwachten. Omdat de huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied voldoende is voor deze soort, zijn in het gebied voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren. Significante verstoringseffecten kunnen uitgesloten worden.

Effecten op de Goudplevier als niet-broedvogel

De doelstelling voor de soort is behoud omvang en kwaliteit leefgebied, met een indicatieve populatie van 140 individuen (seizoensgemiddeld). In de periode 2012-2017 zijn er 58 individuen geteld (Sovon.nl/nl/gebieden). Het instandhoudingsdoel wordt dus niet gehaald.

De activiteit heeft als doel om schade aan agrarische gewassen te voorkomen door middel van verjagen van grauwe gans, kolgans en brandgans, met ondersteunend afschot. Hierbij kunnen goudplevieren in de nabijheid ook worden verjaagd. Eventuele verstoring van enkele individuen zal er met zekerheid niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel (behoud omvang en kwaliteit leefgebied) negatief wordt beïnvloed, mede doordat de oorzaken voor de ongunstige staat van instandhouding niet zijn gelegen in het gebied zelf of ten gevolge zijn van de activiteit. Significante verstoringseffecten als gevolg van de activiteit zijn daarom uitgesloten.

Ons oordeel

De activiteit heeft tot doel om de aanwezige ganzen te verjagen van percelen met agrarische gewassen. De activiteit kan er wel toe leiden dat de soort ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Dit is een zeer tijdelijke verstoring van enkele individuen. Daarnaast blijft in het gebied voldoende foerageergebied over voor verjaagde vogels. De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats.

⁸¹ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 45)

Het is mogelijk dat door de activiteit individuen verstoord worden. Gezien het feit dat de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van enkele foeragerende individuen op of in de buurt van percelen met agrarische gewassen kan veroorzaken, en gezien het zeer geringe aantal schietacties in ruimte en tijd zijn significante verstoringen niet te verwachten. Omdat de huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied voldoende is voor deze soort, zijn in het gebied voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren. Significante verstoringseffecten kunnen uitgesloten worden.

Effecten op de Kievit als niet-broedvogel

Het Natura 2000-gebied Rijntakken is voor de kievit van belang als slaap- en foerageergebied. Dit met een draagkracht voor een populatie van 8.100 individuen (seizoensgemiddeld). In de periode 2012-2017 bedroeg het getelde seizoensgemiddelde van de kievit 2.934 individuen (Sovon.nl/nl/gebieden). Het instandhoudingsdoel werd dus niet behaald.

Bij het verjagen van ganzen van agrarische percelen kunnen ook kieviten uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Er is echter in het gebied voldoende alternatief rust- of foerageergebied beschikbaar.⁸² De eventuele verstoring van enkele individuen zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel negatief wordt beïnvloed. Significante verstoringseffecten zijn dan ook uitgesloten.

Ons oordeel

De activiteit heeft tot doel om de aanwezige ganzen te verjagen van percelen met agrarische gewassen. De activiteit kan er wel toe leiden dat de soort ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Dit is een zeer tijdelijke verstoring van enkele individuen. Daarnaast blijft in het gebied voldoende foerageergebied over voor verjaagde kievieten. De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats.

Het is mogelijk dat door de activiteit individuen verstoord worden. Gezien het feit dat de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van enkele foeragerende individuen op of in de buurt van percelen met agrarische gewassen kan veroorzaken, op akkerlanden waar oogstresten op staan (de zgn. stoppelanden) mag in de winterperiode niet geschoten worden op ganzen, dat er geen verstoringen in de middag- en avondperiode zijn, en gezien het zeer geringe aantal schietacties in ruimte en tijd zijn significante verstoringen niet te verwachten. Omdat de huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied voldoende is voor deze soort, zijn in het gebied voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren. Significante verstoringseffecten kunnen uitgesloten worden.

Effecten op de Kemphaan als niet-broedvogel

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud in omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.000 vogels (seizoensmaximum).

Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit zijn de aantallen kemphanen van nationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als foerageergebied, vooral na een voorjaarsinundatie. De aantallen zijn de laatste jaren laag. Er is geen landelijke herstelopgave van toepassing, handhaving van de huidige situatie is voldoende.

In het Natura 2000-gebied Rijntakken is de doelstelling voor de soort dus behoud omvang en kwaliteit leefgebied, met een draagkracht voor 1.000 individuen (seizoensmaximum). Dit aantal is in de afgelopen vijf jaar niet gehaald. Het gemiddelde seizoensmaximum in de periode 2012-2017 bedroeg 32 vogels, waarmee het doel dus bij lange na niet is gehaald (Sovon.nl/nl/gebieden). Het gebied heeft met name een functie als foerageergebied, vooral na een voorjaarsinundatie. Kemphanen verblijven in de winterperiode vooral op ondiepe delen van wateren, maar worden ook foeragerend aangetroffen op weilanden. Bij het verjagen van ganzen van agrarische percelen kunnen ook kemphanen uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd.

Doordat het instandhoudingsdoel niet wordt gehaald zal eventuele verstoring significante effecten hebben. Om significante verstoring te voorkomen dient schadebestrijding te worden gestaakt indien één of meerdere kemphanen foerageren binnen een afstand van 300 meter van de afschotlocatie (afstand op basis van Krijgsveld 2008). Dit is van toepassing in een bufferzone binnen en rondom het Natura 2000-

⁸² *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 32)

gebied Rijntakken waar de kemphaan in de laatste vijf jaar één of meerdere malen is waargenomen. De betreffende bufferzone is weergegeven in bijlage 3.

Ons oordeel

Het beheerplan voor de Rijntakken geeft aan dat in het winterhalfjaar versturende activiteiten zoals het gebruik van het geweer significante effecten kan hebben tenzij een verstoringafstand aangehouden wordt.⁸³ Kemphanen komen ook op agrarisch land voor. Naast de aanwezigheid van ondiep water zijn rust en ligging in een open landschap essentieel voor een slaappleaats. De gevoeligheid van de kemphaan voor verstoring is gemiddeld (vanaf 100-300 m afstand).⁸⁴

Kemphanen verblijven in de winterperiode vooral op ondiepe delen van wateren, maar worden ook foeragerend aangetroffen op weilanden. Bij het verjagen van ganzen van agrarische percelen kunnen ook kemphanen uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Doordat het instandhoudingsdoel *bij lange na* niet gehaald wordt zal eventuele verstoring significante effecten hebben. Om significante verstoring te voorkomen dient schadebestrijding te worden gestaakt indien één of meerdere kemphanen foerageren binnen een afstand van 300 meter van de afschotlocatie. Dit is van toepassing in een bufferzone binnen en rondom het Natura 2000-gebied Rijntakken waar de kemphaan in de laatste vijf jaar één of meerdere malen is waargenomen. De betreffende bufferzone is weergegeven in bijlage 3.

Om significant negatieve verstoringseffecten door afschot van ganzen op kemphanen in de kritische periode van 1 oktober tot 1 maart te voorkomen, leggen wij in deze vergunning de volgende maatregel in voorschrift 7 vast:

- In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden binnen het Natura 2000-gebied de Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden van de IJssel) in de provincie Overijssel, in een bufferzone zoals aangegeven in bijlage 3, indien de kemphaan aanwezig is binnen 300 meter van de afschotlocatie.

Effecten op de Grutto als niet-broedvogel

Het Natura 2000-gebied Rijntakken is voor de grutto van belang als slaap- en foerageergebied. Dit met een draagkracht voor een populatie van 690 individuen (seizoensgemiddeld). Het seizoensgemiddelde in de periode 2012-2017 bedroeg 113 vogels foeragerend en 1.240 slapend. Het doelaantal is niet gehaald. Vanaf 1994 is significante afname van <5 % per jaar vastgesteld. (Sovon.nl/nl/gebieden)

Bij het verjagen van ganzen van agrarische percelen kunnen ook grutto's uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Er is echter in het gebied voldoende alternatief rust- of foerageergebied beschikbaar. De eventuele verstoring van enkele individuen zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel negatief wordt beïnvloed. Significante verstoringseffecten zijn dan ook uitgesloten.

Ons oordeel

De activiteit heeft tot doel om de aanwezige ganzen te verjagen van percelen met agrarische gewassen. De activiteit kan er wel toe leiden dat de soort ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Er is in het gebied voldoende rust of foerageergelegenheid beschikbaar.

De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats.

Het is mogelijk dat door de activiteit individuen verstoord worden. Gezien het feit dat de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van enkele foeragerende individuen op of in de buurt van percelen met agrarische gewassen kan veroorzaken, dat er alleen verstoringen ochtendperiode zijn, en gezien het zeer geringe aantal schietacties in ruimte en tijd zijn significante verstoringen niet te verwachten. Omdat de huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied voldoende is voor deze soort, zijn in het gebied voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren.

Significante verstoringseffecten kunnen uitgesloten worden.

⁸³ *Beheerplan Natura 2000 Rijntakken (038)*, December 2018 (blz. 99)

⁸⁴ Profielen Vogels, versie 1 september 2008, Kemphaan (*Philomachus pugnax*) A151

Effecten op de Wulp als niet-broedvogel

Het gebied is voor de wulp met name van belang als foerageergebied en slaappleats. Het instandhoudingsdoel is behoud van omvang en kwaliteit leefgebied, met een draagkracht populatie van 850 individuen. Het seizoensgemiddelde van foeragerende vogels in de periode 2012-2017 was 726; het doel wordt dus nog niet gehaald. Het gemiddelde maximum aantal wulpen dat van het gebied gebruik maakte als slaappleats in de periode 2012-2017 was 2.622 individuen (Sovon.nl/nl/gebieden). Bij het verjagen van ganzen van agrarische percelen kunnen ook wulpen uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Er is echter in het gebied voldoende alternatief rust- of foerageergebied beschikbaar. De eventuele verstoring van enkele individuen zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel negatief wordt beïnvloed. Significante verstoringseffecten zijn dan ook uitgesloten.

Ons oordeel

De activiteit heeft tot doel om de aanwezige ganzen te verjagen van percelen met agrarische gewassen. De activiteit kan er wel toe leiden dat de soort ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Dit is een zeer tijdelijke verstoring van enkele individuen. Daarnaast blijft in het gebied voldoende foerageergebied over voor verjaagde vogels. De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats. Het is mogelijk dat door de activiteit individuen verstoord worden. Gezien het feit dat de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van enkele foeragerende individuen op of in de buurt van percelen met agrarische gewassen kan veroorzaken, dat er alleen verstoringen zijn in de ochtendperiode zijn, en gezien het zeer geringe aantal schietacties in ruimte en tijd zijn significante verstoringen niet te verwachten. Omdat de huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied voldoende is voor deze soort, zijn in het gebied voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren. Significante verstoringseffecten kunnen uitgesloten worden.

Effecten op de Tureluur als niet-broedvogel

Het Natura 2000-gebied Rijntakken is voor de tureluur van belang als slaap- en foerageergebied. Het instandhoudingsdoel omvat behoud omvang en kwaliteit leefgebied, voor een draagkracht populatie 65 individuen. In de periode 2012-2017 zijn er gemiddeld 23 waargenomen (Sovon.nl/nl/gebieden). Dit doel wordt dus niet gehaald.

Tureluurs zoeken hun voedsel op slikken en in natte structuurrijke weilanden. De weilanden waarop schadebestrijding ganzen plaatsvindt zijn geen optimaal foerageerbiotoop voor deze soort. De tureluur wordt dan ook vooral aangetroffen in gebiedsdelen waar de activiteit niet plaatsvindt. Doordat er geen overlap is met de locatie van de activiteit en het habitat van de soort zijn significante effecten met zekerheid uitgesloten.

Ons oordeel

De weilanden waarop schadebestrijding ganzen plaatsvindt zijn niet geschikt als foerageerbiotoop (niet optimaal) voor deze soort. De Tureluur wordt dan ook vooral aangetroffen in gebiedsdelen waar de activiteit niet plaatsvindt. Het is mogelijk dat slikken en in natte structuurrijke weilanden waar tureluurs foerageren grenzen aan intensief gebruikte graslanden. De activiteit heeft tot doel om de aanwezige ganzen te verjagen van deze intensief bewerkte percelen met agrarische gewassen. De activiteit kan er wel toe leiden dat de soort ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Dit is een zeer tijdelijke verstoring van enkele individuen. Daarnaast blijft in het gebied voldoende foerageergebied over voor verjaagde vogels. De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats. Het is dus mogelijk dat door de activiteit individuen verstoord worden. Gezien het feit dat de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van enkele foeragerende individuen in de buurt van percelen met agrarische gewassen kan veroorzaken, dat er alleen verstoringen ochtendperiode zijn, en gezien het zeer geringe aantal schietacties in ruimte en tijd zijn significante verstoringen niet te verwachten. Omdat de huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied voldoende is voor deze soort, zijn in het gebied voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren. Significante verstoringseffecten kunnen uitgesloten worden.

Conclusie effectbepaling

Op grond van bovenstaande kunnen significant negatieve effecten en habitattypen uitgesloten worden. Voor enkele kwalificerende soorten zijn significant negatieve effecten niet uit te sluiten: Bever, Kleine zwaan, Wilde zwaan, Kolgans, Grauwe gans en Kemphaan.

Beoordeling aangevraagde handeling

Voor het Natura 2000-gebied Rijntakken deelgebied Uiterwaarden van de IJssel, geldt dat significant negatieve effecten op kwalificerende habitattypen uitgesloten zijn. Voor enkele kwalificerende soorten zijn significant negatieve effecten echter niet uit te sluiten (Bever, Kleine zwaan, Wilde zwaan, Kolgans, Grauwe gans en Kemphaan), en leggen wij beperkende maatregelen in de uitvoering vast in de voorschriften van onze beschikking.

B1.1.4 Toetsing van de effectenbeoordeling gebied 'De Wieden'

De activiteit is getoetst aan de effecten op alle instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied De Wieden. De betreffende instandhoudingsdoelen zijn weergegeven in <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/>.

Uit de omschrijving van de voorgenomen activiteiten (paragraaf A1.1) en de effectbeoordeling daarvan (zie eerdere paragraaf) blijkt dat op een beperkt aantal doelstellingen van het betrokken gebied effecten te verwachten zijn.

Uit de omschrijving van de voorgenomen activiteit en de toetsing daaraan blijkt dat negatieve effecten door verstoring op de volgende soorten, niet kunnen worden uitgesloten:

Tabel: samenvatting instandhoudingsdoelen voor effectbeoordeling

Gebied	Instandhoudingsdoel
De Wieden	<p>Habitatsoorten Meervleermuis</p> <p>Broedvogelsoorten Aalscholver Roerdomp Purperreiger Bruine kiekendief Porseleinhoen Kwartelkoning Watersnip Zwarte stern IJsvogel Paapje Snor Rietzanger Grote karekiet</p> <p>Niet-broedvogelsoorten Fuut Aalscholver Kleine zwaan Kolgans Gruwe gans Smient Krakeend Tafeleend Kuifeend Nonnetje Grote zaagbek Visarend</p>

Hieronder wordt uw aanvraag getoetst aan de beoordelingskaders vanuit de Wet natuurbescherming en het aanwijzingsbesluit van het betrokken Natura 2000-gebied binnen de provinciegrens van Overijssel.

Beoordeling aangevraagde activiteiten

In deze paragraaf gaan we in op de effecten op de soorten uit vorige tabel. Als effecten met maatregelen kunnen worden voorkomen, leggen we dat vast in voorschriften in de vergunning. Dit wordt in onderstaande tekst gemotiveerd.

Effecten op de Meervleermuis

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud van de omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit fungeert het gebied als foerageergebied van meervleermuizen die overdag in de gebouwen in de wijde omgeving verblijven (actieradius 10 km). Tot nu toe zijn er kraamkolonies en verblijfplaatsen bekend in onder andere Vollenhove, Sint Jansklooster,

Belt-Schutsloot, Zwartsluis, Giethoorn, Wanneperveen, Blokzijl en Dwarsgracht met enkele tientallen tot enkele honderden dieren per locatie. Belangrijke vliegroutes naar De Wieden zijn onder andere het Vollenhover Kanaal, Ettenlandsch Kanaal, Boschwijde, Arembergergracht, Meppelerdiep, Kanaal Beukers-Steenwijk, Haagjesgracht, Zuiderdiep en de Cornelisgracht.

De meervleermuis komt binnen de hele provincie Overijssel voor, met een zwaartepunt in het westen en noordwesten waar ook de meeste grote open wateren te vinden zijn.

De meervleermuis maakt voor zowel zomer- als winterverblijf gebruik van gebouwen. De soort foerageert boven grote open wateren en langs oevers van plassen, meren, kanalen en rivieren. De soort is uitsluitend 's nachts actief. De activiteit is toegestaan vanaf één uur voor zonsopkomst tot 12:00 uur. De meervleermuis is globaal tussen 1 oktober en half februari (afhankelijk van de weersomstandigheden) in winterrust (Haarsma & Tuitert, 2009). Er is dus kleine overlap in tijd dat de soort actief is op de dag (een uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst) en wanneer de soort uit winterrust is. Een eventuele verstoring van de meervleermuis is dusdanig beperkt in aard en frequentie, dat deze met zekerheid niet tot significante verstoring zal leiden.⁸⁵

Ons oordeel

De activiteit vindt niet plaats op of in locaties die zijn aan te merken als habitat voor de Meervleermuis. Verstoring van de Meervleermuis kan optreden door het gebruik van kunstlicht bij faunabeheer.⁸⁶ De ontheffing staat het gebruik van kunstlicht niet toe.

Als foerageergebied worden wateren met een rijke oeverbegroeiing geprefereerd. Daarnaast wordt veelvuldig gefoerageerd boven kanalen (in het bijzonder als er voldoende oevervegetatie is), grotere open wateren en vochtige weilanden. Vrouwtjes lijken meer op grote open wateren te foerageren dan mannetjes.⁸⁷

De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur 's middags vindt dus nergens meer verstoring plaats.

Omdat er een kleine temporele en geografische overlap is tussen de locaties waar de activiteit plaatsvindt en de biotoop van deze soort treden significante verstoringseffecten met zekerheid niet op.

Effecten op broedvogels

De activiteit mag alleen plaatsvinden van 1 oktober tot 1 maart (tijdens de winterperiode). Het broedseizoen verschilt per vogelsoort maar is voor veel soorten in de periode van 15 maart tot 15 juli. In de onderstaande tabel staan alle broedvogels met een instandhoudingsdoel voor een Natura 2000-gebied waarop een effect mogelijk is. Hier is onderscheid gemaakt tussen soorten die al vóór 1 maart broeden en soorten die pas na 1 maart beginnen met broeden.⁸⁸ Soorten die na 1 maart broeden worden met zekerheid niet beïnvloed door de activiteit. Om die reden worden deze soorten niet nader beschouwd. Soorten die wel voor 1 maart broeden worden nader beschouwd.⁸⁹

Aangewezen broedvogels en broedperiode:

Broedvogels die voor 1 maart kunnen broeden	Broedvogels die na 1 maart broeden
aalscholver, ijsvogel	purperreiger, bruine kiekendief, porseleinhoen, kwartelkoning, zwarte stern, paapje, grote karekiet, roerdomp, watersnip, snor, rietzanger.

⁸⁵ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 20)

⁸⁶ *Natura 2000-beheerplan definitief, De Wieden-Weerribben*, 30 maart 2017 (blz. 136)

⁸⁷ *Natura 2000-beheerplan definitief, De Wieden-Weerribben*, 30 maart 2017 (blz. 31)

⁸⁸ Onder broeden wordt ook verstaan de vestigingsfase, dus in de periode van balts en nestbouw.

⁸⁹ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 26)

De *Aalscholver* en de *IJsvogel* zijn voor het Natura 2000-gebied De Wieden aangewezen broedvogelsoorten.

Effecten op de Aalscholver als broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud in omvang en de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 1.000 paren.

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat het gebied De Wieden van oudsher een kolonie aalscholvers herbergt. Op het dieptepunt van de stand in Nederland van 1.150 paren in het begin van de jaren zestig was het, naast het Naardermeer, de enige broedplaats in Nederland. Tot begin jaren tachtig broedden jaarlijks enkele honderden paren (in 1981 325 paren) in dit gebied. Daarna nam de omvang van de kolonie snel toe tot 1.000 paren in 1992. In de periode 1993-2003 fluctueerde het aantal tussen de 760 (1997) en 1.214 (2000) zonder een duidelijke trend. Het aantal in de doelstelling is gelijk aan het gemiddelde van de periode 1999-2003. Een belangrijk deel van het foerageergebied ligt in het IJsselmeer/Zwarte Meer. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

De doelstelling in De Wieden bedraagt 1.000 broedparen. Dit is in de afgelopen vijf jaar niet gehaald. Er is in de laatste 10 jaar sprake van een significante afname van 5 % per jaar (Sovon.nl/nl/gebieden). De aalscholver broedt in kolonies in waterrijke gebieden. De schadebestrijding van ganzen vindt niet plaats op het water of de oever. De broedlocaties liggen niet aan of direct nabij agrarische gronden waarop schade door ganzen kan plaatsvinden. Er is dus geografisch geen overlap tussen de broed- en foerageergebieden. De verstoringafstand voor optische verstoring van de aalscholver is circa 125 meter (Krijgsveld, 2008). Doordat de broed- en foerageergebieden van de Aalscholver op meer dan 125 meter afstand liggen van de gronden waar schadebestrijding van ganzen plaats vindt zullen de activiteiten met zekerheid niet tot effecten op de aalscholver leiden.

Ons oordeel

De broedlocaties van aalscholvers zitten in bomen op ca. 500 meter van de Bakkerskooi aan de zuidwestzijde van De Wieden.^{90 91} De verstoringafstand voor optische verstoring van de aalscholver is circa 125 meter (Krijgsveld, 2008). De broedkolonies bevinden zich in afgesloten reservaten. De Aalscholver broedt in waterrijke gebieden, er is geen geografische overlap met de handeling, waardoor significant negatieve verstoringseffecten uitgesloten worden.

Aalscholvers foerageren op open water, het is onwaarschijnlijk dat ze daarbij verstoord worden door de afschot van ganzen op agrarische percelen. Indien er als gevolg van de activiteit een foeragerende vogel door een schot wordt verstoord, blijft dat ook beperkt tot dit individu. De verstoring is dan vanuit haar karakter zeer beperkt en slechts tijdelijk.

Significante verstoringseffecten kunnen uitgesloten worden.

Effecten op de IJsvogel als broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud in omvang en kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van tenminste 10 paren.

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat na strenge winters de ijsvogel geheel afwezig kan zijn, maar na een reeks zachte winters komen meerdere paren in dit gebied tot broeden. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het genoemde aantal paren in het doel heeft betrekking op gunstige jaren (in 2002 zijn in het gebied 10 paren geteld). Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie.

Het broedbiotoop van de ijsvogel bestaat uit beschutte, visrijke, ondiepe, heldere en doorgaans langzaam stromende wateren van minimaal twee meter breed. Het nest wordt gegraven in steile, vaak afkalvende oevers, wanden van afgravingen of aardkluiten van omgewaaide bomen, nabij de waterkant (circa 200 m afstand). Voedsel zoekt de ijsvogel vanaf een zitplaats zoals overhangende takken, waarvan de vogel direct in helder water kan duiken (Provincie Overijssel, 2017). Dit type broedhabitat komt niet voor op of direct nabij cultuurgronden die in gebruik zijn voor agrarische productie. Daarnaast heeft de ijsvogel een

⁹⁰ Dijk van A.J., e.a. Broedvogels van laagveenmoeras De Wieden in 2004-2011, in *Limosa* 85, 2012 (blz. 152)

⁹¹ *Natura 2000-beheerplan definitief, De Wieden-Weerribben*, 30 maart 2017 (blz. 111)

matige verstoring gevoeligheid van 100 meter (Boer, 1992).⁹² Er is geen overlap van het broed- en foerageergebied van de ijsvogel en de locaties van de activiteit. Verstoringseffecten zijn dan ook uitgesloten.

Ons oordeel

In de jaren 2014 t/m 2017 wordt het doelaantal van ten minste 10 broedparen ruim gehaald.⁹³ De verstoring gevoeligheid van de IJsvogel is matig (verstoring bij < 100 m afstand).⁹⁴ Ook de gevoeligheid voor verstoring van het leefgebied is matig (halfopen landschap).⁹⁵ De nesten van ijsvogels worden gegraven in hoge steile oevers, hoofdzakelijk bij beken en steile oevers. Dit type biotoop komt niet voor op of direct nabij cultuurgronden die in gebruik zijn voor agrarische productie. Er is geen overlap in locatie in voorkomen van deze soort en gebruikte broedlocaties en de uitgevoerde handeling. Indien er als gevolg van de activiteit (afschot van ganzen) een foeragerend individu van de soort onbedoeld wordt verstoord, blijft dat ook beperkt tot dit individu. De verstoring is dan vanuit haar karakter en intensiteit in tijd en ruimte zeer beperkt en slechts tijdelijk.

Significante verstoringseffecten kunnen worden uitgesloten.

Effecten op niet-broedvogels

Soorten waarbij geen geografische overlap is

Van de aangewezen doelsoorten *fuut*, *aalscholver*, *nonnetje*, *krakeend*, *tafeleend*, *kuifeend*, *grote zaagbek* en *visarend* wordt er op agrarische percelen niet voldaan aan de specifieke biotoopeisen, en is er geen geografische overlap.⁹⁶ Om die reden zijn effecten uitgesloten en worden deze soorten verder niet behandeld.

Soorten waarbij wel geografische overlap is

Effecten op de Kleine zwaan als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 8 vogels (seizoensgemiddelde).

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat het gebied met name voor de kleine zwaan een functie als foerageergebied en als slaapplek heeft. De aantallen zijn sterk fluctuerend en recentelijk relatief laag. Behoud is voldoende, want de vermoedelijke oorzaken van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding liggen niet in dit gebied.

De kleine zwaan heeft een ongunstige staat van instandhouding en vertoont landelijk een afname. Volgens de Passende beoordeling wordt in De Wieden het instandhoudingsdoel wel gehaald.⁹⁷ Het gemiddelde 'seizoensmaximum' aantal tussen 2012 en 2017 is vastgesteld op 33 zwanen (sovon.nl/nl/gebieden).⁹⁸ In De Wieden is geen significante trend aantoonbaar. Volgens de Passende beoordeling van Tauw is door het ruim behalen van het instandhoudingsdoel zijn significante effecten in De Wieden uitgesloten.⁹⁹

Ons oordeel

In het geval van foeragerende kleine zwaan kunnen bestrijdingsacties uitgevoerd worden op agrarische percelen in het Natura 2000-gebied De Wieden, en in de nabijheid van in het Natura 2000-gebied rustende kleine zwanen. De kleine zwaan is een herbivoor die in het overwinteringsgebied leeft van

⁹² *Natura 2000-beheerplan definitief, De Wieden-Weerribben*, 30 maart 2017 (blz. 79)

⁹³ <https://www.sovon.nl/nl/gebieden>

⁹⁴ Profielen Vogels, versie 1 september 2008, IJsvogel (Alcedo atthis) A229

⁹⁵ Profielen Vogels, versie 1 september 2008, IJsvogel (Alcedo atthis) A229

⁹⁶ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019

⁹⁷ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 34; tabel 3.8)

⁹⁸ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 34; tabel 3.8)

⁹⁹ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 33, 34; tabel 3.8)

(ondergrondse delen van) waterplanten, gras en oogstresten (graan, aardappels, bieten). Hij heeft een voorkeur voor weidse, open gebieden.¹⁰⁰

Het doel van het gebied De Wieden voor de kleine zwaan is het behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 8 vogels (seizoensgemiddelde).¹⁰¹ Er is dus geen 'seizoensmaximum' als doel voor De Wieden geformuleerd.¹⁰² De Passende Beoordeling van Tauw gaat echter wel uit van 33 stuks als gemiddelde seizoensmaximum van 2012 t/m 2017 (PB. blz. 34 tabel 3.8 in samenhang met voetnoot 4).

Wij hebben de FBE op 18 oktober 2019¹⁰³ over deze discrepantie (het gebruik van seizoensmaxima i.p.v. seizoensgemiddelde) de volgende vraag gesteld:

In het aanwijdsdocument van De Wieden staat voor de Wilde zwaan dat bij het instandhoudingsdoel dat het doelaantal 8 stuks is voor het seizoensgemiddelde (foeragerende vogels).¹⁰⁴ U gaat bij uw toetsing echter uit van seizoensmaxima (slapende en rustende vogels). Waarom wijkt u af van de doelstelling in het aanwijdsdocument? Waarom u denkt dat deze afwijkende methode wel stand zal houden in een rechterlijke procedure?

De FBE heeft ervoor gekozen geen inhoudelijke reactie op onze vraag te geven.¹⁰⁵

Het seizoensgemiddelde over de seizoenen 2013/2014 t/m 2017/2018 is **nul** kleine zwanen. Het instandhoudingsdoelaantal wordt dus niet gehaald. Dit is in tegenspraak met wat de Passende Beoordeling vermeldt.¹⁰⁶

Volgens Sovon is de trend van de kleine zwaan sinds 1980 negatief, te weten: een matige significante afname van < 5% per jaar. Ook landelijk gezien is er volgens Sovon een significante afname van < 5% per jaar tussen 1980 en 2017 vast te stellen. De trend vanaf de winterperiode 2006/2007 in volgens Sovon: "onzeker, geen trend aantoonbaar".

Op basis van de beschikbare gegevens concluderen we dat significant negatieve effecten voor de Kleine zwaan in De Wieden niet uit te sluiten zijn.

Om significant negatieve verstoringseffecten door afschot van ganzen op kleine zwanen in de periode van 1 oktober tot 1 maart te voorkomen, leggen wij in deze vergunning de volgende maatregel in voorschrift 9 vast:

- In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden in of in de buurt van het Natura 2000-gebied De Wieden, indien de kleine zwaan aanwezig is in het Natura 2000-gebied én binnen 700 meter van de afschotlocatie.

Effecten op de Kolgans als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud van de omvang en kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3.800 vogels (seizoensgemiddelde).

¹⁰⁰ *Natura 2000-beheerplan definitief, De Wieden-Weerribben*, 30 maart 2017 (blz. 111)

¹⁰¹ Aanwijdsbesluit (blz. 26): **Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 8 vogels (seizoensgemiddelde).**

¹⁰² In het aanwijdsdocument van De Wieden staat voor de Wilde zwaan dat bij het instandhoudingsdoel dat het doelaantal 8 stuks is voor het seizoensgemiddelde (foeragerende vogels). De PB van Tauw gaat bij haar toetsing echter uit van seizoensmaxima (slapende en rustende vogels). Zij wijkt daarmee af van de doelstelling in het aanwijdsdocument, en geeft hiervoor geen motivering. (zie ook ons verzoek om aanvullende gegevens van 18 oktober 2019 ons kenmerk 2019/0319847)

¹⁰³ Verzoek aanvullende informatie, van 18 oktober 2019; ons kenmerk: 2019/0319847

¹⁰⁴ Aanwijdsbesluit (blz. 26): **Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 8 vogels (seizoensgemiddelde).**

¹⁰⁵ Ons kenmerk: 2019/0328271

¹⁰⁶ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode, TAUW*, 27 september 2019 (blz. 33, 34; tabel 3.8)

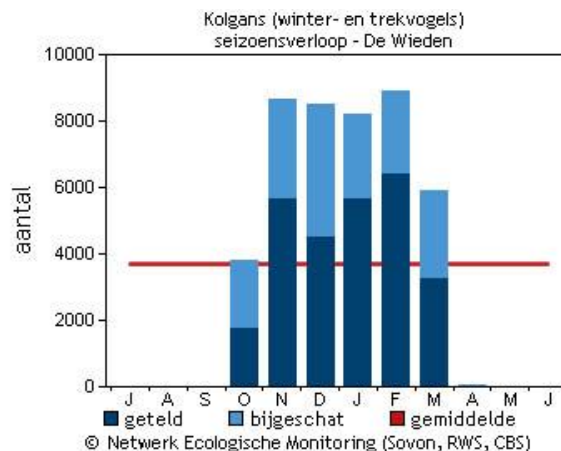
In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat de aantallen kolganzen van internationale betekenis zijn. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied en als slaappleats. Sinds begin jaren negentig is de soort in aantal sterk toegenomen.

De activiteit heeft als doel om schade te beperken op agrarische percelen door middel van het verjagen van kolgans, met ondersteunend afschot van een beperkt aantal individuen, zowel binnen als in de directe omgeving van de Natura 2000-gebieden.

In Natura 2000-gebied De Wieden is een instandhoudingsdoel geformuleerd van 3.800 individuen (foeragerend). Op basis van figuur 3.6 valt af te lezen dat in de laatste vijf jaar het seizoensgemiddelde circa 3.800 individuen was. Het instandhoudingsdoel wordt (net) gehaald. Daarnaast heeft de soort een positieve trend in het gebied (< 5 % toename sinds 1980) (Sovon.nl/nl/gebieden). Het instandhoudingsdoel wordt maar net gehaald maar door de positieve trend (< 5 % toename) zijn significante verstoringseffecten uitgesloten. Voorwaarden voor het uitblijven van significante effecten zijn dan ook dat:

- Het instandhoudingsdoel voor foerageergebied ook in de toekomst gehaald blijft worden;
- Een limiet wordt gehanteerd met betrekking tot het aantal te doden dieren (in cumulatie maximaal 1 % van de natuurlijke sterfte van het in het doel vermelde populatie van het nagestreefde aantal dieren). Dit is van belang omdat zonder limiet een situatie zou kunnen ontstaan die strijdig is met de Vogelrichtlijn (en dus de Wnb)

In gebieden waar de doelstelling net (wel) wordt gehaald zoals De Wieden geldt een aanvullende verplichting tot monitoring van de FBE om uit te sluiten dat de doelstelling in gevaar komt. Wanneer uit de monitoring volgt dat de populatieomvang onder de instandhoudingsdoelstelling komt wordt de activiteit niet langer uitgeoefend. Zo lang de doelstelling niet in gevaar komt is de activiteit toegestaan

Figuur 3.6 Gemiddeld aantal kolganzen per maand in de laatste vijf seizoenen, met onderscheid in getelde kolganzen en bijgeschatte aantallen bij onvolledige tellingen in Natura 2000-gebied De Wieden (Sovon.nl/nl/gebieden)

Ons oordeel

Het gebied heeft voor de Kulgans met name een functie als foerageergebied en slaappleats. Het doel van het gebied is het behoud in omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3.800 vogels (seizoensgemiddelde).

Significant negatieve effecten op de Kulgans door afschot van de kolganzen zelf (trekganzen) op agrarische percelen binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied tussen 1 oktober en 1 maart, zijn *niet* uit te sluiten, omdat het doelaantal, een populatie van gemiddeld 3.800 vogels (seizoensgemiddelde) de afgelopen jaren niet gehaald wordt. De gemiddelde aantallen (geteld en bijgeschat) over de seizoenen

2013/2014 t/m 2017/2018 komt namelijk uit op 3.536 kolganzen. Het instandhoudingsdoelaantal wordt dus niet gehaald. Dit is in tegenspraak met wat de Passende beoordeling vermeldt.^{107 108}

Om significant negatieve effecten op de Kolgans (de trekvogel) te voorkomen is het gebruik conform de vigerende ontheffing voor het schieten van kolganzen op de agrarische percelen binnen de begrenzings van het N2000-gebied niet toegestaan. Om dit te formaliseren leggen wij de onderstaande beperkende maatregel in de uitvoering vast in voorschrift 10 van onze beschikking:

- In de periode 1 oktober tot 1 maart mag binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied De Wieden niet op kolganzen geschoten worden.

Significant negatieve verstoring op kolganzen (trekganzen) door afschot van grauwe ganzen en brandganzen tussen 1 oktober en 31 maart op agrarische percelen binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied zijn uit te sluiten omdat de eventuele verstoring van enkele individuen van de Kolgans zeer tijdelijk is en deze zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel (behoud omvang en kwaliteit leefgebied) negatief wordt beïnvloed.

Effecten op de Grauwe gans als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud van de omvang en kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.100 vogels (seizoensgemiddelde).

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat de aantallen grauwe ganzen van internationale betekenis zijn. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied en als slaapplek. Sinds begin jaren negentig is de soort in aantal sterk toegenomen. De doelstelling heeft geen betrekking op de eventuele functie van het gebied als broedgebied voor deze soort.

Er is sprake van een nog sterk toenemende trend in De Wieden (Vanaf 1980 significante toename van >5 % per jaar). Het instandhoudingsdoel wordt ruim gehaald (seizoensgemiddeld aantal tussen 2012 en 2017 1675 foeragerend).¹⁰⁹ De activiteit heeft tot doel om belangrijke schade aan gewassen te voorkomen door middel van verjaging van grauwe gans, kolgans en brandgans van de betreffende agrarische percelen, met ondersteunend afschot van een beperkt aantal individuen. Dit afschot is in aantallen zeer beperkt en heeft ook er niet toe geleid dat de groei van het aantal dieren die binnen de Natura 2000-gebieden overwinteren is afgenomen. Daarnaast zijn de aantallen ruim boven de instandhoudingsdoelen. Significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen, als gevolg van de activiteit, zijn uitgesloten.

Ons oordeel

Landelijk wordt de instandhoudingsdoelstelling van deze soort gehaald. De Grauwe gans wordt in het gebied in zeer grote groepen waargenomen. Het is mogelijk dat door de activiteit grauwe ganzen verstoord worden en enkele exemplaren per verjaagactie gedood worden. Significante verstoringen zijn niet te verwachten gezien het feit dat:

- de omvang en kwaliteit van het leefgebied in het Natura 2000-gebied voldoende is;
- de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van foeragerende individuen veroorzaakt, en;
- alleen in de ochtendperiode verstoringen zijn, en;
- gezien het geringe aantal schietacties in ruimte en tijd, en;
- er met de vergunningaanvraag een beperkt aantal ganzen (10), per schadebestrijdingsactie geschoten mag worden.

¹⁰⁷ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TA UW, 27 september 2019 (blz. 39, 40)

¹⁰⁸ In de Passende Beoordeling zijn niet de meest recente telgegevens van Sovon van de periode 2017/2018 verwerkt. De Passende Beoordeling gaat uit van de periode 2012/2013 t/m 2016/2017.

¹⁰⁹ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TA UW, 27 september 2019 (blz. 42)

Het doden van enkele Grauwe ganzen per verjaagactie heeft in de afgelopen winters het instandhoudingsdoel niet in gevaar gebracht. Er zijn geen aanwijzingen dat het aantal schietacties in de komende jaren in of rondom het Natura 2000-gebied wezenlijk anders zal zijn dan het afgelopen jaar.

Op basis van de beschikbare gegevens concluderen we dat significant negatieve effecten voor de Grauwe gans in De Wieden uit te sluiten zijn.

Effecten op de Smient als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud van de omvang en de kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 500 vogels (seizoensgemiddelde).

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat het gebied voor de smient met name een functie als slaapplek en als foerageergebied heeft. Sinds begin jaren negentig is de soort in aantal toegenomen, recentelijk zijn de aantallen stabiel.

De activiteit kan als gevolg hebben dat smienten (die hoofdzakelijk 's nachts foerageren en overdag rusten) ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Er is echter in het gebied voldoende rustgelegenheid voor smienten beschikbaar. De eventuele verstoring van enkele individuen zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel (behoud omvang en kwaliteit leefgebied) negatief wordt beïnvloed. Het gemiddeld aantal smienten in De Wieden geteld tussen 2012 en 2017 is 491. Er is geen significante trend aantoonbaar.¹¹⁰

Significante verstoringseffecten kunnen niet optreden. Wel dienen deze effecten nog cumulatief te worden beoordeeld om significante effecten met zekerheid uit te sluiten.

Ons oordeel

De aantallen Smienten in De Wieden fluctueren onder en boven het doelaantal van 500 vogels. Significant negatieve verstoringen zijn uit te sluiten gezien het feit dat:

- de omvang en kwaliteit van het leefgebied in het Natura 2000-gebied voldoende is;
- de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van foeragerende individuen veroorzaakt, en;
- alleen in de ochtendperiode verstoringen zijn, en;
- gezien het geringe aantal schietacties in ruimte en tijd, en;
- er met vergunningaanvraag een beperkt aantal ganzen (10), per schadebestrijdingsactie geschoten mag worden.

Er zijn geen aanwijzingen dat het aantal schietacties in de komende jaren in of rondom het Natura 2000-gebied wezenlijk anders zal zijn dan het afgelopen jaar.

Op basis van de beschikbare gegevens concluderen we dat significant negatieve effecten voor de Smient in De Wieden uit te sluiten zijn.

Conclusie effectbepaling

Op grond van bovenstaande kunnen significant negatieve effecten op doelsoorten en habitattypen uitgesloten worden. Voor twee kwalificerende soorten zijn significant negatieve effecten niet uit te sluiten: Kleine zwaan en de Kolgans.

Beoordeling aangevraagde handeling

Voor het Natura 2000-gebied De Wieden, geldt dat significant negatieve effecten op kwalificerende habitattypen uitgesloten zijn. Voor kwalificerende soorten zijn significant negatieve effecten echter niet uit te sluiten (Kleine zwaan en Kolgans), en leggen wij beperkende maatregelen in de uitvoering vast in de voorschriften van onze beschikking. Daarmee zijn significante negatieve verstoringen uit te sluiten.

¹¹⁰ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode, TAUW, 27 september 2019 (blz. 31)*

B1.1.5 Toetsing van de effectenbeoordeling gebied 'Weerribben'

De activiteit is getoetst aan de effecten op alle instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied de Weerribben. De betreffende instandhoudingsdoelen zijn weergegeven in <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/>.

Uit de omschrijving van de voorgenomen activiteiten (paragraaf A1.1) en de effectbeoordeling daarvan (zie eerdere paragraaf) blijkt dat op een beperkt aantal doelstellingen van het betrokken gebied effecten te verwachten zijn.

Uit de omschrijving van de voorgenomen activiteit en de toetsing daaraan blijkt dat negatieve effecten door verstoring op de volgende soorten, niet kunnen worden uitgesloten:

Tabel: samenvatting instandhoudingsdoelen voor effectbeoordeling

Gebied	Instandhoudingsdoel
Weerribben	<p>Habitatsoorten meervleermuis</p> <p>Broedvogelsoorten roerdomp purperreiger porseleinhoen watersnip zwarte stern snor rietzanger grote karekiet</p> <p>Niet-broedvogelsoorten -</p>

Hieronder wordt uw aanvraag getoetst aan de beoordelingskaders vanuit de Wet natuurbescherming en het aanwijzingsbesluit van het betrokken Natura 2000-gebied binnen de provinciegrens van Overijssel.

Beoordeling aangevraagde activiteiten

In deze paragraaf gaan we in op de effecten op de soorten uit vorige tabel. Als effecten met maatregelen kunnen worden voorkomen, leggen we dat vast in voorschriften in de vergunning. Dit wordt in onderstaande tekst gemotiveerd.

Effecten op de Meervleermuis

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud in omvang en kwaliteit van het leefgebied voor het behoud van de populatie.

Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit fungeert het gebied als foerageergebied van meervleermuizen die overdag in de gebouwen in de wijde omgeving verblijven (actieradius 10 km). Tot nu toe zijn er kraamkolonies en verblijfplaatsen bekend in onder andere Kuinre en Ossenzijl (elk maximaal 400 individuen), Scheerwolde, Schoterzijl, Oldemarkt, Wetering, Kalenberg en Steenwijk (enkele tientallen tot maximaal 150 individuen per locatie). Belangrijke vliegroutes naar de Weerribben zijn onder andere de Bij of Tussenlinde, Kalenbergergracht, Kanaal Steenwijk-Ossenzijl, Wetering, Mallegat, Linde en Steenwijkerdiep.

De meervleermuis maakt voor zowel zomer- als winterverblijf gebruik van gebouwen. De soort foerageert boven grote open wateren en langs oevers van plassen, meren, kanalen en rivieren.

De soort is uitsluitend 's nachts actief. De activiteit is toegestaan vanaf één uur voor zonsopkomst tot 12:00 uur. De meervleermuis is globaal tussen 1 oktober en half februari (afhankelijk van de weersomstandigheden) in winterrust (Haarsma & Tuitert, 2009). Er is dus een kleine overlap in tijd dat de soort actief is op de dag (een uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst) en wanneer de soort uit winterrust

is. Een eventuele verstoring van de meervleermuis is dusdanig beperkt in aard en frequentie, dat deze met zekerheid niet tot significante verstoring zal leiden.

Ons oordeel

De activiteit vindt niet plaats op of in locaties die zijn aan te merken als habitat voor de Meervleermuis. Verstoring van de Meervleermuis kan optreden door het gebruik van kunstlicht bij faunabeheer.¹¹¹ De ontheffing staat het gebruik van kunstlicht niet toe.

Als foerageergebied worden wateren met een rijke oeverbegroeiing geprefereerd. Daarnaast wordt veelvuldig gefoerageerd boven kanalen (in het bijzonder als er voldoende oevervegetatie is), grotere open wateren en vochtige weilanden. Vrouwtjes lijken meer op grote open wateren te foerageren dan mannetjes.¹¹²

De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur 's middags vindt dus nergens meer verstoring plaats.

Omdat er een kleine temporele en geografische overlap is tussen de locaties waar de activiteit plaatsvindt en de biotoop van deze soort treden significante verstoringseffecten met zekerheid niet op.

Effecten op broedvogels

De activiteit mag alleen plaatsvinden van 1 oktober tot 1 maart (tijdens de winterperiode). Het broedseizoen verschilt per vogelsoort maar is voor veel soorten in de periode van 15 maart tot 15 juli. In de onderstaande tabel staan alle broedvogels met een instandhoudingsdoel voor een Natura 2000-gebied waarop een effect mogelijk is. Hier is onderscheid gemaakt tussen soorten die al vóór 1 maart broeden en soorten die pas na 1 maart beginnen met broeden.¹¹³ Soorten die na 1 maart broeden worden met zekerheid niet beïnvloed door de activiteit. Om die reden worden deze soorten niet nader beschouwd. Soorten die wel voor 1 maart broeden worden nader beschouwd.¹¹⁴

Aangewezen broedvogels en broedperiode:

Broedvogels die voor 1 maart kunnen broeden	Broedvogels die na 1 maart broeden
-	Roerdomp, purperreiger, porseleinhoen, watersnip, zwarte stern, snor, rietzanger en grote karekiet.

Er zijn geen broedvogelsoorten voor het Natura 2000-gebied Weerribben aangewezen die voor 1 maart broeden.

Er zijn geen 'niet-broedvogels' aangewezen voor het Natura 2000-gebied Weerribben.

Conclusie effectbepaling

Op grond van bovenstaande kunnen significant negatieve effecten op habitattypen en soorten uitgesloten worden.

Beoordeling aangevraagde handeling

Voor het Natura 2000-gebied Weerribben, geldt dat significant negatieve effecten op kwalificerende habitattypen en -soorten uitgesloten zijn. Significante negatieve verstoringen zijn uit te sluiten. Voor het Natura 2000-gebieden *Weerribben* geldt dat niet op voorhand uitgesloten kon worden dat de activiteiten een effect op de instandhoudingsdoelstellingen zouden hebben. Uit de passende beoordeling blijkt echter dat significant negatieve effecten op kwalificerende habitattypen en kwalificerende soorten uitgesloten zijn. Een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming –onderdeel gebieden kan voor dit gebied verleend worden.

¹¹¹ *Natura 2000-beheerplan definitief, De Wieden-Weerribben*, 30 maart 2017 (blz. 136)

¹¹² *Natura 2000-beheerplan definitief, De Wieden-Weerribben*, 30 maart 2017 (blz. 31)

¹¹³ Onder broeden wordt ook verstaan de vestigingsfase, dus in de periode van balts en nestbouw.

¹¹⁴ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 27)

B1.1.6 Toetsing van de effectenbeoordeling gebied 'Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht'

De activiteit is getoetst aan de effecten op alle instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht. De betreffende instandhoudingsdoelen zijn weergegeven in <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/>.

Uit de omschrijving van de voorgenomen activiteiten (paragraaf A1.1) en de effectbeoordeling daarvan (zie eerdere paragraaf) blijkt dat op een beperkt aantal doelstellingen van het betrokken gebied effecten te verwachten zijn.

Uit de omschrijving van de voorgenomen activiteit en de toetsing daaraan blijkt dat negatieve effecten door verstoring op de volgende soorten, niet kunnen worden uitgesloten:

Tabel: samenvatting instandhoudingsdoelen voor effectbeoordeling

Gebied	Instandhoudingsdoel
Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	<p>Habitatsoorten -</p> <p>Broedvogelsoorten Roerdomp, Porseleinhoen, Kwartelkoning, Zwarte stern, Grote karekiet,</p> <p>Niet-broedvogelsoorten Kleine zwaan, Kolgans, Smient, Pijlstaart, Slobeend, Meerkoet, Grutto</p>

Hieronder wordt uw aanvraag getoetst aan de beoordelingskaders vanuit de Wet natuurbescherming en het aanwijzingsbesluit van het betrokken Natura 2000-gebied binnen de provinciegrens van Overijssel.

Beoordeling aangevraagde activiteiten

In deze paragraaf gaan we in op de effecten op de soorten uit vorige tabel. Als effecten met maatregelen kunnen worden voorkomen, leggen we dat vast in voorschriften in de vergunning. Dit wordt in onderstaande tekst gemotiveerd.

Effecten op broedvogels

De activiteit mag alleen plaatsvinden van 1 oktober tot 1 maart (tijdens de winterperiode). Het broedseizoen verschilt per vogelsoort maar is voor veel soorten in de periode van 15 maart tot 15 juli. In de onderstaande tabel staan alle broedvogels met een instandhoudingsdoel voor een Natura 2000-gebied waarop een effect mogelijk is. Hier is onderscheid gemaakt tussen soorten die al vóór 1 maart broeden en soorten die pas na 1 maart beginnen met broeden.¹¹⁵ Soorten die na 1 maart broeden worden met zekerheid niet beïnvloed door de activiteit. Om die reden worden deze soorten niet nader beschouwd. Soorten die wel voor 1 maart broeden worden nader beschouwd.¹¹⁶

¹¹⁵ Onder broeden wordt ook verstaan de vestigingsfase, dus in de periode van balts en nestbouw.

¹¹⁶ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 27)

Aangewezen broedvogels en broedperiode:

Broedvogels die voor 1 maart kunnen broeden	Broedvogels die na 1 maart broeden
-	Roerdomp, purperreiger, porseleinhoen, kwartelkoning, zwarte stern, en grote karekiet.

Er zijn geen broedvogelsoorten voor het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht aangewezen die voor 1 maart broeden.

Effecten op niet-broedvogels

Soorten waarbij geen geografische overlap is

Van de aangewezen doelsoorten *pijlstaart* en *slobeend* wordt er op agrarische percelen niet voldaan aan de specifieke biotoopeisen. Op voorhand kan dan ook elke verstoring worden uitgesloten.¹¹⁷ Om die reden zijn effecten uitgesloten en worden deze soorten verder niet behandeld.

Soorten waarbij wel geografische overlap is

Effecten op de Kleine zwaan als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud in omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 4 vogels (seizoensgemiddelde)

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat de aantallen kleine zwanen in de periode 1993-1997 van internationale betekenis waren. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied. Aantallen zijn van jaar op jaar sterk fluctuerend maar recent relatief laag. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

De kleine zwaan heeft een ongunstige staat van instandhouding en vertoont landelijk een afname. Het doelaantal uit het aanwijzingsbesluit is gemiddeld 4 vogels. Het aantal dat gemiddeld tussen 2012 en 2017 geteld werd is één exemplaar. Vanaf 1980 is er een significante afname van afname van <5 % per jaar vastgesteld. (sovon.nl/gebieden/nl/gebieden).

In Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht zijn significante effecten niet op voorhand uitgesloten. Om die reden is mitigatie noodzakelijk. Als mitigerende maatregel wordt het volgende opgenomen: In de periode van 1 oktober tot 1 maart mag verjaging met ondersteunend afschot op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen niet worden toegepast binnen het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht. Er mag niet geschoten worden in een bufferzone waarin kleine zwaan in de laatste vijf jaar één of meerdere malen is waargenomen. In bijlage 3 is de betreffende zone weergegeven. Dit geldt alleen indien de kleine zwaan aanwezig is binnen 700 meter van de afschotlocatie (afstand op basis van Krijgsveld 2008 na rectificatie in januari 2009).

Ons oordeel

In het geval van foeragerende Kleine zwaan kunnen schadebestrijdingsacties uitgevoerd worden op agrarische percelen in het Natura 2000-gebied de Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht in de provincie Overijssel. De laatste jaren wordt het doelaantal van het instandhoudingsdoel niet gehaald.

In het winterhalfjaar kunnen versturende activiteiten zoals het gebruik van het geweer significante effecten kan hebben tenzij een verstoringsafstand aangehouden wordt.

Op basis van de beschikbare gegevens concluderen we dat significant negatieve effecten voor de Kleine zwaan in de Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht in de provincie Overijssel, niet zijn uit te sluiten door de activiteiten die in de vergunningaanvraag aangevraagd worden.

Voor de Kleine zwaan wordt uitgegaan van een verstoringsafstand van 700 meter ten opzichte van een daadwerkelijk aanwezige vogel. Wij kunnen hiermee instemmen omdat deze afstand gebaseerd is op de verstoringsafstanden uit de onderzoeksrapporten van Krijgsveld uit 2008 (inclusief aanvulling uit 2009).

¹¹⁷ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode, TAUW, 27 september 2019*

Uit het onderzoeksrapport blijkt dat de verstoringsafstand van kleine zwanen ten minste 700 meter moet zijn. Deze verstoringsafstand is gebaseerd op verstoringsgevoeligheid van vogels voor verschillende typen van recreatie. 700 meter is de grootste verstoringsafstand voor recreatietypen.¹¹⁸

Om significant negatieve verstoringseffecten door afschot van ganzen op kleine zwanen in de kritische periode van 1 oktober tot 1 maart te voorkomen, leggen wij in deze vergunning de volgende maatregel in voorschrift 11 vast:

- In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden in de Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht in de provincie Overijssel, in een bufferzone zoals aangegeven in bijlage 3, indien de kleine zwaan aanwezig is binnen 700 meter van de afschotlocatie.

Effecten op de Kolgans als niet-broedvogel

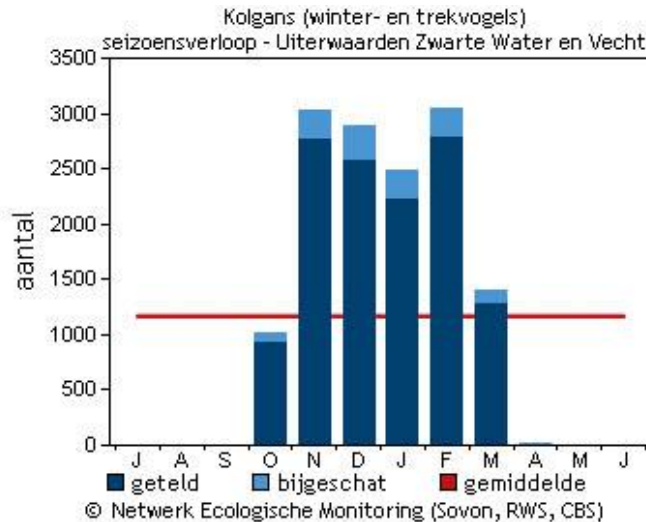
In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud in omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2.100 vogels (seizoensgemiddelde). Enige achteruitgang in omvang foerageergebied ten gunste van habitattypen glanshaver- en vossenstaarthooilanden, grote vossenstaart (H6510B) of droge hardhoutoibossen (H91F0) is toegestaan.

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat het gebied voor de kolgans met name een functie als foerageergebied heeft. Tot begin jaren negentig was er sprake van lage aantallen, daarna is de populatie sterk toegenomen. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

In het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht is voor de kolgans een instandhoudingsdoel geformuleerd van 2.100 (foeragerend, seizoensgemiddeld). Het beheerplan benoemt aantallen kolganzen van < 2.000 individuen. Deze aantallen zijn zeer waarschijnlijk gebaseerd op het seizoensmaximum. Dit komt overeen met het maximale aantal volgens de Sovon telgegevens (zie figuur hieronder, gemiddeld aantal per maand van de laatste vijf seizoenen). Deze aantallen zijn echter niet geschikt voor het bepalen of het instandhoudingsdoel wordt behaald, het instandhoudingsdoel is namelijk geformuleerd op basis van een seizoensgemiddelde. In figuur hieronder kan worden afgelezen dat het seizoensgemiddelde in de laatste vijf seizoenen circa 1.150 individuen bedroeg (Sovon.nl/nl/gebieden). Dit betekent dat het instandhoudingsdoel van 2.100 individuen niet gehaald wordt. In het beheerplan is geen knelpunt benoemd voor het niet halen van het instandhoudingsdoel.

De soort heeft lokaal sinds 1981 een positieve trend (< 5 % toename) maar vertoont de laatste 10 jaar een onduidelijke tot negatieve trend (Sovon.nl/nl/gebieden; Hornman *et al.*, 2019). Om die reden zijn significante effecten niet met zekerheid uit te sluiten. Daarom zijn mitigerende maatregelen opgenomen na beoordeling om effecten op de kolgans te beperken.

¹¹⁸ Krijgsveld K.L., e.a., *Verstoringsgevoeligheid van Vogels, Update literatuurstudie naar reacties van vogels op recreatie*, rnr 08-173, 23 december 2008 (met addendum in 2009) (blz. 3)

Figuur. Gemiddeld aantal kolganzen per maand in de laatste vijf seizoenen, met onderscheid in getelde kolganzen en bijgeschatte aantallen bij onvolledige tellingen in Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht (Sovon.nl/nl/gebieden)

In Natura 2000-gebieden waar de instandhoudingsdoelstelling van de kolganzen niet wordt gehaald zijn significante effecten van de activiteit niet op voorhand uit te sluiten. Een uitzondering daarop (zie ook de uitspraak van de Afdeling Bestuursrecht van de Raad van State d.d. 23 augustus 2017, zaaknummers 201602365/1/R2 en 201609364/1/R2) geldt wanneer aangetoond kan worden dat het maximale jaarlijkse aantal vogels dat wordt gedood (*in cumulatie*) niet groter is dan 1 % van de natuurlijke sterfte van de populatie ganzen. Dit vergt een aanvullend onderzoek. Vooralsnog wordt er om deze reden bij wijze van voorzorg voor gekozen:

- De activiteit niet toe te staan in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht waar de instandhoudingsdoelstelling nog niet wordt gehaald

Ons oordeel

Het gebied heeft voor de Kolganzen met name een functie als foerageergebied. Significant negatieve effecten op de Kolganzen door afschot van de kolganzen zelf (trekganzen) op agrarische percelen binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied tussen 1 oktober en 1 maart, zijn niet uit te sluiten. Het doelaantal, een populatie van gemiddeld 2.100 vogels (seizoensgemiddelde) wordt de afgelopen jaren niet gehaald.

Om significant negatieve effecten op de Kolganzen (de trekvogel) te voorkomen is het gebruik van de vigerende ontheffing voor het schieten van kolganzen op de agrarische percelen binnen de begrenzingen van het N2000-gebied niet toegestaan. Om dit te formaliseren leggen wij bovenstaande beperkende maatregelen in de uitvoering vast in voorschrift 12 van onze beschikking.

- In de periode 1 oktober tot 1 maart mag binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht niet op kolganzen geschoten worden.

Significant negatieve verstoring op kolganzen (trekganzen) door afschot van grauwe ganzen en brandganzen tussen 1 oktober en 31 maart op agrarische percelen binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied zijn uit te sluiten omdat de eventuele verstoring van enkele individuen van de Kolganzen zeer tijdelijk is en deze zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel (behoud omvang en kwaliteit leefgebied) negatief wordt beïnvloed.

Effecten op de Smient als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud in omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 570 vogels (seizoensgemiddelde). Enige achteruitgang in omvang foerageergebied ten gunste van habitattypen glanshaver- en vossenstaarthooilanden, grote vossenstaart (H6510B) of droge hardhoutoibossen (H91FO) is toegestaan.

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat het gebied voor de smient met name een functie als slaapplek en als foerageergebied heeft. Aantallen zijn in de jaren tachtig sterk toegenomen, maar sinds het begin van de jaren negentig min of meer stabiel. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

De Smienten verblijven in estuaria, 'wetlands' en graslanden die in de nabijheid van vaarten, plassen en meren liggen. Vooral in het eerste deel van het najaar/winterseizoen is hij veel te zien in estuaria en getijdengebieden. Daarna zoekt de soort steeds meer het open agrarische gebied in het binnenland op. Smienten rusten daar overdag op vaarten, plassen en meren, en vliegen dan 's avonds bij het invallen van de duisternis naar de voedselgebieden in cultuurgrasland.¹¹⁹

De activiteit kan als gevolg hebben dat smienten (die hoofdzakelijk 's nachts foerageren en overdag rusten) ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Er is echter in het gebied voldoende rustgelegenheid voor smienten beschikbaar. De eventuele verstoring van enkele individuen zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel (behoud omvang en kwaliteit leefgebied) negatief wordt beïnvloed. Significante verstoringseffecten kunnen niet optreden. Wel dienen deze effecten nog cumulatief te worden beoordeeld om significante effecten met zekerheid uit te sluiten.

Ons oordeel

Significant negatieve verstoringen zijn uit te sluiten gezien het feit dat:

- de omvang en kwaliteit van het leefgebied in het Natura 2000-gebied voldoende is;
- de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van foeragerende individuen veroorzaakt, en;
- alleen in de ochtendperiode verstoringen zijn, en;
- gezien het geringe aantal schietacties in ruimte en tijd, en;
- er een beperkt aantal af te schieten ganzen (10), per schadebestrijdingsactie aangevraagd wordt.

Er zijn geen aanwijzingen dat het aantal schietacties in de komende jaren in of rondom het Natura 2000-gebied wezenlijk anders zal zijn dan het afgelopen jaar.

Op basis van de beschikbare gegevens concluderen we dat significant negatieve effecten voor de Smient in Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht uit te sluiten zijn.

Effecten op de Meerkoet als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud in omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 320 vogels (seizoensgemiddelde).

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat het gebied voor de meerkoet met name een functie als foerageergebied heeft. Aantallen zijn sinds 1996 afgenomen, net als elders in het rivierengebied, waarschijnlijk in samenhang met een toename in de randmeren. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

De gebieden waar de meerkoet een instandhoudingsdoel heeft fungeren met name als foerageergebied. De activiteit heeft tot doel om belangrijke schade aan gewassen te voorkomen door middel van de in het gebied aanwezige ganzen te verjagen van agrarische percelen (met ondersteunend afschot). Dit kan er wel toe leiden dat meerkoeten ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. De meeste meerkoeten overwinteren echter op of bij de grote wateren. Er is verder in het gebied voldoende rust of foerageergelegenheid beschikbaar. De eventuele verstoring van enkele individuen zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel (behoud omvang en kwaliteit leefgebied) negatief wordt beïnvloed. Significante verstoringseffecten kunnen niet optreden.

¹¹⁹ Natura 2000 beheerplan, definitief, Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, 13 juni 2017 (blz. 28)

Ons oordeel

De activiteit heeft tot doel om de aanwezige ganzen te verjagen van percelen met agrarische gewassen. Hoewel meerkoeten een kleine vluchtafstand heeft (50 m)¹²⁰ kan de activiteit er wel toe leiden dat meerkoeten ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Dit is een zeer tijdelijke verstoring van enkele individuen. Daarnaast blijft in het gebied voldoende foerageergebied over voor verjaagde meerkoeten. De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats.

Het is mogelijk dat door de activiteit op agrarische percelen binnen het Natura 2000-gebied individuen verstoord worden. Gezien het feit dat de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van enkele foeragerende individuen op of in de buurt van percelen met agrarische gewassen kan veroorzaken, dat er alleen verstoringen in de ochtendperiode zijn, en gezien het zeer geringe aantal schietacties in ruimte en tijd zijn significante verstoringen niet te verwachten. Omdat de huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied voldoende is voor deze soort, zijn in het gebied voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren.

Significante verstoringseffecten kunnen uitgesloten worden.

Effecten op de Grutto als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud in omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 80 vogels (seizoensgemiddelde).

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat het gebied voor de grutto met name een functie als foerageergebied en als slaapplek heeft.

Aantallen zijn van jaar op jaar fluctuerend, met recent minder vaak hoge aantallen. Behoud van de huidige situatie is voldoende daar de oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding wordt veroorzaakt door ontwikkelingen in de omstandigheden voor broedvogels.

Bij het verjagen van ganzen van agrarische percelen kunnen ook grutto's uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Er is echter in het gebied voldoende alternatief rust- of foerageergebied beschikbaar. De eventuele verstoring van enkele individuen zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel negatief wordt beïnvloed. Significante verstoringseffecten zijn dan ook uitgesloten.

Ons oordeel

De activiteit heeft tot doel om de aanwezige ganzen te verjagen van percelen met agrarische gewassen. De activiteit kan er wel toe leiden dat de soort ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Er is in het gebied voldoende rust of foerageergelegenheid beschikbaar.

De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats.

Het is mogelijk dat door de activiteit individuen verstoord worden. Gezien het feit dat de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van enkele foeragerende individuen op of in de buurt van percelen met agrarische gewassen kan veroorzaken, dat er alleen verstoringen in de ochtendperiode zijn, en gezien het zeer geringe aantal schietacties in ruimte en tijd zijn significante verstoringen niet te verwachten. Omdat de huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied voldoende is voor deze soort, zijn in het gebied voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren.

Significante verstoringseffecten kunnen uitgesloten worden.

Conclusie effectbepaling

Op grond van bovenstaande kunnen significant negatieve effecten op doelsoorten en habitattypen uitgesloten worden. Voor de volgende kwalificerende soorten zijn significant negatieve effecten niet uit te sluiten: de *kleine zwaan* en de *kolgans*.

Beoordeling aangevraagde handeling

Voor het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, geldt dat significant negatieve effecten op kwalificerende habitattypen uitgesloten zijn. Voor een kwalificerende soort zijn significant negatieve effecten echter niet uit te sluiten (Kleine Zwaan en Kolgans), en leggen wij beperkende

¹²⁰ Profielen Vogels, versie 1 september 2008, Meerkoet (*Fulica atra*) A125.

maatregelen in de uitvoering vast in de voorschriften van onze beschikking. Hierdoor zijn significant negatieve verstoringen op voorhand uitgesloten.

B1.1.7 Toetsing van de effectenbeoordeling gebied 'Zwarte meer'

De activiteit is getoetst aan de effecten op alle instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Zwarte Meer. De betreffende instandhoudingsdoelen zijn weergegeven in <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/>.

Uit de omschrijving van de voorgenomen activiteiten (paragraaf A1.1) en de effectbeoordeling daarvan (zie eerdere paragraaf) blijkt dat op een beperkt aantal doelstellingen van het betrokken gebied effecten te verwachten zijn.

Uit de omschrijving van de voorgenomen activiteit en de toetsing daaraan blijkt dat negatieve effecten door verstoring op de volgende soorten, niet kunnen worden uitgesloten:

Tabel: samenvatting instandhoudingsdoelen voor effectbeoordeling

Gebied	Instandhoudingsdoel
Zwarte Meer	<p>Habitatsoorten Meervleermuis</p> <p>Broedvogelsoorten Roerdomp Purperreiger Porseleinhoen Snor Rietzanger Grote karekiet</p> <p>Niet-broedvogelsoorten Fuut Aalscholver Lepelaar Kleine zwaan Toendrarietgans Kolgans Grauwe gans Smient Krakeend Wintertaling Pijlstaart Slobeend Tafeleend Kuifeend Meerkoet Grutto Zwarte stern</p>

Hieronder wordt uw aanvraag getoetst aan de beoordelingskaders vanuit de Wet natuurbescherming en het aanwijzingsbesluit van het betrokken Natura 2000-gebied binnen de provinciegrens van Overijssel.

Beoordeling aangevraagde activiteiten

In deze paragraaf gaan we in op de effecten op de soorten uit vorige tabel. Als effecten met maatregelen kunnen worden voorkomen, leggen we dat vast in voorschriften in de vergunning. Dit wordt in onderstaande tekst gemotiveerd.

Effecten op de Meervleermuis

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud in omvang en kwaliteit van het leefgebied voor het behoud van de populatie.

Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit fungeert het gebied als foerageergebied van meervleermuizen die overdag in de gebouwen in de wijde omgeving verblijven (actieradius 10 km). Dit betreffen onder meer omvangrijke kraamkolonies in Sint Jansklooster en Belt-Schutsloot (elk circa 150 dieren) en een verblijfplaats in Kampen. Een belangrijke vliegroute naar het Zwarte Meer loopt via de Arembergergracht.

De meervleermuis maakt voor zowel zomer- als winterverblijf gebruik van gebouwen. De soort foerageert boven grote open wateren en langs oevers van plassen, meren, kanalen en rivieren.

De soort is uitsluitend 's nachts actief. De activiteit is toegestaan vanaf één uur voor zonsopkomst tot 12:00 uur. De meervleermuis is globaal tussen 1 oktober en half februari (afhankelijk van de weersomstandigheden) in winterrust (Haarsma & Tuitert, 2009). Er is dus een kleine overlap in tijd dat de soort actief is op de dag (een uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst) en wanneer de soort uit winterrust is. Een eventuele verstoring van de meervleermuis is dusdanig beperkt in aard en frequentie, dat deze met zekerheid niet tot significante verstoring zal leiden.

Ons oordeel

De activiteit vindt niet plaats op of in locaties die zijn aan te merken als habitat voor de Meervleermuis. Verstoring van de Meervleermuis kan optreden door het gebruik van kunstlicht bij faunabeheer.¹²¹ De ontheffing staat het gebruik van kunstlicht niet toe.

Als foerageergebied worden wateren met een rijke oeverbegroeiing geprefereerd. Daarnaast wordt veelvuldig gefoerageerd boven kanalen (in het bijzonder als er voldoende oevervegetatie is), grotere open wateren en vochtige weilanden. Vrouwtjes lijken meer op grote open wateren te foerageren dan mannetjes.¹²²

De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur 's middags vindt dus nergens meer verstoring plaats.

Omdat er een kleine temporele en geografische overlap is tussen de locaties waar de activiteit plaatsvindt en de biotoop van deze soort treden significante verstoringseffecten met zekerheid niet op.

Effecten op broedvogels

De activiteit mag alleen plaatsvinden van 1 oktober tot 1 maart (tijdens de winterperiode). Het broedseizoen verschilt per vogelsoort maar is voor veel soorten in de periode van 15 maart tot 15 juli. In de onderstaande tabel staan alle broedvogels met een instandhoudingsdoel voor een Natura 2000-gebied waarop een effect mogelijk is. Hier is onderscheid gemaakt tussen soorten die al vóór 1 maart broeden en soorten die pas na 1 maart beginnen met broeden.¹²³ Soorten die na 1 maart broeden worden met zekerheid niet beïnvloed door de activiteit. Om die reden worden deze soorten niet nader beschouwd. Soorten die wel voor 1 maart broeden worden nader beschouwd.¹²⁴

Aangewezen broedvogels en broedperiode:

Broedvogels die voor 1 maart kunnen broeden	Broedvogels die na 1 maart broeden
-	Roerdomp, purperreiger, porseleinhoen, snor, rietzanger en grote karekiet.

Er zijn geen broedvogelsoorten voor het Natura 2000-gebied Zwarte Meer aangewezen die voor 1 maart broeden.

¹²¹ *Natura 2000-beheerplan definitief, De Wieden-Weerribben*, 30 maart 2017 (blz. 136)

¹²² *Natura 2000-beheerplan definitief, De Wieden-Weerribben*, 30 maart 2017 (blz. 31)

¹²³ Onder broeden wordt ook verstaan de vestigingsfase, dus in de periode van balts en nestbouw.

¹²⁴ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 27)

Effecten op niet-broedvogels

Soorten waarbij geen geografische overlap is

Van de aangewezen doelsoorten Fuut, Aalscholver, Lepelaar, Krakeend, Wintertaling, Pijlstaart, Slobeend, Tafeleend, Kuifeend en Zwarte stern wordt er op agrarische percelen niet voldaan aan de specifieke biotoopeisen.¹²⁵ Om die reden zijn effecten uitgesloten en worden deze soorten verder niet behandeld.

Soorten waarbij wel geografische overlap is

Effecten op de Kleine zwaan als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud van omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2 vogels (seizoensgemiddelde).

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat het gebied voor de kleine zwaan met name een functie heeft als foerageergebied en als slaappleats. De draagkrachtindicatie heeft betrekking op de foerageerfunctie. Hoogste aantallen zijn aanwezig in november en in maart, maar met sterke jaar op jaar fluctuaties. Sinds midden jaren negentig is het aantal foeragerende vogels afgenomen, mogelijk in relatie tot toegenomen aantallen knobbelzwanen in de zomer. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

De kleine zwaan heeft een ongunstige staat van instandhouding en vertoont landelijk een afname.

In Zwarte Meer wordt het instandhoudingsdoel niet gehaald. Het gemiddelde aantal tussen 2012 en 2017 is vastgesteld op 0 zwanen (sovon.nl/nl/gebieden).¹²⁶

Significante effecten zijn niet op voorhand uitgesloten. Om die reden is mitigatie noodzakelijk. Als mitigerende maatregel wordt opgenomen dat in de periode 1 oktober tot 1 maart verjaging met ondersteunend afschot op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen niet mag worden toegepast binnen Natura 2000-gebied Zwarte Meer in een bufferzone van 700 meter waarin Kleine zwaan in de laatste vijf jaar één of meerdere malen is waargenomen indien de kleine zwaan aanwezig is binnen 700 meter van de afschotlocatie (afstand op basis van Krijgsveld 2008 na rectificatie in januari 2009). In bijlage 3 is de betreffende zone weergegeven.¹²⁷

Ons oordeel

In het geval van foeragerende Kleine zwaan kunnen schadebestrijdingsacties uitgevoerd worden op agrarische percelen in het Natura 2000-gebied Zwarte meer in de provincie Overijssel, en in de nabijheid van in het Natura 2000-gebied rustende en foeragerende kleine zwanen. De laatste jaren wordt het doelaantal van het instandhoudingsdoel niet gehaald.

Op basis van de beschikbare gegevens concluderen we dat significant negatieve effecten voor de Kleine zwaan in Zwarte Meer in de provincie Overijssel, niet zijn uit te sluiten door de activiteiten die de ontheffing toestaan.

Voor de Kleine zwaan wordt uitgegaan van een verstoringsafstand van 700 meter ten opzichte van een daadwerkelijk aanwezige vogel. Wij kunnen hiermee instemmen omdat deze afstand gebaseerd is op de verstoringsafstanden uit de onderzoeksrapporten van Krijgsveld uit 2008. Uit het onderzoeksrapport blijkt dat de verstoringsafstand van kleine zwanen ten minste 700 meter moet zijn. Deze verstoringsafstand is gebaseerd op verstoringsgevoeligheid van vogels voor verschillende typen van recreatie. 700 meter is de grootste verstoringsafstand voor recreatietypen.¹²⁸

¹²⁵ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, kenmerk 27 september 2019

¹²⁶ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, kenmerk 27 september 2019 (blz. 34)

¹²⁷ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 34)

¹²⁸ Krijgsveld K.L., e.a., *Verstoringsgevoeligheid van Vogels, Update literatuurstudie naar reacties van vogels op recreatie*, rnr 08-173, 23 december 2008 (met addendum in 2009) (blz. 3)

Om significant negatieve verstoringseffecten door afschot van ganzen op kleine zwanen in de kritische periode van 1 oktober tot 1 maart te voorkomen, leggen wij in deze vergunning de volgende maatregel in voorschrift 13 vast:

- In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden in Zwarte Meer in de provincie Overijssel, in een bufferzone zoals aangegeven in bijlage 3, indien de *kleine zwaan* aanwezig is binnen 700 meter van de afschotlocatie.

Effecten op de Toendrarietgans als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud in omvang en kwaliteit leefgebied.

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat het gebied voor de toendrarietgans met name een functie als slaappleaats heeft. De gegevens zijn niet toereikend voor een trendanalyse. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

Een combinatie van een geschikte en verstoringvrije slaappleaats met gebieden die voldoende voedselaanbod hebben zijn van belang voor de toendrarietganzen. Toendrarietganzen leggen daarbij gemiddeld grotere afstanden af dan andere ganzensoorten; afstanden van 30 km tussen voedselreinen en slaappleaats zijn niet ongewoon. Slaappleaatsen zijn meestal meren en plassen of ondergelopen uiterwaarden en graslanden, in het IJsselmeer ook de zandplaten voor de kust. Bij verstoring overdag wijken de toendrarietganzen uit naar nabijgelegen wateren. Meestal dienen akkergebieden als voedselreinen. Vanaf december foerageert de soort ook in toenemende mate in graslandgebieden. Plaatselijk vormt de soort eigen groepen. In veel gebieden komt de Toendrarietgans vanwege een overeenkomstig voedselaanbod ook voor in gemengde groepen met Kleine zwaan, Kolgans, Grauwe gans en Brandgans.¹²⁹

Er is bij Zwarte Meer geen instandhoudingsdoel vastgesteld op grond van seizoensgemiddelden. De activiteit kan er niet tot gevolg hebben dat de omvang van het leefgebied afneemt. Echter de kwaliteit van het leefgebied kan wel door de activiteit verminderd worden. Doordat de activiteiten er op gericht zijn om ganzen te verjagen kan dit tot gevolg hebben dat de kwaliteit van het leefgebied afneemt. De verstoring is echter dermate tijdelijk van aard dat deze met zekerheid geen significante effecten heeft op de toendrarietgans. Het seizoensmaximum in de winter 2013/2014 was 1030 vogels.¹³⁰

Ons oordeel

Op akkerlanden waar oogstresten op staan (de zgn. stoppelanden) mag in de winterperiode niet geschoten worden op ganzen. De activiteit mag in de winterperiode alleen in de ochtendperiode tot 12:00 uur plaatsvinden. Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats.

De huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied is voldoende voor deze soort, in de omgeving van het gebied zijn bij een mogelijke verstoring voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren. De landelijke staat van instandhouding is gunstig. Significante verstoringseffecten kunnen worden uitgesloten.

Effecten op de Kolgans als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud van de omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 740 vogels (seizoensgemiddelde).

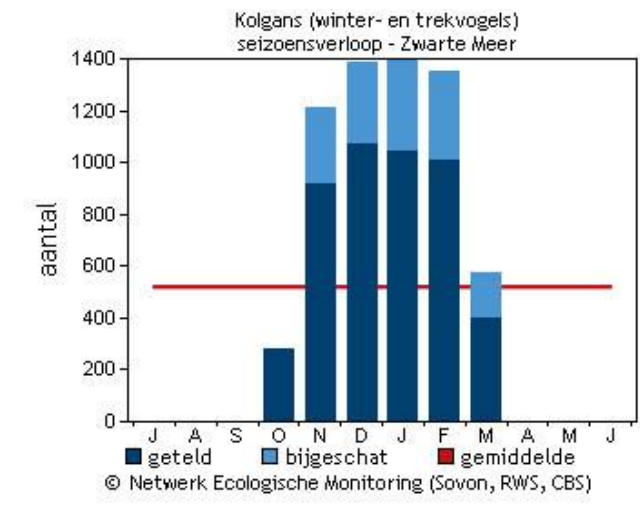
In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat de aantallen kolganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied en als slaappleaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De slaappleaatsfunctie is waarschijnlijk belangrijker, maar er zijn niet voldoende telgegevens voor een kwantificering in het doel. Het aantalsverloop vertoont een positieve tendens, echter niet significant door het voorkomen van zeer grote fluctuaties. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

¹²⁹ Zie ook 'Profielen Vogels; Toendrarietgans op Synbiosys

¹³⁰ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 35)

In het Natura 2000-gebied Zwarte Meer is een instandhoudingsdoel geformuleerd van 740 foeragerende kolganzen. Volgens het Natura 2000-beheerplan (Rijkswaterstaat, 2016b) zijn er 602 kolganzen in het Zwarte Meer aanwezig (seizoensgemiddelde). Dit is echter gebaseerd op telgegevens uit de periode 2008-2013, dit waren de meest recente tellingen gedurende het opstellen van het beheerplan. Inmiddels zijn er meer recente telgegevens beschikbaar. Om die reden is gebruik gemaakt van de Sovon telgegevens van de periode 2012-2017 (de meest recente gegevens) in plaats van de getallen in het beheerplan. Het gemiddelde aantal kolganzen per maand in de laatste vijf seizoenen is weergegeven in onderstaande figuur. Hieruit is af te lezen dat het seizoensgemiddelde in die periode circa 500 individuen was. Het instandhoudingsdoel van 740 individuen wordt dus niet gehaald. De trend van de kolgans in het gebied is stabiel sinds de start van de tellingen maar in de laatste tien seizoenen is geen trend aantoonbaar (Sovon.nl/nl/gebieden).

De activiteit heeft tot doel om de in en nabij het gebied aanwezige vogels te verjagen van agrarische percelen, met ondersteunend afschot van een beperkt aantal individuen. Binnen het Natura 2000-gebied is slechts heel beperkt landbouwgrond aanwezig. Dit afschot is in aantallen zeer beperkt maar doordat het instandhoudingsdoel niet wordt gehaald zijn significante effecten op kolgans in het Natura 2000-gebied Zwarte Meer niet zonder meer uit te sluiten. Daarom zijn mitigerende maatregelen opgenomen om de effecten op de kolgans te verkleinen.

Figuur Gemiddeld aantal kolganzen per maand in de laatste vijf seizoenen, met onderscheid in getelde kolganzen en bijgeschatte aantallen bij onvolledige tellingen in Natura 2000-gebied Zwarte Meer (Sovon.nl/nl/gebieden)

In Natura 2000-gebieden waar de instandhoudingsdoelstelling van de kolgans niet wordt gehaald zijn significante effecten van de activiteit niet op voorhand uit te sluiten. Een uitzondering daarop (zie ook de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State d.d. 23 augustus 2017, zaaknummers 201602365/1/R2 en 201609364/1/R2) geldt wanneer aangetoond kan worden dat het maximale jaarlijkse aantal vogels dat wordt gedood (*in cumulatie*) niet groter is dan 1 % van de natuurlijke sterfte van de populatie ganzen. Dit vergt een aanvullend onderzoek. Vooralsnog wordt er om deze reden bij wijze van voorzorg voor gekozen:

- De activiteit niet toe te staan in het Natura 2000-gebied Zwarte Meer waar de instandhoudingsdoelstelling nog niet wordt gehaald

Ons oordeel

Het gebied heeft voor de Kolgans met name een functie als foerageergebied. Significant negatieve effecten op de Kolgans door afschot van de kolganzen zelf (trekganzen) op agrarische percelen binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Zwarte Meer tussen 1 oktober en 1 maart, zijn niet uit te sluiten.

Het doelaantal, een populatie van gemiddeld 740 vogels (seizoensgemiddelde) wordt de afgelopen jaren niet gehaald.

Om significant negatieve effecten op de Kolgans (de trekvogel) te voorkomen is het gebruik van de vigerende ontheffing voor het schieten van kolganzen op de agrarische percelen binnen de begrenzings van het N2000-gebied niet toegestaan. Om dit te formaliseren leggen wij bovenstaande beperkende maatregelen in de uitvoering vast in voorschrift 14 van onze beschikking.

- In de periode 1 oktober tot 1 maart mag binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Zwarte Meer niet op kolganzen geschoten worden.

Significant negatieve verstoring op kolganzen (trekganzen) door afschot van grauwe ganzen en brandganzen tussen 1 oktober en 31 maart op agrarische percelen binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied zijn uit te sluiten omdat de eventuele verstoring van enkele individuen van de Kolgans zeer tijdelijk is en deze zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel (behoud omvang en kwaliteit leefgebied) negatief wordt beïnvloed.

Effecten op de Grauwe gans als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud van de omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 630 vogels (seizoensgemiddelde).

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat het gebied voor de grauwe gans met name een functie als foerageergebied en als slaappleaks heeft. De draagkrachtindicatie heeft betrekking op de foerageerfunctie. Aantallen zijn sinds 1980 sterk toegenomen, meer recent enigszins afvallend en sterk fluctuerend. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding. De doelstelling heeft geen betrekking op de eventuele functie van het gebied als broedgebied voor deze soort.

Er is sprake van een nog sterk toenemende trend in Zwarte Meer (Vanaf 1980 significante toename van >5 % per jaar). Het instandhoudingsdoel wordt ruim gehaald (seizoensgemiddeld aantal tussen 2012 en 2017 1008 foeragerend).¹³¹ De activiteit heeft tot doel om belangrijke schade aan gewassen te voorkomen door middel van verjaging van grauwe gans, kolgans en brandgans van de betreffende agrarische percelen, met ondersteunend afschot van een beperkt aantal individuen. Dit afschot is in aantallen zeer beperkt en heeft ook er niet toe geleid dat de groei van het aantal dieren die binnen de Natura 2000-gebieden overwinteren is afgenomen. Daarnaast zijn de aantallen ruim boven de instandhoudingsdoelen. Significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen, als gevolg van de activiteit, zijn uitgesloten.

Ons oordeel

Landelijk wordt de instandhoudingsdoelstelling van deze soort gehaald. De Grauwe gans wordt in het gebied in zeer grote groepen waargenomen. Het is mogelijk dat door de activiteit grauwe ganzen verstoord worden en enkele exemplaren per verjaagactie gedood worden. Significante verstoringen zijn niet te verwachten gezien het feit dat:

- de omvang en kwaliteit van het leefgebied in het Natura 2000-gebied voldoende is;
- de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van foeragerende individuen veroorzaakt, en;
- alleen in de ochtendperiode verstoringen zijn, en;
- gezien het geringe aantal schietacties in ruimte en tijd, en;
- er met de vigerende ontheffing een beperkt aantal ganzen (10), per schadebestrijdingsactie geschoten mag worden.

Het doden van enkele Grauwe ganzen per verjaagactie heeft in de afgelopen winters het instandhoudingsdoel niet in gevaar gebracht. Er zijn geen aanwijzingen dat het aantal schietacties in de komende jaren in of rondom het Natura 2000-gebied wezenlijk anders zal zijn dan het afgelopen jaar.

¹³¹ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 42)

Op basis van de beschikbare gegevens concluderen we dat significant negatieve effecten voor de Grauwe gans in Zwarte Meer uit te sluiten zijn.

Effecten op de Smient als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud van de omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.300 vogels (seizoensgemiddelde).

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat het gebied voor de smient met name een functie als slaapplek heeft. De soort is een overwinteraar van september-april. De populatie is plotseling sterk toegenomen in 1991 en is sindsdien stabiel. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding. De doelstelling heeft geen betrekking op de eventuele functie van het gebied als broedgebied voor deze soort.

De activiteit kan als gevolg hebben dat smienten (die hoofdzakelijk 's nachts foerageren en overdag rusten) ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Er is echter in het gebied voldoende rustgelegenheid voor smienten beschikbaar. De eventuele verstoring van enkele individuen zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel (behoud omvang en kwaliteit leefgebied) negatief wordt beïnvloed. Het gemiddeld aantal smienten in Zwarte Meer geteld tussen 2012 en 2017 is 596. Er is geen significante trend aantoonbaar.¹³²

Significante verstoringseffecten kunnen niet optreden. Wel dienen deze effecten nog cumulatief te worden beoordeeld om significante effecten met zekerheid uit te sluiten.

Ons oordeel

De aantallen Smienten in Zwarte Meer zit onder het doelaantal van 1300 vogels. Significant negatieve verstoringen zijn echter uit te sluiten gezien het feit dat:

- de omvang en kwaliteit van het leefgebied in het Natura 2000-gebied voldoende is;
- de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van foeragerende individuen veroorzaakt, en;
- alleen in de ochtendperiode verstoringen zijn, en;
- gezien het geringe aantal schietacties in ruimte en tijd, en;
- er met de vigerende ontheffing een beperkt aantal ganzen (10), per schadebestrijdingsactie geschoten mag worden.

Er zijn geen aanwijzingen dat het aantal schietacties in de komende jaren in of rondom het Natura 2000-gebied wezenlijk anders zal zijn dan het afgelopen jaar.

Op basis van de beschikbare gegevens concluderen we dat significant negatieve effecten voor de Smient in Zwarte Meer uit te sluiten zijn.

Effecten op de Meerkoet als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.800 vogels (seizoensgemiddelde).

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat het gebied voor de meerkoet met name een functie als foerageergebied heeft. De hoogste aantallen zijn aanwezig in de periode september-november. In de eerste helft van de jaren negentig is de populatie fors toegenomen, daarna stabiel.¹³³

De gebieden waar de meerkoet een instandhoudingsdoel heeft fungeren met name als foerageergebied. De activiteit heeft tot doel om belangrijke schade aan gewassen te voorkomen door middel van de in het gebied aanwezige ganzen te verjagen van agrarische percelen (met ondersteunend afschot). Dit kan er wel toe leiden dat meerkoeten ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. De meeste meerkoeten overwinteren echter op of bij de grote wateren. Er is verder in het gebied voldoende rust of foerageergelegenheid beschikbaar. De eventuele verstoring van enkele individuen zal er niet toe leiden

¹³² *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 31)

¹³³ Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Zwarte Meer, PDN/2009-074, (blz. 21)

dat het instandhoudingsdoel (behoud omvang en kwaliteit leefgebied) negatief wordt beïnvloed. Significante verstoringseffecten kunnen niet optreden.

Ons oordeel

De activiteit heeft tot doel om de aanwezige ganzen te verjagen van percelen met agrarische gewassen. Hoewel meerkoeten een kleine vluchtafstand heeft (50 m)¹³⁴ kan de activiteit er wel toe leiden dat meerkoeten ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Dit is een zeer tijdelijke verstoring van enkele individuen. Daarnaast blijft in het gebied voldoende foerageergebied over voor verjaagde meerkoeten. De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats.

Het is mogelijk dat door de activiteit op agrarische percelen binnen het Natura 2000-gebied individuen verstoord worden. Gezien het feit dat de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van enkele foeragerende individuen op of in de buurt van percelen met agrarische gewassen kan veroorzaken, dat er alleen verstoringen in de ochtendperiode zijn, en gezien het zeer geringe aantal schietacties in ruimte en tijd zijn significante verstoringen niet te verwachten. Omdat de huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied voldoende is voor deze soort, zijn in het gebied voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren.

Significante verstoringseffecten kunnen uitgesloten worden.

Effecten op de Grutto als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud in omvang en kwaliteit leefgebied.

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat het gebied voor de grutto met name een functie als slaapplek heeft. De gegevens zijn niet toereikend voor een trendanalyse. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

Bij het verjagen van ganzen van agrarische percelen kunnen ook grutto's uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Er is echter in het gebied voldoende alternatief rust- of foerageergebied beschikbaar.

De eventuele verstoring van enkele individuen zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel negatief wordt beïnvloed. Significante verstoringseffecten zijn dan ook uitgesloten.

Ons oordeel

De activiteit heeft tot doel om de aanwezige ganzen te verjagen van percelen met agrarische gewassen. De activiteit kan er wel toe leiden dat de soort ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Er is in het gebied voldoende rust of foerageergelegenheid beschikbaar.

De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats.

Het is mogelijk dat door de activiteit individuen verstoord worden. Gezien het feit dat de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van enkele foeragerende individuen op of in de buurt van percelen met agrarische gewassen kan veroorzaken, dat er alleen verstoringen ochtendperiode zijn, en gezien het zeer geringe aantal schietacties in ruimte en tijd zijn significante verstoringen niet te verwachten. Omdat de huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied voldoende is voor deze soort, zijn in het gebied voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren.

Significante verstoringseffecten kunnen uitgesloten worden.

Conclusie effectbepaling

Op grond van bovenstaande kunnen significant negatieve effecten en habitattypen en -soorten uitgesloten worden. Voor twee kwalificerende soorten zijn significant negatieve effecten niet uit te sluiten: de *Kleine Zwaan* en de *Kolgans*.

Beoordeling aangevraagde handeling

Voor het Natura 2000-gebied Zwarte Meer, geldt dat significant negatieve effecten op kwalificerende habitattypen uitgesloten zijn. Voor twee kwalificerende soorten zijn significant negatieve effecten echter niet uit te sluiten (*Kleine Zwaan* en *Kolgans*), en leggen wij beperkende maatregelen in de uitvoering vast

¹³⁴ Profielen Vogels, versie 1 september 2008, Meerkoet (*Fulica atra*) A125.

in de voorschriften van onze beschikking. Hierdoor zijn significant negatieve verstoringen op voorhand uitgesloten.

B1.1.8 Toetsing van de effectenbeoordeling gebied 'Ketelmeer & Vossemeer'

De activiteit is getoetst aan de effecten op alle instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Ketelmeer & Vossemeer. De betreffende instandhoudingsdoelen zijn weergegeven in <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/>.

Uit de omschrijving van de voorgenomen activiteiten (paragraaf A1.1) en de effectbeoordeling daarvan (zie eerdere paragraaf) blijkt dat op een beperkt aantal doelstellingen van het betrokken gebied effecten te verwachten zijn.

Uit de omschrijving van de voorgenomen activiteit en de toetsing daaraan blijkt dat negatieve effecten door verstoring op de volgende soorten, niet kunnen worden uitgesloten:

Tabel: samenvatting instandhoudingsdoelen voor effectbeoordeling

Gebied	Instandhoudingsdoel
Ketelmeer & Vossemeer	<p>Habitatsoorten</p> <p>-</p> <p>Broedvogelsoorten</p> <p>Roerdomp Porseleinhoen Grote karekiet</p> <p>Niet-broedvogelsoorten</p> <p>Fuut Aalscholver Lepelaar Kleine zwaan Toendrarietgans Kolgans Grauwe gans Krakeend Wintertaling Pijlstaart Tafeleend Kuifeend Nonnetje Grote Zaagbek Visarend Meerkoet Grutto Reuzenster</p>

Hieronder wordt uw aanvraag getoetst aan de beoordelingskaders vanuit de Wet natuurbescherming en het aanwijzingsbesluit van het betrokken Natura 2000-gebied binnen de provinciegrens van Overijssel.

Beoordeling aangevraagde activiteiten

In deze paragraaf gaan we in op de effecten op de soorten uit vorige tabel. Als effecten met maatregelen kunnen worden voorkomen, leggen we dat vast in voorschriften in de vergunning. Dit wordt in onderstaande tekst gemotiveerd.

Effecten op Habitatsoorten

Er zijn geen Habitatsoorten voor Ketelmeer & Vossemeer aangewezen.

Effecten op broedvogels

De activiteit mag alleen plaatsvinden van 1 oktober tot 1 maart (tijdens de winterperiode). Het broedseizoen verschilt per vogelsoort maar is voor veel soorten in de periode van 15 maart tot 15 juli. In

de onderstaande tabel staan alle broedvogels met een instandhoudingsdoel voor een Natura 2000-gebied waarop een effect mogelijk is. Hier is onderscheid gemaakt tussen soorten die al vóór 1 maart broeden en soorten die pas na 1 maart beginnen met broeden.¹³⁵ Soorten die na 1 maart broeden worden met zekerheid niet beïnvloed door de activiteit. Om die reden worden deze soorten niet nader beschouwd. Soorten die wel voor 1 maart broeden worden nader beschouwd.¹³⁶

Aangewezen broedvogels en broedperiode:

Broedvogels die voor 1 maart kunnen broeden	Broedvogels die na 1 maart broeden
-	Roerdomp, porseleinhoen, en grote karekiet.

Er zijn geen broedvogelsoorten voor het Natura 2000-gebied Ketelmeer & Vossemeer aangewezen die voor 1 maart broeden.

Effecten op niet-broedvogels

Soorten waarbij geen geografische overlap is

Van de aangewezen doelsoorten Aalscholver, Fuut, Lepelaar, Krakeend, Wintertaling, Pijlstaart, Tafeleend, Kuifeend, Nonnetje, Grote Zaagbek, Visarend en Reuzenstern wordt er op agrarische percelen niet voldaan aan de specifieke biotoopeisen. Op voorhand kan dan ook elke verstoring worden uitgesloten.¹³⁷ Omdat effecten uitgesloten zijn worden deze soorten verder niet behandeld.

Soorten waarbij wel geografische overlap is

Effecten op de Kleine zwaan als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud in omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 5 vogels (seizoensgemiddelde).

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat de aantallen kleine zwanen van nationale en internationale betekenis zijn. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied en als slaappleaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De slaappleaatsfunctie is mogelijk belangrijker, maar er zijn niet voldoende telgegevens voor een kwantificering in het doel. De soort is bijna alleen aanwezig in november/december, in sterk wisselende aantallen. In sommige jaren is de soort niet aanwezig in de reguliere tellingen. Er was sprake van relatief hoge aantallen in het midden van de jaren negentig, daarna is de populatie mogelijk afgenomen (niet significant). De afname van de kleine zwaan is deels verbonden aan fluctuaties in de omvang van de internationale populatie. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

De kleine zwaan heeft een ongunstige staat van instandhouding en vertoont landelijk een afname. Het aantal ganzen dat gemiddeld tussen 2012 en 2017 in Ketelmeer & Vossemeer voor kwam was één exemplaar. Vanaf 1980 is er een significante afname van <5% per jaar vastgesteld. (sovon.nl/nl/gebieden). In Ketelmeer & Vossemeer zijn significante effecten daarom niet op voorhand uitgesloten. Om die reden is mitigatie noodzakelijk. Als mitigerende maatregel wordt het volgende opgenomen: in de periode 1 oktober tot 1 maart mag verjaging met ondersteunend afschot op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen niet worden toegepast binnen het Natura 2000-gebied Ketelmeer & Vossemeer in een bufferzone waarin kleine zwaan in de laatste vijf jaar één of meerdere malen is waargenomen. In bijlage 3 is de betreffende zone weergegeven.¹³⁸ Dit geldt alleen indien de kleine

¹³⁵ Onder broeden wordt ook verstaan de vestigingsfase, dus in de periode van balts en nestbouw.

¹³⁶ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 27)

¹³⁷ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019

¹³⁸ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 34)

zwaan aanwezig is binnen 700 meter van de afschotlocatie (afstand op basis van Krijgsveld 2008 na rectificatie in januari 2009).

Ons oordeel

In het geval van foeragerende Kleine zwaan kunnen schadebestrijdingsacties uitgevoerd worden op agrarische percelen in het Natura 2000-gebied Ketelmeer & Vossemeer in de provincie Overijssel, en in de nabijheid van in het Natura 2000-gebied rustende en foeragerende kleine zwanen. De laatste jaren wordt het instandhoudingsdoel niet gehaald.

Op basis van de beschikbare gegevens concluderen we dat significant negatieve effecten voor de Kleine zwaan in Zwarte Meer in de provincie Overijssel, niet zijn uit te sluiten door de activiteiten die de ontheffing toestaan.

Voor de Kleine zwaan wordt uitgegaan van een verstoringsafstand van 700 meter ten opzichte van een daadwerkelijk aanwezige vogel. Wij kunnen hiermee instemmen omdat deze afstand gebaseerd is op de verstoringsafstanden uit de onderzoeksrapporten van Krijgsveld uit 2008. Uit het onderzoeksrapport blijkt dat de verstoringsafstand van kleine zwanen ten minste 700 meter moet zijn. Deze verstoringsafstand is gebaseerd op verstoringsgevoeligheid van vogels voor verschillende typen van recreatie. 700 meter is de grootste verstoringsafstand voor recreatietypen.¹³⁹

Om significant negatieve verstoringseffecten door afschot van ganzen op kleine zwanen in de kritische periode van 1 oktober tot 1 maart te voorkomen, leggen wij in deze vergunning de volgende maatregel in voorschrift 15 vast:

- In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden in Ketelmeer & Vossemeer in de provincie Overijssel, in een bufferzone zoals aangegeven in bijlage 3, indien de *kleine zwaan* aanwezig is binnen 700 meter van de afschotlocatie.

Effecten op de Toendrarietgans als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud in omvang en kwaliteit leefgebied.

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat de aantallen toendrarietganzen van nationale betekenis zijn. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als slaappleaats. Gegevens zijn niet toereikend voor een trendanalyse. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

Een combinatie van een geschikte en verstoringsvrije slaappleaats met gebieden die voldoende voedselaanbod hebben zijn van belang voor de toendrarietganzen. Toendrarietganzen leggen daarbij gemiddeld grotere afstanden af dan andere ganzensoorten; afstanden van 30 km tussen voedsel terreinen en slaappleaats zijn niet ongewoon. Slaappleaatsen zijn meestal meren en plassen of ondergelopen uiterwaarden en graslanden, in het IJsselmeer ook de zandplaten voor de kust. Bij verstoring overdag wijken de toendrarietganzen uit naar nabijgelegen wateren. Meestal dienen akkergebieden als voedsel terreinen. Vanaf december foerageert de soort ook in toenemende mate in graslandgebieden. Plaatselijk vormt de soort eigen groepen. In veel gebieden komt de Toendrarietgans vanwege een overeenkomstig voedselaanbod ook voor in gemengde groepen met Kleine zwaan, Kolgans, Grauwe gans en Brandgans.¹⁴⁰

Het aantal toendrarietganzen in de winter van 2015/2016 was 1621 exemplaren. Het is onbekend welke trend er is. (sovon.nl/nl/gebieden).

Er is bij het gebied Ketelmeer & Vossemeer geen instandhoudingsdoel vastgesteld op grond van seizoensgemiddelden. De activiteit kan er niet tot gevolg hebben dat de omvang van het leefgebied afneemt. Echter de kwaliteit van het leefgebied kan wel door de activiteit verminderd worden. Doordat de activiteiten er op gericht zijn om ganzen te verjagen kan dit tot gevolg hebben dat de kwaliteit van het

¹³⁹ Krijgsveld K.L., e.a., *Verstoringsgevoeligheid van Vogels, Update literatuurstudie naar reacties van vogels op recreatie*, nr 08-173, 23 december 2008 (met addendum in 2009) (blz. 3)

¹⁴⁰ Zie ook 'Profielen Vogels; Toendrarietgans op Synbiosys

leefgebied afneemt. De verstoring is echter dermate tijdelijk van aard dat deze met zekerheid geen significante effecten heeft op de toendrarietgans.¹⁴¹

Ons oordeel

Op akkerlanden waar oogstresten op staan (de zgn. stoppellingen) mag in de winterperiode niet geschoten worden op ganzen. De activiteit mag in de winterperiode alleen in de ochtendperiode tot 12:00 uur plaatsvinden. Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats.

De huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied is voldoende voor deze soort, in de omgeving van het gebied zijn bij een mogelijke verstoring voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren. De landelijke staat van instandhouding is gunstig. Significante verstoringseffecten kunnen worden uitgesloten.

Effecten op de Kolgans als niet-broedvogel

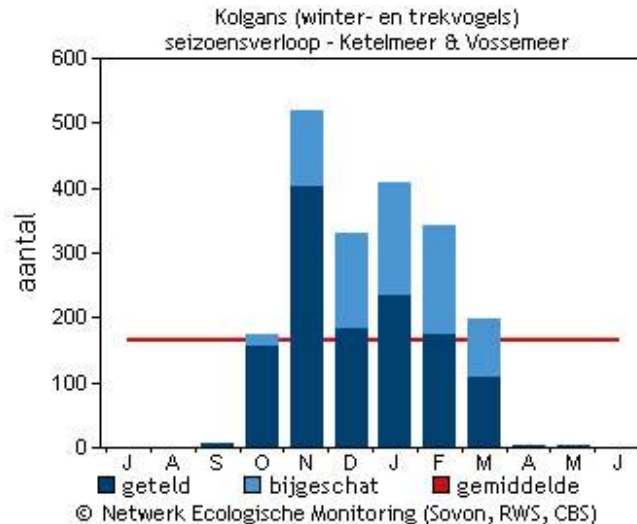
In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud in omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 220 vogels (seizoensgemiddelde).

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat het gebied voor de kolgans met name een functie als foerageergebied en als slaapplek heeft. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De slaapplekfunctie is mogelijk belangrijker, maar er zijn niet voldoende telgegevens voor een kwantificering in het doel. Sinds begin jaren negentig is de populatie toegenomen. Dit patroon komt sterk overeen met dat van andere plantenetters (grauwe gans (A043), kraakeend (A051), wintertaling (A052), pijlstaart (A054)) en lepelaar (A034) heeft waarschijnlijk te maken met natuurontwikkeling in het Vossemeer en de IJsselmonding. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

De activiteit heeft als doel om schade te beperken op agrarische percelen door middel van het verjagen van kolgans, met ondersteunend afschot van een beperkt aantal individuen, zowel binnen als in de directe omgeving van de Natura 2000-gebieden.

In het Natura 2000-gebied Ketelmeer en Vossemeer is een instandhoudingsdoel geformuleerd voor foeragerende kolganzen. Volgens het Natura 2000-beheerplan zijn er 316 kolganzen in het Ketelmeer en Vossemeer aanwezig (seizoensgemiddelde). Dit is echter gebaseerd op telgegevens uit de periode 2008-2013, dit waren de meest recente tellingen gedurende het opstellen van het beheerplan. Inmiddels zijn er meer recente telgegevens beschikbaar. Om die reden is gebruik gemaakt van de Sovon telgegevens van de periode 2012-2017 in plaats van de getallen in het beheerplan. Het gemiddelde aantal kolganzen per maand in de laatste vijf seizoenen is weergegeven in de onderstaande figuur. Hieruit is af te lezen dat het seizoensgemiddelde in die periode 160 individuen was. Het instandhoudingsdoel van 220 individuen wordt dus niet gehaald. De trend van de kolgans in het gebied is onbekend (Sovon.nl/nl/gebieden).

¹⁴¹ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode, TAUW, 27 september 2019 (blz. 35)*

Figuur: Gemiddeld aantal kolganzen per maand in de laatste vijf seizoenen, met onderscheid in getelde kolganzen en bijgeschatte aantallen bij onvolledige tellingen in Natura 2000-gebied Ketelmeer & Vossemeer (Sovon.nl/nl/gebieden)

De activiteit heeft tot doel om schade aan belangrijke gewassen te voorkomen in de directe omgeving van het Natura 2000-gebied (binnen het gebied is geen landbouwgrond aanwezig), door de aanwezige kolganzen, brandganzen en grauwe ganzen te verjagen van agrarische percelen, met ondersteunend afschot van een beperkt aantal individuen. Dit afschot is in aantallen zeer beperkt maar doordat het instandhoudingsdoel niet wordt gehaald zijn significante effecten in het aangrenzende Natura 2000-gebied Ketelmeer en Vossemeer niet zonder meer uit te sluiten. Daarom zijn mitigerende maatregelen opgenomen om effecten op de kolgans te beperken

In Natura 2000-gebieden waar de instandhoudingsdoelstelling van de kolgans niet wordt gehaald zijn significante effecten van de activiteit niet op voorhand uit te sluiten. Een uitzondering daarop (zie ook de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtpraak van de Raad van State d.d. 23 augustus 2017, zaaknummers 201602365/1/R2 en 201609364/1/R2) geldt wanneer aangetoond kan worden dat het maximale jaarlijkse aantal vogels dat wordt gedood (in cumulatie) niet groter is dan 1 % van de natuurlijke sterfte van de populatie ganzen. Dit vergt een aanvullend onderzoek. Vooralsnog wordt er om deze reden bij wijze van voorzorg voor gekozen:

- De activiteit niet toe te staan in Natura 2000-gebied Ketelmeer & Vossemeer waar de instandhoudingsdoelstelling nog niet wordt gehaald.¹⁴²

Ons oordeel

Het gebied heeft voor de Kolgans met name een functie als foerageergebied en als slaapplek. Significant negatieve effecten op de Kolgans door afschot van de kolganzen zelf (trekganzen) op agrarische percelen binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Ketelmeer & Vossemeer tussen 1 oktober en 1 maart, zijn niet uit te sluiten. Het doelaantal vogels (seizoensgemiddelde) wordt de afgelopen jaren niet gehaald.

Om significant negatieve effecten op de Kolgans (de trekvogel) te voorkomen is het gebruik van de vigerende ontheffing voor het schieten van kolganzen op de agrarische percelen binnen de begrenzingen van het N2000-gebied niet toegestaan. Om dit te formaliseren leggen wij bovenstaande beperkende maatregelen in de uitvoering vast in voorschrift 16 van onze beschikking.

- In de periode 1 oktober tot 1 maart mag binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Ketelmeer & Vossemeer niet op kolganzen geschoten worden.

¹⁴² Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode, TAUW, 27 september 2019 (blz. 36,41)

Significant negatieve verstoring op kolganzen (trekganzen) door afschot van grauwe ganzen en brandganzen tussen 1 oktober en 1 maart op agrarische percelen binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied zijn uit te sluiten omdat de eventuele verstoring van enkele individuen van de Kolgans zeer tijdelijk is en deze zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel (behoud omvang en kwaliteit leefgebied) negatief wordt beïnvloed.

Effecten op de Grauwe gans als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud van de omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 680 vogels (seizoensgemiddelde).

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat het gebied voor de grauwe gans met name een functie als foerageergebied en als slaapplea heeft. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. Sinds begin jaren negentig is de populatie sterk toegenomen, zoals ook in andere gebieden. Dit patroon komt sterk overeen met dat van andere planteneters (kolgans (A041), krakeend (A051), wintertaling (A052), pijlstaart (A054)) en lepelaar (A034) en heeft waarschijnlijk te maken met natuurontwikkeling in het Vossemeer en de IJsselmonding. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding. De doelstelling heeft geen betrekking op de eventuele functie van het gebied als broedgebied voor deze soort.

Er is sprake van een nog sterk toenemende trend in alle Natura 2000-gebieden waar voor de grauwe gans een instandhoudingsdoel is geformuleerd. Het instandhoudingsdoel wordt in alle gebieden ruim gehaald. De activiteit heeft tot doel om belangrijke schade aan gewassen te voorkomen door middel van verjaging van grauwe gans, kolgans en brandgans van de betreffende agrarische percelen, met ondersteunend afschot van een beperkt aantal individuen. Dit afschot is in aantallen zeer beperkt en heeft ook er niet toe geleid dat de groei van het aantal dieren die binnen de Natura 2000-gebieden overwinteren is afgenomen. Daarnaast zijn de aantallen ruim boven de instandhoudingsdoelen. Het gemiddeld aantal getelde grauwe ganzen tussen 2012 en 2017 is 1490 exemplaren en vanaf 1980 is er een significante toename van > 5% per jaar. (sovon.nl/nl/gebieden).

Significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen, als gevolg van de activiteit, zijn uitgesloten.

¹⁴³

Ons oordeel

Landelijk wordt de instandhoudingsdoelstelling van deze soort gehaald. De Grauwe gans wordt in het gebied in zeer grote groepen waargenomen. Het is mogelijk dat door de activiteit grauwe ganzen verstoord worden en enkele exemplaren per verjaagactie gedood worden. Significante verstoringen zijn niet te verwachten gezien het feit dat:

- de omvang en kwaliteit van het leefgebied in het Natura 2000-gebied voldoende is;
- de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van foeragerende individuen veroorzaakt, en;
- alleen in de ochtendperiode verstoringen zijn, en;
- gezien het geringe aantal schietacties in ruimte en tijd, en;
- de aanvraag geeft aan dat een beperkt aantal ganzen (10), per schadebestrijdingsactie geschoten mag worden.

Het doden van enkele Grauwe ganzen per verjaagactie heeft in de afgelopen winters het instandhoudingsdoel niet in gevaar gebracht. Er zijn geen aanwijzingen dat het aantal schietacties in de komende jaren in of rondom het Natura 2000-gebied wezenlijk anders zal zijn dan het afgelopen jaar.

Op basis van de beschikbare gegevens concluderen we dat significant negatieve effecten voor de Grauwe gans in Ketelmeer & Vossemeer uit te sluiten zijn.

¹⁴³ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode, TAUW, 27 september 2019 (blz. 37,41)*

Effecten op de Meerkoet als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud in omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.700 vogels (seizoensgemiddelde).

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat het gebied voor de meerkoet met name een functie als foerageergebied heeft. De hoogste aantallen komen voor in september-december en in het Vossemeer in juli-september.¹⁴⁴ In het Ketelmeer zijn aantallen toegenomen en sinds eind jaren tachtig gestabiliseerd, wellicht door de toenemende beschikbaarheid van driehoeksmosselen. In het Vossemeer is recent een toename in aantallen meerkoeten opgetreden, gezien de aanwezigheid in het seizoen houdt dit waarschijnlijk verband met de positieve ontwikkeling van waterplanten.

De gebieden waar de meerkoet een instandhoudingsdoel heeft fungeren met name als foerageergebied. De activiteit heeft tot doel om belangrijke schade aan gewassen te voorkomen door middel van de in het gebied aanwezige ganzen te verjagen van agrarische percelen (met ondersteunend afschot). Dit kan er wel toe leiden dat meerkoeten ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. De meeste meerkoeten overwinteren echter op of bij de grote wateren. Er is verder in het gebied voldoende rust of foerageergelegenheid beschikbaar. De eventuele verstoring van enkele individuen zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel (behoud omvang en kwaliteit leefgebied) negatief wordt beïnvloed. Significante verstoringseffecten kunnen niet optreden.

Ons oordeel

De activiteit heeft tot doel om de aanwezige ganzen te verjagen van percelen met agrarische gewassen. Hoewel meerkoeten een kleine vluchtafstand heeft (50 m)¹⁴⁵ kan de activiteit er wel toe leiden dat meerkoeten ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Dit is een zeer tijdelijke verstoring van enkele individuen. Daarnaast blijft in het gebied voldoende foerageergebied over voor verjaagde meerkoeten. De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats.

Het is mogelijk dat door de activiteit op agrarische percelen binnen het Natura 2000-gebied individuen verstoord worden. Gezien het feit dat de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van enkele foeragerende individuen op of in de buurt van percelen met agrarische gewassen kan veroorzaken, dat er alleen verstoringen in de ochtendperiode zijn, en gezien het zeer geringe aantal schietacties in ruimte en tijd zijn significante verstoringen niet te verwachten. Omdat de huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied voldoende is voor deze soort, zijn in het gebied voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren.

Significante verstoringseffecten kunnen uitgesloten worden.

Effecten op de Grutto als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 20 vogels (seizoensgemiddelde).

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat het gebied voor de grutto met name een functie heeft als foerageergebied en als slaapplek. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie (gem. 20 vogels). De landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding vindt zijn oorsprong vooral in omstandigheden voor de broedpopulatie. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

Bij het verjagen van ganzen van agrarische percelen kunnen ook grutto's uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Er is echter in het gebied voldoende alternatief rust- of foerageergebied beschikbaar. De eventuele verstoring van enkele individuen zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel negatief wordt beïnvloed. Significante verstoringseffecten zijn dan ook uitgesloten.

Ons oordeel

De activiteit heeft tot doel om de aanwezige ganzen te verjagen van percelen met agrarische gewassen. De activiteit kan er wel toe leiden dat de soort ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Er is in het gebied voldoende rust of foerageergelegenheid beschikbaar.

¹⁴⁴ Besluit Natura 2000-gebied Ketelmeer & Vossemeer, PDN/2009-075, (blz. 14)

¹⁴⁵ Profielen Vogels, versie 1 september 2008, Meerkoet (*Fulica atra*) A125.

De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats.

Het is mogelijk dat door de activiteit individuen verstoord worden. Gezien het feit dat de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van enkele foeragerende individuen op of in de buurt van percelen met agrarische gewassen kan veroorzaken, dat er alleen verstoringen ochtendperiode zijn, en gezien het zeer geringe aantal schietacties in ruimte en tijd zijn significante verstoringen niet te verwachten. Omdat de huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied voldoende is voor deze soort, zijn in het gebied voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren.

Significante verstoringseffecten kunnen uitgesloten worden.

Conclusie effectbepaling

Op grond van bovenstaande kunnen significant negatieve effecten en habitattypen uitgesloten worden. Voor twee kwalificerende soorten zijn significant negatieve effecten niet uit te sluiten, namelijk: de Kleine zwaan en de Kolgans.

Beoordeling aangevraagde handeling

Voor het Natura 2000-gebied Ketelmeer & Vossemeer, geldt dat significant negatieve effecten op kwalificerende habitattypen uitgesloten zijn. Voor twee kwalificerende soorten zijn significant negatieve effecten echter niet uit te sluiten (de Kleine zwaan en de Kolgans), en leggen wij beperkende maatregelen in de uitvoering vast in de voorschriften van onze beschikking. Met deze beperkende maatregelen kunnen significant negatieve effecten worden uitgesloten.

B1.1.9 Toetsing van de effectenbeoordeling gebied 'Veluwerandmeren'

De activiteit is getoetst aan de effecten op alle instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. De betreffende instandhoudingsdoelen zijn weergegeven in <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/>.

Uit de omschrijving van de voorgenomen activiteiten (paragraaf A1.1) en de effectbeoordeling daarvan (zie eerdere paragraaf) blijkt dat op een beperkt aantal doelstellingen van het betrokken gebied effecten te verwachten zijn.

Uit de omschrijving van de voorgenomen activiteit en de toetsing daaraan blijkt dat negatieve effecten door verstoring op de volgende soorten, niet kunnen worden uitgesloten:

Tabel: samenvatting instandhoudingsdoelen voor effectbeoordeling

Gebied	Instandhoudingsdoel
Veluwerandmeren	<p>Habitatsoorten Meervleermuis</p> <p>Broedvogelsoorten Roerdomp Grote karekiet</p> <p>Niet-broedvogelsoorten Fuut Aalscholver Grote zilverreiger Lepelaar Kleine zwaan Smient Krakeend Pijlstaart Slobeend Krooneend Tafeleend Kuifeend Brilduiker Nonnetje</p>

Gebied	Instandhoudingsdoel
	Grote zaagbek Meerkoet

Hieronder wordt uw aanvraag getoetst aan de beoordelingskaders vanuit de Wet natuurbescherming en het aanwijzingsbesluit van het betrokken Natura 2000-gebied binnen de provinciegrens van Overijssel.

Beoordeling aangevraagde activiteiten

In deze paragraaf gaan we in op de effecten op de soorten uit vorige tabel. Als effecten met maatregelen kunnen worden voorkomen, leggen we dat vast in voorschriften in de vergunning. Dit wordt in onderstaande tekst gemotiveerd.

Effecten op de Meervleermuis

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud in omvang en kwaliteit van het leefgebied voor het behoud van de populatie.

Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit fungeert het gebied fungeert als foerageergebied van meervleermuizen die overdag in gebouwen in de wijde omgeving verblijven (actieradius 10 km). Dit betreffen verblijfplaatsen in onder andere Hierden, Hulshorst, Hoef, Kampen, Harderwijk, Elburg, Oostendorp, Dronten, Nijkerk, Watergoor en Oldebroek met tientallen dieren. Een belangrijke vliegroute naar Veluwerandmeren loopt onder meer via de Hierdensche Beek.

De meervleermuis maakt voor zowel zomer- als winterverblijf gebruik van gebouwen. De soort foerageert boven grote open wateren en langs oevers van plassen, meren, kanalen en rivieren.

De soort is uitsluitend 's nachts actief. De activiteit is toegestaan vanaf één uur voor zonsopkomst tot 12:00 uur. De meervleermuis is globaal tussen 1 oktober en half februari (afhankelijk van de weersomstandigheden) in winterrust (Haarsma & Tuitert, 2009). Er is dus een kleine overlap in tijd dat de soort actief is op de dag (een uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst) en wanneer de soort uit winterrust is. Een eventuele verstoring van de meervleermuis is dusdanig beperkt in aard en frequentie, dat deze met zekerheid niet tot significante verstoring zal leiden.

Ons oordeel

De activiteit vindt niet plaats op of in locaties die zijn aan te merken als habitat voor de Meervleermuis. Verstoring van de Meervleermuis kan optreden door het gebruik van kunstlicht bij faunabeheer.¹⁴⁶ De ontheffing staat het gebruik van kunstlicht niet toe.

Als foerageergebied worden wateren met een rijke oeverbegroeiing geprefereerd. Daarnaast wordt veelvuldig gefoerageerd boven kanalen (in het bijzonder als er voldoende oevervegetatie is), grotere open wateren en vochtige weilanden. Vrouwtjes lijken meer op grote open wateren te foerageren dan mannetjes.¹⁴⁷

De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur 's middags vindt dus nergens meer verstoring plaats.

Omdat er een kleine temporele en geografische overlap is tussen de locaties waar de activiteit plaatsvindt en de biotoop van deze soort treden significante verstoringseffecten met zekerheid niet op.

Effecten op broedvogels

De activiteit mag alleen plaatsvinden van 1 oktober tot 1 maart (tijdens de winterperiode). Het broedseizoen verschilt per vogelsoort maar is voor veel soorten in de periode van 15 maart tot 15 juli. In de onderstaande tabel staan alle broedvogels met een instandhoudingsdoel voor een Natura 2000-gebied waarop een effect mogelijk is. Hier is onderscheid gemaakt tussen soorten die al vóór 1 maart broeden en soorten die pas na 1 maart beginnen met broeden.¹⁴⁸ Soorten die na 1 maart broeden worden met

¹⁴⁶ Natura 2000-beheerplan definitief, De Wieden-Weerribben, 30 maart 2017 (blz. 136)

¹⁴⁷ Natura 2000-beheerplan definitief, De Wieden-Weerribben, 30 maart 2017 (blz. 31)

¹⁴⁸ Onder broeden wordt ook verstaan de vestigingsfase, dus in de periode van balts en nestbouw.

zekerheid niet beïnvloed door de activiteit. Om die reden worden deze soorten niet nader beschouwd. Soorten die wel voor 1 maart broeden worden nader beschouwd.¹⁴⁹

Aangewezen broedvogels en broedperiode:

Broedvogels die voor 1 maart kunnen broeden	Broedvogels die na 1 maart broeden
-	Roerdomp en grote karekiet.

Er zijn geen broedvogelsoorten voor het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren aangewezen die voor 1 maart broeden.

Effecten op niet-broedvogels

Soorten waarbij geen geografische overlap is

Van de aangewezen doellosoorten Fuut, Aalscholver, Grote Zilverreiger, Lepelaar, Krakeend, Pijlstaart, Slobeend, Krooneend, Tafeleend, Kuifeend, Brilduiker, Nonnetje en Grote Zaagbek wordt er op agrarische percelen niet voldaan aan de specifieke biotoopeisen. Geografische overlap tussen activiteit en leefgebied komt niet voor.¹⁵⁰ Om die reden zijn effecten uitgesloten en worden deze soorten verder niet behandeld.

Soorten waarbij wel geografische overlap is

Effecten op de Kleine zwaan als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud van omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 120 vogels (seizoensgemiddelde).

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat de aantallen kleine zwanen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied en als slaapplek. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. Tot voor kort leverde het gebied Veluwerandmeren de grootste bijdrage in Nederland, en het levert nu nog één van de grootste bijdragen, met Arkemheen en Lauwersmeer. De kleine zwaan was de enige aquatisch foeragerende soort die in de jaren zeventig en tachtig in aantallen van betekenis voorkwam. De soort was in de jaren 1995-1998 in verhoogde aantallen aanwezig in samenhang met een sterke toename van het aantal waterplanten, maar is daarna teruggevallen tot het niveau van daarvoor, in samenhang met een afname van de internationale populatieomvang, en mogelijk als gevolg van concurrentie met knobbelzwanen. Vooral later in het seizoen wordt op het omliggende grasland (met name oude landzijde) gefoerageerd. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

In Veluwerandmeren wordt het instandhoudingsdoel gehaald. Het gemiddelde aantal tussen 2012 en 2017 is vastgesteld op 773 zwanen. Vanaf 1980 is er een significante toename van < 5% per jaar. (sovon.nl/nl/gebieden).¹⁵¹

In de Veluwerandmeren vertoont de soort een positieve trend. Door het ruim behalen van het instandhoudingsdoel zijn significante effecten uitgesloten.¹⁵²

Ons oordeel

In de Veluwerandmeren vertoont de soort een positieve trend. Door het ruim behalen van het instandhoudingsdoel zijn significante effecten uitgesloten.

¹⁴⁹ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 27)

¹⁵⁰ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019

¹⁵¹ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 34)

¹⁵² *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 33)

Effecten op de Smient als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud van de omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3.500 vogels (seizoensgemiddelde).

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat het gebied voor de smient met name een functie als slaapplek en als foerageergebied heeft. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. De soort is een wintergast, vooral aanwezig van november-maart en sterk geconcentreerd in het Nuldernauw, vooral sinds de aanleg van de geleidingsdam voor de monding van de schuitenbeek en het daarbijbehorende natuurontwikkelingsgebied (aantallen van internationale betekenis, maar voorlopig eenmalig). Er wordt enigszins gevoerageerd op waterplanten in zeer ondiepe gebieden, maar er is ook een relatie met natte graslanden in de omgeving, met name Nuldernauw-Arkemheen.

Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding. De doelstelling heeft geen betrekking op de eventuele functie van het gebied als broedgebied voor deze soort.

De activiteit kan als gevolg hebben dat smienten (die hoofdzakelijk 's nachts foerageren en overdag rusten) ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Er is echter in het gebied voldoende rustgelegenheid voor smienten beschikbaar. De eventuele verstoring van enkele individuen zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel (behoud omvang en kwaliteit leefgebied) negatief wordt beïnvloed. Het gemiddeld aantal smienten in De Wieden geteld tussen 2012 en 2017 is 2367 stuks. Er is een significante toename van < 5% per jaar vastgesteld.¹⁵³

Significante verstoringseffecten kunnen niet optreden. Wel dienen deze effecten nog cumulatief te worden beoordeeld om significante effecten met zekerheid uit te sluiten.

Ons oordeel

De aantallen smienten in Veluwerandmeren zit onder het doelaantal van 3500 vogels. Significante negatieve verstoringen zijn echter uit te sluiten gezien het feit dat:

- de omvang en kwaliteit van het leefgebied in het Natura 2000-gebied voldoende is;
- de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van foeragerende individuen veroorzaakt, en;
- alleen in de ochtendperiode verstoringen zijn, en;
- gezien het geringe aantal schietacties in ruimte en tijd, en;
- er met de vigerende ontheffing een beperkt aantal ganzen (10), per schadebestrijdingsactie geschoten mag worden.

Er zijn geen aanwijzingen dat het aantal schietacties in de komende jaren in of rondom het Natura 2000-gebied wezenlijk anders zal zijn dan het afgelopen jaar.

Op basis van de beschikbare gegevens concluderen we dat significant negatieve effecten voor de Smient in Veluwerandmeren uit te sluiten zijn.

Effecten op de Meerkoet als niet-broedvogel

In het aanwijzingsbesluit staat dat het doel is het behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 11.000 vogels (seizoensgemiddelde).

In het aanwijzingsbesluit staat in de toelichting dat de aantallen meerkoeten van nationale en internationale betekenis zijn. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied. Het gebied levert de grootste bijdrage in Nederland. Hoogste aantallen zijn aanwezig in september-januari, waarbij eerst op kranswieren gevoerageerd kan worden en daarna op driehoeksmosselen. De populatie is sterk toegenomen in respons op ecologisch herstel en toenemend aanbod van deze twee voedselbronnen. Aanvankelijk kwam de soort sterk geconcentreerd voor in het Veluwemeer, waar het herstel voorop liep, later ook in de andere delen van het gebied. Anders dan bij kuifeend en tafeleend gaat de toename niet zozeer samen met toename elders in het IJsselmeergebied, zodat het totaal in het hele gebied evenzeer is toegenomen. Wel is in de overige zoete rijkswateren (rivierengebied) sprake van

¹⁵³ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TA UW, 27 september 2019 (blz. 31)

een duidelijke afname in de jaren negentig. Sinds 1998 zijn aantallen stabiel tot fluctuerend. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

De gebieden waar de meerkoet een instandhoudingsdoel heeft fungeren met name als foerageergebied. De activiteit heeft tot doel om belangrijke schade aan gewassen te voorkomen door middel van de in het gebied aanwezige ganzen te verjagen van agrarische percelen (met ondersteunend afschot). Dit kan er wel toe leiden dat meerkoeten ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. De meeste meerkoeten overwinteren echter op of bij de grote wateren. Er is verder in het gebied voldoende rust of foerageergelegenheid beschikbaar. De eventuele verstoring van enkele individuen zal er niet toe leiden dat het instandhoudingsdoel (behoud omvang en kwaliteit leefgebied) negatief wordt beïnvloed. Het gemiddelde getelde aantal tussen 2012 en 2017 is 15.117 exemplaren. Dit zit ruim boven het instandhoudingsdoel. De trend is ook stabiel. (Sovon.nl/nl/gebieden).
Significante verstoringseffecten kunnen niet optreden.¹⁵⁴

Ons oordeel

De activiteit heeft tot doel om de aanwezige ganzen te verjagen van percelen met agrarische gewassen. Hoewel meerkoeten een kleine vluchtafstand heeft (50 m)¹⁵⁵ kan de activiteit er wel toe leiden dat meerkoeten ook uit de nabijheid van de percelen worden verjaagd. Dit is een zeer tijdelijke verstoring van enkele individuen. Daarnaast blijft in het gebied voldoende foerageergebied over voor verjaagde meerkoeten. De activiteit mag in de winterperiode alleen tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats. Het is mogelijk dat door de activiteit op agrarische percelen binnen het Natura 2000-gebied individuen verstoord worden. Gezien het feit dat de activiteit een zeer tijdelijke verstoring van enkele foeragerende individuen op of in de buurt van percelen met agrarische gewassen kan veroorzaken, dat er alleen verstoringen in de ochtendperiode zijn, en gezien het zeer geringe aantal schietacties in ruimte en tijd zijn significante verstoringen niet te verwachten. Omdat de huidige kwaliteit en omvang van het leefgebied voldoende is voor deze soort, zijn in het gebied voldoende alternatieve plaatsen om te foerageren. Het instandhoudingsdoel wordt ruim gehaald. Significante verstoringseffecten kunnen uitgesloten worden.

Conclusie effectbepaling

Op grond van bovenstaande kunnen significant negatieve effecten en habitattypen en habitatoorten uitgesloten worden.

Beoordeling aangevraagde handeling

Voor het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren, geldt dat significant negatieve effecten op kwalificerende habitattypen en -soorten uitgesloten zijn. Voor het Natura 2000-gebied *Veluwe Randmeren*, geldt dat niet op voorhand uitgesloten kon worden dat de activiteiten een effect op de instandhoudingsdoelstellingen zouden hebben. Uit de passende beoordeling blijkt echter dat significant negatieve effecten op kwalificerende habitattypen en kwalificerende soorten uitgesloten zijn. Een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming –onderdeel gebieden kan voor dit gebied verleend worden.

B1.1.10 Toetsing van de effectenbeoordeling gebied 'Sallandse Heuvelrug'

De activiteit is getoetst aan de effecten op alle instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug. De betreffende instandhoudingsdoelen zijn weergegeven in <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/>.

Uit de omschrijving van de voorgenomen activiteiten (paragraaf A1.1) en de effectbeoordeling daarvan (zie eerdere paragraaf) blijkt dat op een beperkt aantal doelstellingen van het betrokken gebied effecten te verwachten zijn.

Uit de omschrijving van de voorgenomen activiteit en de toetsing daaraan blijkt dat negatieve effecten door verstoring op de volgende soorten, niet kunnen worden uitgesloten:

¹⁵⁴ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 33)

¹⁵⁵ Profielen Vogels, versie 1 september 2008, Meerkoet (*Fulica atra*) A125.

Tabel: samenvatting instandhoudingsdoelen voor effectbeoordeling

Gebied	Instandhoudingsdoel
Sallandse Heuvelrug	Habitatsoorten - Broedvogelsoorten Korhoen Nachtzwaluw Roodborsttapuit Niet-broedvogelsoorten -

Hieronder wordt uw aanvraag getoetst aan de beoordelingskaders vanuit de Wet natuurbescherming en het aanwijzingsbesluit van het betrokken Natura 2000-gebied binnen de provinciegrens van Overijssel.

Beoordeling aangevraagde activiteiten

In deze paragraaf gaan we in op de effecten op de soorten uit vorige tabel. Als effecten met maatregelen kunnen worden voorkomen, leggen we dat vast in voorschriften in de vergunning. Dit wordt in onderstaande tekst gemotiveerd.

Effecten op broedvogels

De activiteit mag alleen plaatsvinden van 1 oktober tot 1 maart (tijdens de winterperiode). Het broedseizoen verschilt per vogelsoort maar is voor veel soorten in de periode van 15 maart tot 15 juli. In de onderstaande tabel staan alle broedvogels met een instandhoudingsdoel voor een Natura 2000-gebied waarop een effect mogelijk is. Hier is onderscheid gemaakt tussen soorten die al vóór 1 maart broeden en soorten die pas na 1 maart beginnen met broeden.¹⁵⁶ Soorten die na 1 maart broeden worden met zekerheid niet beïnvloed door de activiteit. Om die reden worden deze soorten niet nader beschouwd. Soorten die wel voor 1 maart broeden worden nader beschouwd.¹⁵⁷

Aangewezen broedvogels en broedperiode:

Broedvogels die voor 1 maart kunnen broeden	Broedvogels die na 1 maart broeden
-	Korhoen, Nachtzwaluw en Roodborsttapuit.

Er zijn geen broedvogelsoorten voor het Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug aangewezen die voor 1 maart broeden.

Effecten op niet-broedvogels

Er zijn geen niet-broedvogels aangewezen voor de Sallandse Heuvelrug

Conclusie effectbepaling

Op grond van bovenstaande kunnen significant negatieve effecten en habitattypen en habitatsoorten uitgesloten worden.

¹⁵⁶ Onder broeden wordt ook verstaan de vestigingsfase, dus in de periode van balts en nestbouw.

¹⁵⁷ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 27)

Beoordeling aangevraagde handeling

Voor het Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug geldt dat significant negatieve effecten op kwalificerende habitattypen en –soorten uitgesloten zijn. Voor het Natura 2000-gebied, *Sallandse Heuvelrug*, geldt dat niet op voorhand uitgesloten kon worden dat de activiteiten een effect op de instandhoudingsdoelstellingen zouden hebben. Uit de passende beoordeling blijkt echter dat significant negatieve effecten op kwalificerende habitattypen en kwalificerende soorten uitgesloten zijn. Een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming –onderdeel gebieden kan voor dit gebied verleend worden.

B1.1.11 Toetsing van de effectenbeoordeling gebied 'Engbertsdijksvenen'

De activiteit is getoetst aan de effecten op alle instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen. De betreffende instandhoudingsdoelen zijn weergegeven in <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/>.

Uit de omschrijving van de voorgenomen activiteiten (paragraaf A1.1) en de effectbeoordeling daarvan (zie eerdere paragraaf) blijkt dat op een beperkt aantal doelstellingen van het betrokken gebied effecten te verwachten zijn.

Uit de omschrijving van de voorgenomen activiteit en de toetsing daaraan blijkt dat negatieve effecten door verstoring op de volgende soorten, niet kunnen worden uitgesloten:

Tabel: samenvatting instandhoudingsdoelen voor effectbeoordeling

Gebied	Instandhoudingsdoel
Enbertsdijksvenen	<p>Habitatsoorten -</p> <p>Broedvogelsoorten Georde fuut</p> <p>Niet-broedvogelsoorten Toendrarietgans Kraanvogel</p>

Hieronder wordt uw aanvraag getoetst aan de beoordelingskaders vanuit de Wet natuurbescherming en het aanwijzingsbesluit van het betrokken Natura 2000-gebied binnen de provinciegrens van Overijssel.

Beoordeling aangevraagde activiteiten

In deze paragraaf gaan we in op de effecten op de soorten uit vorige tabel. Als effecten met maatregelen kunnen worden voorkomen, leggen we dat vast in voorschriften in de vergunning. Dit wordt in onderstaande tekst gemotiveerd.

Effecten op broedvogels

De activiteit mag alleen plaatsvinden van 1 oktober tot 1 maart (tijdens de winterperiode). Het broedseizoen verschilt per vogelsoort maar is voor veel soorten in de periode van 15 maart tot 15 juli. In de onderstaande tabel staan alle broedvogels met een instandhoudingsdoel voor een Natura 2000-gebied waarop een effect mogelijk is. Hier is onderscheid gemaakt tussen soorten die al vóór 1 maart broeden en soorten die pas na 1 maart beginnen met broeden.¹⁵⁸ Soorten die na 1 maart broeden worden met zekerheid niet beïnvloed door de activiteit. Om die reden worden deze soorten niet nader beschouwd. Soorten die wel voor 1 maart broeden worden nader beschouwd.¹⁵⁹

¹⁵⁸ Onder broeden wordt ook verstaan de vestigingsfase, dus in de periode van balts en nestbouw.

¹⁵⁹ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 27)

Aangewezen broedvogels en broedperiode:

Broedvogels die voor 1 maart kunnen broeden	Broedvogels die na 1 maart broeden
-	Geoorde fuut.

Er zijn geen broedvogelsoorten voor het Natura 2000-gebied Engbertsdijkvenen aangewezen die voor 1 maart broeden.

Effecten op niet-broedvogels

Effecten op de Toendrarietgans als niet-broedvogel

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud van de omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 4.000 vogels (seizoensmaximum). Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit zijn de aantallen toendrarietganzen niet van nationale of internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als slaappleaks. Trendgegevens zijn niet beschikbaar. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig en de internationale populatieomvang is stabiel.

Doelstellingen zijn dus het behoud in omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie omvang van 4000 individuen (seizoensmaximum). In de periode 2012-2017 is een gemiddeld seizoensmaximum van 9480 individuen foeragerend waargenomen; het doel wordt dus ruim gehaald. In het Natura 2000-gebied is een trend van significante toename van >5 % per jaar (sovon.nl/nl/gebieden).

De activiteit kan er niet tot gevolg hebben dat de omvang van het leefgebied afneemt. Echter de kwaliteit van het leefgebied kan wel door de activiteit verminderd worden. Doordat de activiteiten er op gericht zijn om ganzen te verjagen kan dit tot gevolg hebben dat de kwaliteit van het leefgebied afneemt. Het instandhoudingsdoel wordt ruim gehaald en de verstoring is echter dermate tijdelijk van aard dat deze met zekerheid geen significante effecten heeft op de toendrarietgans.¹⁶⁰

Ons oordeel

Het gebied heeft voor de Toendrarietgans een functie als rust- en slaappleaks. Het gaat hierbij uitsluitend om de wintergasten uit het hoge noorden die van oktober tot maart in ons land doortrekken of overwinteren.¹⁶¹ Een combinatie van een geschikte en verstoringvrije rust- en slaappleaks met gebieden die voldoende voedselaanbod hebben zijn van belang voor de toendrarietganzen. Toendrarietganzen leggen daarbij gemiddeld grotere afstanden af dan andere ganzensoorten; afstanden van 30 km tussen voedselterreinen en slaappleaks zijn niet ongewoon. Slaappleaksen zijn meestal meren en plassen of ondergelopen uiterwaarden en graslanden. Meestal dienen akkergebieden als voedselterreinen.¹⁶² Op akkerlanden waar oogstresten op staan (de zgn. stoppelanden) mag in de winterperiode niet geschoten worden op ganzen.

Vanaf december foerageert de soort ook in toenemende mate in graslandgebieden. Op deze graslanden vindt wel schadebestrijding op grauwe-, kol- en brandganzen plaats. De toendrarietganzen worden echter niet geschoten. De verstoring van toendrarietganzen door de activiteit is echter incidenteel en van korte duur. Het is niet de verwachting dat het aantal schietacties in de komende jaren in of rondom het Natura 2000-gebied wezenlijk anders zal zijn dan de afgelopen jaren.

De activiteit mag in de winterperiode tot 12:00 uur plaatsvinden (in de ochtendperiode). Na 12:00 uur vindt dus nergens meer verstoring plaats. De aard van de verstoring is echter dermate tijdelijk dat deze met zekerheid geen significante effecten heeft op de toendrarietgans.

Het instandhoudingsdoel wordt ruim gehaald en de verstoring is echter dermate tijdelijk van aard dat deze met zekerheid geen significante effecten heeft op de toendrarietgans.

¹⁶⁰ *Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode*, TAUW, 27 september 2019 (blz. 35)

¹⁶¹ *Beheerplan Natura 2000 Rijntakken (038)*, December 2018 (blz. 88)

¹⁶² Zie ook 'Profielen Vogels; Toendrarietgans op Synbiosys

Significante verstoringseffecten kunnen worden uitgesloten.

Effecten op de Kraanvogel als niet-broedvogel

Volgens het aanwijzingsbesluit is het doel van het besluit het behoud van de omvang en kwaliteit leefgebied.

Volgens de toelichting van het aanwijzingsbesluit zijn de aantallen kraanvogels van grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als slaappleaats. De Engbertsdijksvenen, Strabrechtse Heide & Beuven en de Groote Peel leveren de grootste bijdrage voor pleisterende kraanvogels. De landelijke staat van instandhouding is zeer ongunstig vanwege de afname van het aantal pleisterplaatsen. De aantallen in de monitoringsgebieden nemen echter niet significant af, zodat een herstelopgave voor de populatie in de aangewezen gebieden niet aan de orde is.

Voor de kraanvogel is het instandhoudingsdoel behoud omvang en kwaliteit leefgebied geformuleerd. Het gebied is met name van betekenis als slaappleaats. In de periode 2012-2017 verbleven hier gemiddeld 89 vogels (seizoensmaxima; gegevens SOVON). Wanneer er kraanvogels aanwezig zijn gelijktijdig met uitvoering van de activiteit zijn, gezien de sterke verstoringseffecten van de kraanvogel, effecten niet op voorhand uitgesloten.

In het Natura 2000-beheerplan van Engbertsdijksvenen zijn beperkingen opgenomen met betrekking tot het gebruik van een geweer om significant negatieve effecten op kraanvogel te voorkomen (RVO, 2019). Te weten:

1. Jaarrond mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen worden geschoten op agrarische percelen die binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen liggen
2. In de periode 1 oktober tot en met 30 april mag er in een zone van vier kilometer buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden op agrarische percelen indien er een kraanvogel(-s) foerageert binnen een afstand van 500 meter van de afschotlocatie

Indien aan deze voorwaarden wordt voldaan zijn significante effecten op kraanvogel uitgesloten.

Ons oordeel

Verstoring in de winterperiode van zonsopkomst tot 12:00 uur 's middags op de van belang zijnde foerageerplaatsen is tussen 1 oktober en 1 maart mogelijk. De lokale en de landelijke staat van instandhouding van de Kraanvogel is zeer ongunstig, de bovenregionale staat van instandhouding is ongunstig. De belangrijkste beperkende factor is waarschijnlijk de achteruitgang van rust. De Kraanvogel is extreem gevoelig voor elke vorm van menselijke verstoring. Door verstoring op de foerageerplaatsen kan de functie van het Natura 2000-gebied als slaappleaats voor deze soort gevaar lopen.

Meestal leggen de kraanvogels in ons land enkele kilometers af tussen slaappleaats en voedsel terrein. De kwaliteit en omvang van het leefgebied is matig ongunstig. Hoewel het daadwerkelijke aantal schadebestrijdingsacties zeer gering is, is significante verstoring niet uit te sluiten. Het is niet uit te sluiten dat de *functie als slaappleaats* van de Engbertsdijksvenen voor de Kraanvogel in gevaar komt, doordat de vogels op de foerageergebieden verstoord worden.

In het Natura 2000-beheerplan van Engbertsdijksvenen zijn de volgende beperkingen opgenomen met betrekking tot het gebruik van een geweer om significant negatieve effecten op kraanvogel te voorkomen (RVO, 2019). Te weten: ¹⁶³

1. Jaarrond mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen worden geschoten op agrarische percelen die binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen liggen

¹⁶³ Natura 2000-Beheerplan Engbertsdijksvenen (040), mei 2016, gedeeltelijke herziening januari 2019. (blz. 103)

2. In de periode 1 oktober tot en met 30 april mag er in een zone van vier kilometer buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden op agrarische percelen indien er een kraanvogel(-s) foerageert binnen een afstand van 500 meter van de afschotlocatie

Om significante verstoring te voorkomen is het gebruik van de vigerende ontheffing voor het schieten van grauwe ganzen en kolganzen op de agrarische percelen in een zone van vier kilometer *buiten* de begrenzing van het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen in de periode 1 oktober tot 1 maart slechts mogelijk indien een afstand van minimaal 500 meter in acht genomen wordt ten opzichte van foeragerende kraanvogels.¹⁶⁴ Ook mag in deze periode niet binnen het N2000-gebied te worden geschoten. Om dit te formaliseren leggen wij bovenstaande beperkende maatregelen in de uitvoering vast in de voorschriften 17 en 18 van onze beschikking:

- In de periode 1 oktober tot 1 maart mag binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen op agrarische percelen niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden.
- In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er in een zone van vier kilometer *buiten* de begrenzing van het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden op agrarische percelen indien er een *kraanvogel(-s)* foerageert binnen een afstand van 500 meter van de afschotlocatie. De vier kilometer zone is in bijlage 3 aangegeven.

Conclusie effectbepaling

Op grond van bovenstaande kunnen significant negatieve effecten en habitattypen uitgesloten worden. Voor een kwalificerende soort zijn significant negatieve effecten niet uit te sluiten, namelijk: Kraanvogel.

Beoordeling aangevraagde handeling

Voor het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen, geldt dat significant negatieve effecten op kwalificerende habitattypen uitgesloten zijn. Voor een kwalificerende soort zijn significant negatieve effecten echter niet uit te sluiten (de Kraanvogel), en leggen wij beperkende maatregelen in de uitvoering vast in de voorschriften van onze beschikking. Met deze beperkende maatregelen kunnen significant negatieve effecten worden uitgesloten.

B1.2 Samenvatting verzachtende maatregelen in de aanvraag

Voor de onderstaande zes Natura 2000-gebieden zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen door de activiteit van schadebeheer en bestrijding met behulp van ondersteunend afschot van grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen niet uit te sluiten.

Natura 2000-gebied	Doelsoort
Rijntakken:	Bever, Kleine zwaan, Wilde zwaan, Grauwe gans, Kolgans, Kempfaan
Wieden:	Kleine zwaan, Kolgans
Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht:	Kleine zwaan, Kolgans
Zwarte meer:	Kleine Zwaan, Kolgans
Ketelmeer & Vossemeer:	Kleine zwaan, Kolgans
Engbertsdijksvenen:	Kraanvogel

Mitigerende maatregelen:

Om significante verstoring door de activiteit van de doelsoorten te voorkomen worden mitigerende maatregelen voorgesteld. Deze maatregelen zijn gebaseerd op verstoringsafstanden. Voor alle soorten, behalve de Kolgans, wordt de onderstaande bufferzone aangehouden ten opzichte van de daadwerkelijk aanwezige doelsoort aangehouden waarbinnen niet geschoten mag worden:

¹⁶⁴ Nadere effectbeoordeling gebruik ganzenontheffing Provincie Overijssel, Eelerwoude, Projectnummer: 7318, 19-08-2015 (blz. 46)

Doelsoort	Bufferzone/verstoringafstand	Locatie bufferzone
Bever	50 meter	bewoonde burcht
Kleine zwaan	700 meter	zie bijlage 3
Wilde zwaan	350 meter	zie bijlage 3
Kemphaan	300 meter	zie bijlage 3
Kraanvogel	500 meter	Zie bijlage 3

Voor de Kolgans geldt een andere mitigerende methode omdat deze niet alleen verstoord wordt, maar ook aangevraagd is om ze daadwerkelijk te doden in het kader van schadebeheer en bestrijding. Voor de volgende gebieden geldt de volgende beperking:

Natura 2000-gebied	Kolgans
Rijntakken:	In een zone van 500 meter rondom slaap- en rustplaatsen van kolganzen is afschot van kolganzen alleen toegestaan vanaf een uur na zonsopkomst, indien slapende en/of rustende kolganzen aanwezig zijn. Deze beperking geldt tenzij het Natura 2000-gebied door een dijk wordt begrensd en de activiteiten buiten het Natura 2000-gebied aan de binnendijkse zijde van die dijk plaatsheeft. (locatie slaapplekken zie bijlage 3)
Wieden:	Geen afschot van kolganzen binnen begrenzing gebied
Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht:	Geen afschot van kolganzen binnen begrenzing gebied
Zwarte meer:	Geen afschot van kolganzen binnen begrenzing gebied
Ketelmeer & Vossemeer:	Geen afschot van kolganzen binnen begrenzing gebied

Voor de Grauwe gans in de Rijntakken geldt een vergelijkbare mitigerende methode als voor de Kolgans: "In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen geschoten worden in het Natura 2000-gebied de Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden van de IJssel) in de provincie Overijssel, tot een uur na zonsopkomst indien slapende en/of rustende grauwe ganzen aanwezig zijn binnen 500 meter van de afschotlocatie. (Nb. Indien er zich een winterdijk bevindt tussen de afschotlocatie en de slapende en/of rustende grauwe ganzen, dan geldt voornoemde beperking niet)."

B1.3 Cumulatieve effecten

B1.3.1 Beschrijving cumulatieve effecten in de aanvraag

Omdat niet voor alle soorten effecten zijn uit te sluiten is een beoordeling van de eventuele cumulatieve gevolgen van andere plannen en projecten verplicht. Dit is alleen relevant voor die effecten die zelfstandig niet significant zijn maar - met inbegrip van de effecten van andere plannen en projecten - mogelijk wel. Dit gebeurt op basis van reeds vergunde maar nog niet uitgevoerde projecten. In tabel 3.14 op bladzijde 55 van de Passende Beoordeling van Tauw (*Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode, 27 september 2019*) zijn alle soorten weergegeven waar significante effecten als gevolg van de beoogde activiteit zijn uitgesloten, maar die in combinatie met andere projecten/ handelingen mogelijk wel significant kunnen zijn.

Op het moment van schrijven zijn in de provincie Overijssel twee projecten reeds vergund en nog niet (volledig) afgerond. Het gaat hierbij om:

1. Verondiepen Zandwinplassen Windesheim;
2. Uitvoeren PAS- en instandhoudingsmaatregelen in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht.

Ad.1. Verondiepen Zandwinplassen Windesheim

Verbetering van de natuurwaarden in de uiterwaarden Windesheim in het Natura 2000-gebied Rijntakken. Hier spelen diverse opgaven vanuit verschillende beleidsprogramma's zoals Programma Stroomlijn, Kaderrichtlijn Water, Natura 2000 en Ruimte voor de Rivier. Deze beleidsprogramma's zijn verwerkt in het integrale project 'Zandwinplassen Windesheim'. In de vergunning is uitsluitend het verondiepen van de zandwinplassen vergund. De werkzaamheden zullen gefaseerd worden uitgevoerd om verstoring te verminderen. Er zijn in totaal zes fases welke elk ongeveer een half jaar duren om uit te voeren. De exacte tijd is lastig aan te geven omdat dit afhankelijk is van het aanleveren van materiaal. De vergunning is verleend tot 1 september 2030 (Provincie Overijssel, 2018).

Figuur: Fasering en inrichtingsplan herinrichting zandwinplassen Windesheim

Effecten (niet significant) op instandhoudingsdoelen Rijntakken

Tijdelijke effecten: optische verstoring, geluidsverstoring, verstoring door mechanische effecten als gevolg van de realisatiefase.

Permanente effecten: geen. De situatie zal verbeteren ten opzichte van nu door toename van rietvegetatie en onderwatervegetatie. Hierdoor zal meer leefgebied voor onder andere roerdomp worden gerealiseerd en neemt voedselaanbod voor visetende (niet-)broedvogels toe (Provincie Overijssel, 2018; Tauw, 2018).

Mogelijke effecten op broedvogels

IJsvogel en dodaars zijn de enige twee aangewezen broedvogels die in de afgelopen vijf jaar gebruik van het gebied hebben gemaakt als broedvogel. Effecten op deze soorten worden door het nemen van mitigerende maatregelen niet verwacht (Provincie Overijssel, 2018; Tauw, 2018). Omdat in deze vergunning alleen de gevolgen tijdens de winterperiode worden vergund zijn deze effecten voor een analyse van cumulatieve effecten niet relevant.

Mogelijke effecten niet-broedvogels

Mogelijke verstoring van kolgans, grauwe gans, smient, pijlstaart, krakeend, wilde eend, wintertaling en slobbeend, welke in grote aantallen gebruik maken van het gebied en hierdoor tijdelijk verstoord worden. Aalscholver, fuut, nonnetje, meerkoet, kuifeend, tafeleend, scholekster, goudplevier, kempiaan, Kievit,

wulp, grutto en tureluur zijn in lage aantallen in het gebied aanwezig maar kunnen ook tijdelijk verstoord worden door de werkzaamheden (Provincie Overijssel, 2018; Tauw, 2018).

Mitigerende maatregelen uit de vergunning herinrichting zandwinplassen Windesheim

- Uit de natuurtoets blijkt dat twee broedvogelsoorten voor kunnen komen in het plangebied. De aanvullende maatregel omvat een controle op aanwezige broedgevallen en het voldoende afstand nemen van de broedgevallen indien deze worden geconstateerd
- Bij werkzaamheden aan de oevers of omgewaaide bomen waar ijsvogel en dodaars gebruik van maken wordt vooraf in kaart gebracht of er broedgevallen aanwezig zijn. Indien dit het geval is wordt voldoende afstand aangehouden en kunnen de werkzaamheden op de broedlocatie pas starten nadat de vogels zijn uitgebroed

Cumulatie met beoogde activiteit

De kleine zwaan komt niet structureel voor in het gebied. Cumulatieve effecten op deze soort zijn dan ook uitgesloten. Verder maken meerkoet, toendrarietgans, scholekster, goudplevier, grutto, wulp en tureluur maar beperkt gebruik van het gebied. Om die reden zal een eventuele extra verstoring zeer beperkt zijn en zijn cumulatieve effecten uitgesloten.

De werkzaamheden zijn tijdelijk maar leiden wel tot extra verstoring voor de wilde eend en smient. Daarnaast zijn er binnen 200 meter (binnen de verstoringsafstand op basis van Krijgsveld, 2008) agrarische gronden aanwezig. De wilde eend en smient maken veel gebruik van de plassen bij Windesheim en gedurende de werkzaamheden dient voldoende alternatief foerageergebied beschikbaar te blijven. Om die reden kan de activiteit niet binnen 200 meter afstand van de plassen worden uitgevoerd indien werkzaamheden voor het verondiepen van de plas worden uitgevoerd indien wilde eend en smient aanwezig zijn.

Ad.2. Uitvoeren PAS- en instandhoudingsmaatregelen in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht.

- In het kader van PAS- en instandhoudingsmaatregelen wordt een aantal werkzaamheden uitgevoerd. Hiervan zijn de volgende opgenomen in de vergunning¹⁶⁵:
- Opschonen van watergangen
- Schonen van kolken
- Aanleg van ondiepe natuurvriendelijke oevers bij zandwinplassen
- Het vervangen van duikers

De werkzaamheden worden de komende 3 jaar uitgevoerd (2019, 2020 en 2021) in de periode van 15 juli tot 15 maart, als de terreinomstandigheden in de winter dit toelaten. De werkzaamheden vinden overdag plaats en worden per deelgebied opgepakt, met uitzondering van de plagwerkzaamheden van riet. Dit wordt verdeeld over twee jaar om voldoende geschikt overwinteringsbiotoop voor de roerdomp te behouden (Provincie Overijssel, 2019).

Effecten (niet significant) op instandhoudingsdoelen

Tijdelijke effecten: verstoring door geluid, optische verstoring, verstoring door mechanische effecten en verstoring door licht als gevolg van de realisatie van de PAS- en instandhoudingsmaatregelen.

Permanente effecten: verandering in overstromingsdynamiek, verondieping en vernatting van een aantal locaties wat een positief effect heeft op de instandhoudingsdoelen.

Effecten op habitattypen

Er treden alleen tijdens uitvoering effecten op de habitattypen Kievitsbloemhooilanden (6510B) en Glanshaverhooiland (6510A). Om effecten te voorkomen zijn mitigerende maatregelen voorgeschreven (Provincie Overijssel, 2019).

Effecten op Habitatrichtlijnsoorten

Door de werkzaamheden in sloten, zandwinplassen en kolken is een effect op bittervoorn en kleine modderkruiper niet volledig uit te sluiten. De werkzaamheden zijn tijdelijk en betreffen een deel van de

¹⁶⁵ Ons kenmerk: 2018/0528563

watergangen binnen een deelgebied. Er blijft ook te allen tijde voldoende leefgebied aanwezig (Provincie Overijssel, 2019).

Effecten op broedvogels

Als gevolg van de werkzaamheden is er mogelijk een effect op grote karekiet, zwarte stern, porseleinhoen en kwartelkoning (Provincie Overijssel, 2019).

Effecten op niet-broedvogels

Niet-broedvogels komen verspreid over de hele uiterwaarden voor. Lokaal zijn er wel grotere concentraties aanwezig, met name op de grotere plassen. De 10 deelgebieden waarin wordt gewerkt, hebben geen bijzondere meerwaarde voor de niet-broedvogels. De aanwezige individuen kunnen bij eventuele verstoring uitwijken naar andere gebiedsdelen.

Uitzondering hierop zijn de plagwerkzaamheden in deelgebieden 5, 7 en 10. Deze worden gefaseerd over twee jaar aangepakt. Daarmee is te allen tijde voldoende geschikt leefgebied beschikbaar voor deze soorten en zijn effecten op de instandhoudingsdoelen niet aan de orde (Provincie Overijssel, 2019).

Cumulatie met beoogde activiteit

Als gevolg van de beoogde activiteit zijn voor drie aangewezen niet-broedvogels significante effecten niet uitgesloten. Dit zijn smient, meerkoet en grutto. Er zijn echter als gevolg van de PAS- en instandhoudingsmaatregelen geen effecten op niet-broedvogels. Om die reden is er geen sprake van cumulatie.

B1.3.2 Toetsing cumulatieve effecten

Wij kunnen instemmen met de beschrijving van en de invloed die de activiteiten twee voornoemde projecten op de instandhoudingsdoelstellingen hebben. Wij zijn het eens met de conclusie dat er geen effecten op de instandhoudingsdoelen zijn (op de wilde eend en smient in de plassen bij Windesheim na), en daardoor geen sprake is van cumulatie.

Bij de *wilde eend* en *smient* in de plassen bij Windesheim is cumulatie wel aan de orde. Wij zijn het eens dat de werkzaamheden tot extra verstoring voor de wilde eend en smient leiden. Daarnaast zijn er inderdaad binnen 200 meter agrarische gronden aanwezig. De verstoringafstand die in het rapport van Krijgsveld uit 2008 (blz. 227) genoemd worden, bedraagt inderdaad gemiddeld rond de 200 meter. De wilde eend en smient maken volgens het onderzoek dat uitgevoerd werd voor de Wnb-vergunning "Verbetering van de natuurwaarden in de uiterwaarden Windesheim in het Natura 2000-gebied Rijntakken" (kenmerk 2018/0528563) veel gebruik van de plassen bij Windesheim en gedurende de werkzaamheden dient voldoende alternatief foerageergebied beschikbaar te blijven. Om die reden kan de activiteit niet binnen 200 meter afstand van de plassen worden uitgevoerd indien werkzaamheden voor het verondiepen van de plas worden uitgevoerd indien wilde eend en smient aanwezig zijn.

Om dit te formaliseren leggen wij bovenstaande beperkende maatregelen in de uitvoering vast in voorschriften 8 van onze beschikking.

- In de periode 1 oktober tot 1 maart mag, indien er werkzaamheden plaatsvinden in de zandwinplassen zoals beschreven in de vergunning voor het verondiepen van de zandwinplassen Windesheim (kenmerk 2018/0528563), niet binnen 200 meter afstand van de plassen op grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen op agrarische percelen geschoten worden indien wilde eend en smient aanwezig zijn.

B1.4 Toetsing aan overige vereisten

Op basis van de Wnb¹⁶⁶ houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging.

¹⁶⁶ Wnb, artikel 1.10, derde lid.

Wij zien geen aanleiding om de gevraagde toestemming te weigeren op basis van art. 1.10, derde lid Wnb.

B1.5 Eindconclusie toetsing

Door schadebestrijding van ganzen kunnen verschillende aangewezen doelsoorten van een uur voor zonsopkomst tot 12 uur 's middags verstoord worden, indien de soorten zich binnen de verstoringafstand van de activiteit bevinden. Significante verstoringseffecten kunnen verschillende aangewezen doelsoorten daardoor niet geheel uitgesloten worden. Het betreft de volgende soorten in de volgende gebieden:

Natura 2000-gebied	Doelsoort
De Wieden	kleine zwaan
	kolgans
Zwarte meer	kleine zwaan
	kolgans
Ketelmeer & Vossemeer	kleine zwaan
	kolgans
Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	kleine zwaan
	kolgans
Rijntakken	kleine zwaan
	wilde zwaan
	kemphaan
	smient
	wilde eend
Engbertsdijksvenen	grauwe gans
	kolgans
	bever
Engbertsdijksvenen	kraanvogel

Om significant negatieve verstoringseffecten door afschot van ganzen op bovenstaande aangewezen doelsoorten te voorkomen, leggen wij in deze vergunning de beperkende maatregelen in voorschrift vast. De activiteiten leiden dan niet tot significant negatieve effecten op één van de instandhoudingsdoelen. De gevraagde vergunning voor de uitvoering van de activiteiten kan worden verleend. Aan de vergunning worden voorschriften verbonden om de uitvoering van maatregelen te borgen.

B2 Zienswijzen

B2.1 Bespreking van ingediende zienswijze

Op 1 november 2019 hebben wij een concept-vergunning aan de Faunabeheereenheid voorgelegd voor een reactie.¹⁶⁷ Op 14 november 2019 heeft de Faunabeheereenheid een reactie gegeven op de concept-vergunning.¹⁶⁸

Op 14 november 2019 heeft de Faunabeheereenheid op hoofdlijnen de volgende reactie gegeven op de concept-vergunning:

1. *De mitigerende maatregelen (en onderbouwingen) in de Passende Beoordeling (PB) van Tauw dienen 1 op 1 te worden overgenomen in de vergunning.
De FBE gaat ervan uit dat het advies van een gerenommeerd bureau voldoende moet zijn.*
2. *De vergunning dient niet gekoppeld te worden aan de ontheffing (of de periode van de ontheffing) maar aan de activiteit zoals genoemd in de ontheffing.
Wellicht kunnen we hiermee in de toekomst volstaan met een aanvraag voor verlenging van de vergunning i.p.v een nieuwe procedure met PB.*
3. *'of in de buurt van' verwijderen [uit voorschrift 9]. Eventuele beperkingen zijn alleen van toepassing in het N2000 gebied. Net als de mitigerende maatregelen Kleine zwaan in de andere N2000 gebieden. Primair geldt voor de FBE dat maatregel niet van toepassing moet worden.*
4. *In het N2000 beheerplan De Wieden en Weerribben wordt op pag. 39 aangegeven dat er ca. 8.000 kolganzen in de Wieden overwinteren, overeenkomstig figuur 3.6 in de PB op pag. 40. Dat bij de berekening van het seizoensgemiddelde de zomermaanden worden meegenomen is bijzonder, van april tot oktober zijn er bijna geen kolganzen in NL. Bovendien gaat de PB uit van de positieve trend.*

B2.2 Reactie op de zienswijzen

Ad. 1) Wij hebben de Faunabeheereenheid (FBE) op 18 oktober 2019¹⁶⁹ en op 31 oktober 2019¹⁷⁰ verzocht een verklaring te geven voor het feit dat niet *de meest recente* telgegevens van Sovon in de Passende Beoordeling van Tauw gebruikt zijn.¹⁷¹

Wij hebben de FBE aangegeven dat de laatste telresultaten van aangewezen doelsoorten voor de winterperiode 2017/2018 (zie website van www.sovon.nl/nl/gebieden) niet zijn meegenomen in de Passende Beoordeling van Tauw die bij de vergunningaanvraag gevoegd is. Daardoor zijn sommige conclusies die in de vergunningaanvraag en het bijhorend ecologisch rapport van Tauw, niet meer actueel. In sommige gevallen zijn de conclusies uit de PB dat 'significante verstoringen uit te sluiten zijn' niet meer correct.

Significante versturende effecten voor de volgende soorten in de volgende gebieden zijn met de laatste telgegevens niet meer uit te sluiten:

- *kleine zwaan* en *kolgans* in De Wieden;¹⁷²
- *slapende en/of rustende grauwe gans* in de Rijntakken.¹⁷³

De Faunabeheereenheid heeft per email op 24 oktober 2019 aangegeven dat de vragen van de provincie over de telgegevens niet meer aan het adviesbureau Tauw voorgelegd zouden worden, en dat: "*de provincie voor de vergunning de cijfers moest toepassen die de meeste ruimte bieden en de minste beperkingen*".

Vanwege de bovenstaande feiten is deze vergunning daarom gebaseerd op:

¹⁶⁷ Ons kenmerk: 2019/0359960

¹⁶⁸ Ons kenmerk: 2019/0359969

¹⁶⁹ Ons kenmerk: 2019/0319847

¹⁷⁰ Ons kenmerk: 2019/0328276

¹⁷¹ De meest recente telgegevens van Sovon dateren van 2017/2018; Tauw gebruikt 2016/2017.

¹⁷² (voorschrift 9 en 10)

¹⁷³ (voorschrift 6)

- de passende beoordeling van Tauw,¹⁷⁴
- de e-mails met aanvullende informatie van de FBE (van: 23 oktober 2019¹⁷⁵ en 14 november 2019¹⁷⁶).
- de meest recente telgegevens van SOVON van het seizoen 2017/2018.¹⁷⁷ (Deze telgegevens waren nog niet meegenomen in de passende beoordeling van Tauw.)

Omdat de Faunabeheereenheid niet inhoudelijk gereageerd heeft op onze vraag waarom niet de meest recente telgegevens gebruikt zijn, maar ze enkel aangeeft dat: *"de onderbouwingen in de Passende Beoordeling van Tauw 1 op 1 dienen te worden overgenomen in de vergunning"*, kunnen wij significante versturende effecten voor de *kleine zwaan* en de *kolgans* in De Wieden en voor slapende en/of rustende *grauwe ganzen* in de Rijntakken niet uit sluiten.

Om deze reden nemen wij voor deze drie soorten in beide gebieden extra voorschriften op (voorschrift 6, 9 en 10) om significant negatieve verstoring door de activiteit op voorhand uit te kunnen sluiten. Voor de inhoudelijke onderbouwing van deze voorschriften verwijzen wij naar paragraaf B1.1.3 (blz. 22), en paragraaf B1.1.4 (blz. 39 t/m 42).

Ad. 2) De vergunning is gekoppeld aan de activiteit zoals deze mogelijk gemaakt wordt door de ontheffing van 27 augustus 2019.¹⁷⁸ Deze ontheffing is verleend voor de duur van het Faunabeheerplan. De ontheffing is gebaseerd op het Faunabeheerplan Overijssel dat loopt tot 1 september 2024.¹⁷⁹ Omdat de vergunning gekoppeld is aan de activiteit zoals deze mogelijk gemaakt wordt door de ontheffing, en deze ontheffing op haar beurt weer gekoppeld is aan het Faunabeheerplan, verlenen wij deze vergunning ook voor de duur van de ontheffing.

Ad. 3) In voorschrift 9 van deze vergunning staat: *"In de periode 1 oktober tot 1 maart mag er niet op grauwe ganzen, kolgansen en brandgansen geschoten worden in of in de buurt van het Natura 2000-gebied De Wieden, indien de kleine zwaan aanwezig is in het Natura 2000-gebied én binnen 700 meter van de afschotlocatie."*

De FBE geeft aan dat: *"Eventuele beperkingen zijn alleen van toepassing **in** het N2000 gebied [De Wieden]. Net als de mitigerende maatregelen Kleine zwaan in de andere N2000 gebieden."*

Een kleine zwaan kan binnen 700 meter van een afschotlocatie door het geluid van een gewerschot verstoord worden. Het is niet uit te sluiten dat deze verstoring een significante verstoring tot gevolg heeft. Als de kleine zwaan op de grens van het Natura 2000-gebied staat, betekent dat logischerwijze dat ook tot 700 meter buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied De Wieden significante verstoring door een gewerschot niet uit te sluiten zijn. De Wieden wijkt in dit opzicht af van de andere Natura 2000-gebieden (zoals bv. Rijntakken), waar de kleine zwaan een aangewezen doelsoort voor is, omdat er *geen dijk* zit tussen de agrarische gebieden buiten het Natura 2000-gebied en het Natura 2000-gebied zelf. Een dijk voorkomt visuele verstoringseffecten en dempt de akoestische effecten van een gewerschot.¹⁸⁰

Ad. 4) Om te beoordelen of het doelaantal van het instandhoudingsdoel van het Natura 2000-gebied gehaald wordt (en in het verlengde daarvan of significante verstoring op voorhand uitgesloten kan worden), dient uitgegaan te worden van het aanwijdsdocument van het gebied.¹⁸¹ Het aanwijdsdocument is

¹⁷⁴ Passende Beoordeling Faunabeheerplan Overijssel – beheer kolgans, grauwe gans en brandgans in de winterperiode, door Tauw 26 september 2019, kenmerk R002-1270578WLI-V05-mfv-NL

¹⁷⁵ Ons kenmerk: 2019/0328271

¹⁷⁶ Ons kenmerk: 2019/0359969

¹⁷⁷ Deze gegevens zijn te vinden op de website www.sovon.nl/nl/gebieden

¹⁷⁸ Ons kenmerk: 2019/0254398

¹⁷⁹ Provincie Overijssel, Goedkeuringsbesluit Faunabeheerplan Overijssel (Besluit van Gedeputeerde van 12 maart 2019, kenmerk 2019/0047504) Provinciaal Blad, Nr. 1956, 18 maart 2019.

¹⁸⁰ In de Passende Beoordeling van Tauw die bij de vergunningaanvraag hoort wordt t.a.v. de dempende werking van een dijklichaam het volgende gesteld: *"Deze beperking geldt tenzij het Natura 2000-gebied door een dijk wordt begrensd en de activiteiten buiten het Natura 2000-gebied aan de binnendijkse zijde van die dijk plaatsheeft."* (Passende Beoordeling ken.nr. R002-1270578WLI-V05-mfv-NL; blz. 42)

¹⁸¹ Aanwijzing Natura 2000-gebied De Wieden (035), PDN/2013-035

zowel het uitgangspunt voor het absolute aantal dat gehaald dient te worden, als de systematiek waarmee het doelaantal berekend wordt.

In het aanwijdsdocument van De Wieden wordt voor de aantallen van de behoudsopgave van 'niet-broedvogels' uitgegaan van het 'gemiddelde seizoensgemiddelde' over de periode 1999/2000-2003/2004. Het betreft daarbij tellingen die in die vijf jaar door Sovon gedaan zijn.^{182 183} In de toetsing van de vergunningaanvraag en het opstellen van de vergunning zijn wij uitgegaan van het aanwijdsdocument en de systematiek die daarin beschreven wordt. Wij zien geen reden om daarvan af te wijken. Wij zien dus geen reden om alternatieve aantallen voor onze toetsing te gebruiken (bv. uit het beheerplan) of om van een andere systematiek uit te gaan (bijv. het niet meenemen van zomermaanden). Daarmee zouden we immers afwijken van de door het aanwijdsdocument voorgeschreven beoordelingssystematiek.

C SLOTCONCLUSIE NATURA 2000-GBIEDEN

De activiteit (gebruik van de ontheffing voor het verjagen van grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen met behulp van 'ondersteunend afschot' in de periode 1 oktober tot 1 maart met behulp van het geweer, in het kader van schadebeheer en bestrijding, in Overijssel) brengt de instandhoudingsdoelen voor de betrokken Natura 2000-gebieden niet in gevaar. Vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming –onderdeel gebieden kan voor de Natura 2000-gebieden *De Wieden, Engbertsdijkvenen, Zwarte meer, Ketelmeer & Vossemeer, Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht* en de *Rijntakken* (deelgebied Uiterwaarden IJssel) in Overijssel, onder voorwaarden, worden verleend.

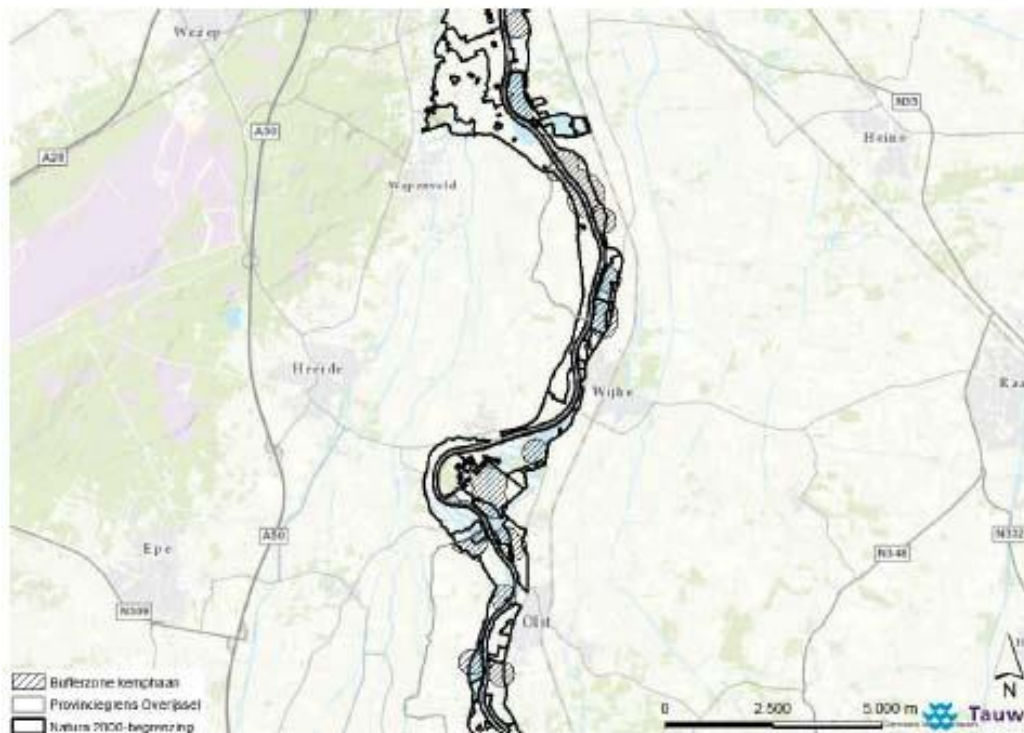
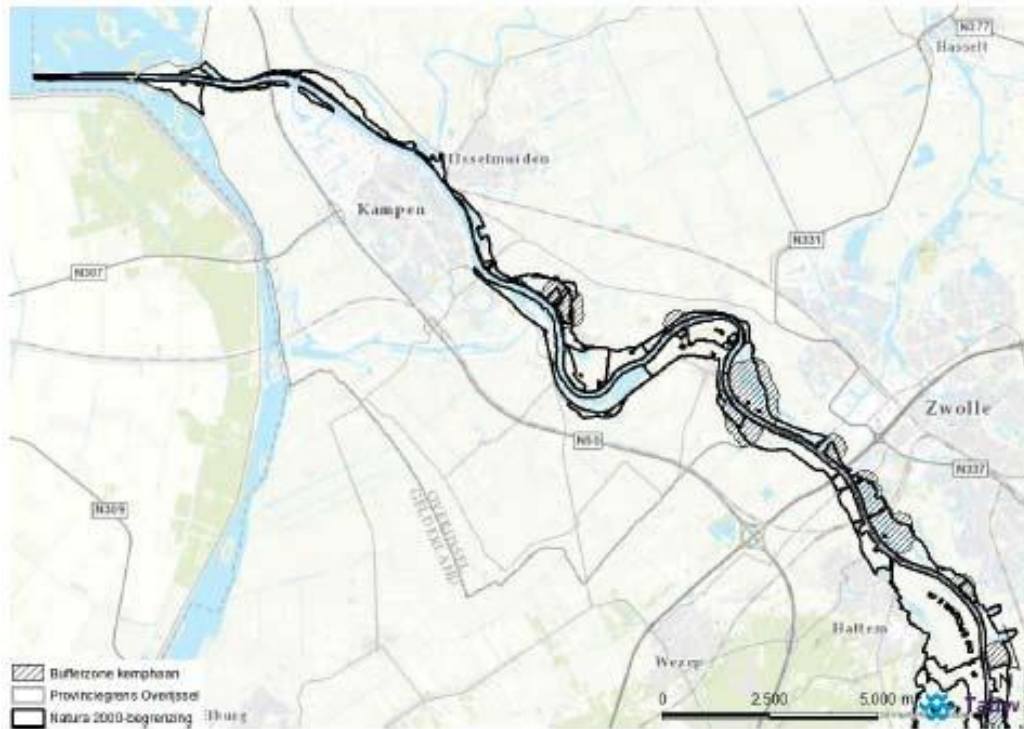
Voor de Natura 2000-gebieden *Weerribben, Sallandse Heuvelrug* en de *Veluwe Randmeren*, geldt dat niet op voorhand uitgesloten kon worden dat de activiteiten een effect op de instandhoudingsdoelstellingen zouden hebben. Uit de passende beoordeling blijkt echter dat significant negatieve effecten op kwalificerende habitattypen en kwalificerende soorten uitgesloten zijn. Een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming –onderdeel gebieden kan voor deze drie gebieden verleend worden. Voor alle gebieden in Overijssel die alleen als habitatgebied aangewezen zijn, geldt dat significant negatieve effecten op kwalificerende habitattypen en kwalificerende habitatsoorten uitgesloten zijn. U heeft geen Wet natuurbeschermingsvergunning nodig voor deze gebieden.

¹⁸² Aanwijzing Natura 2000-gebied De Wieden (035), PDN/2013-035

¹⁸³ SOVON & CBS (2005): Trends van vogelaantallen in het Nederlandse Natura 2000 netwerk. SOVON-informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

BIJLAGE 3 – KAARTEN ¹⁸⁴

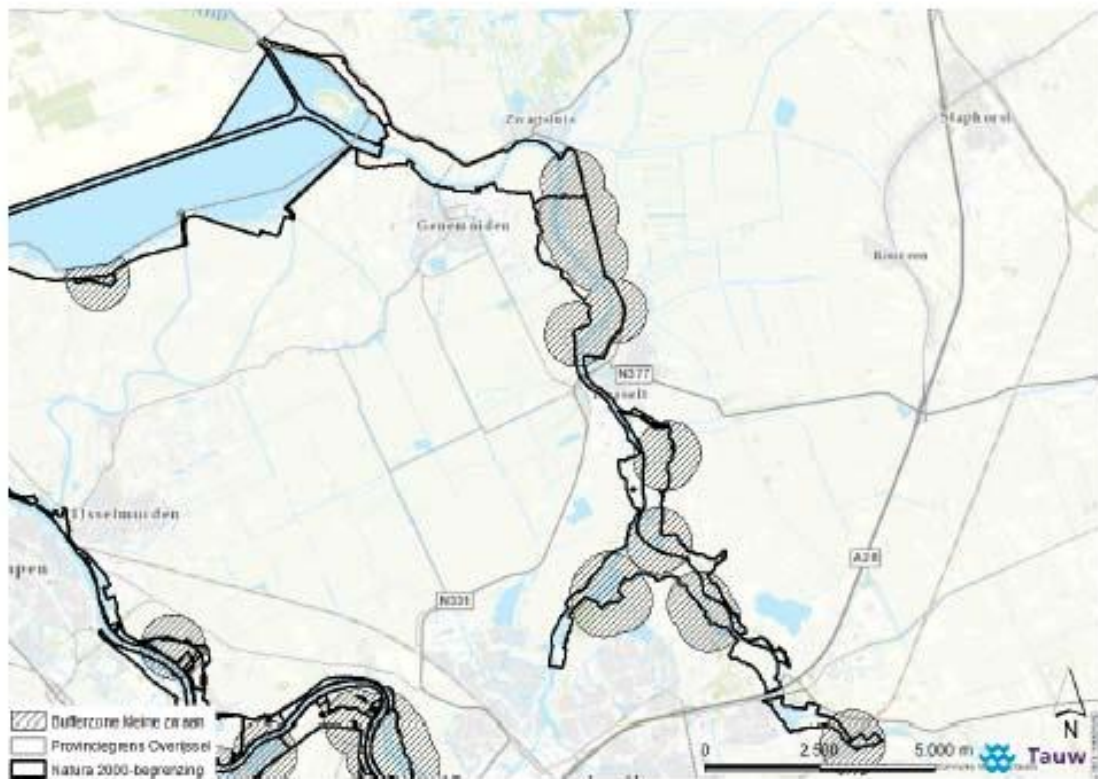
Mitigatie kemphaan

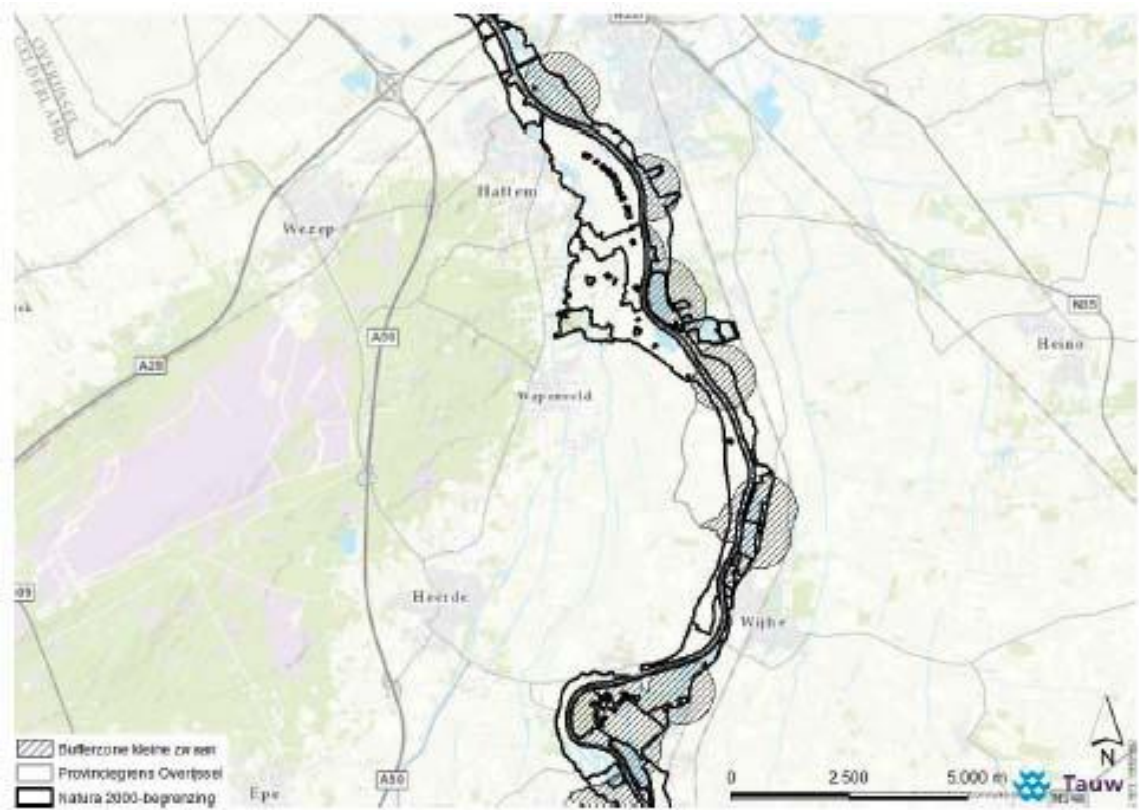

¹⁸⁴ Kaarten met hoge resolutie zijn bij de FBE Overijssel op te vragen.

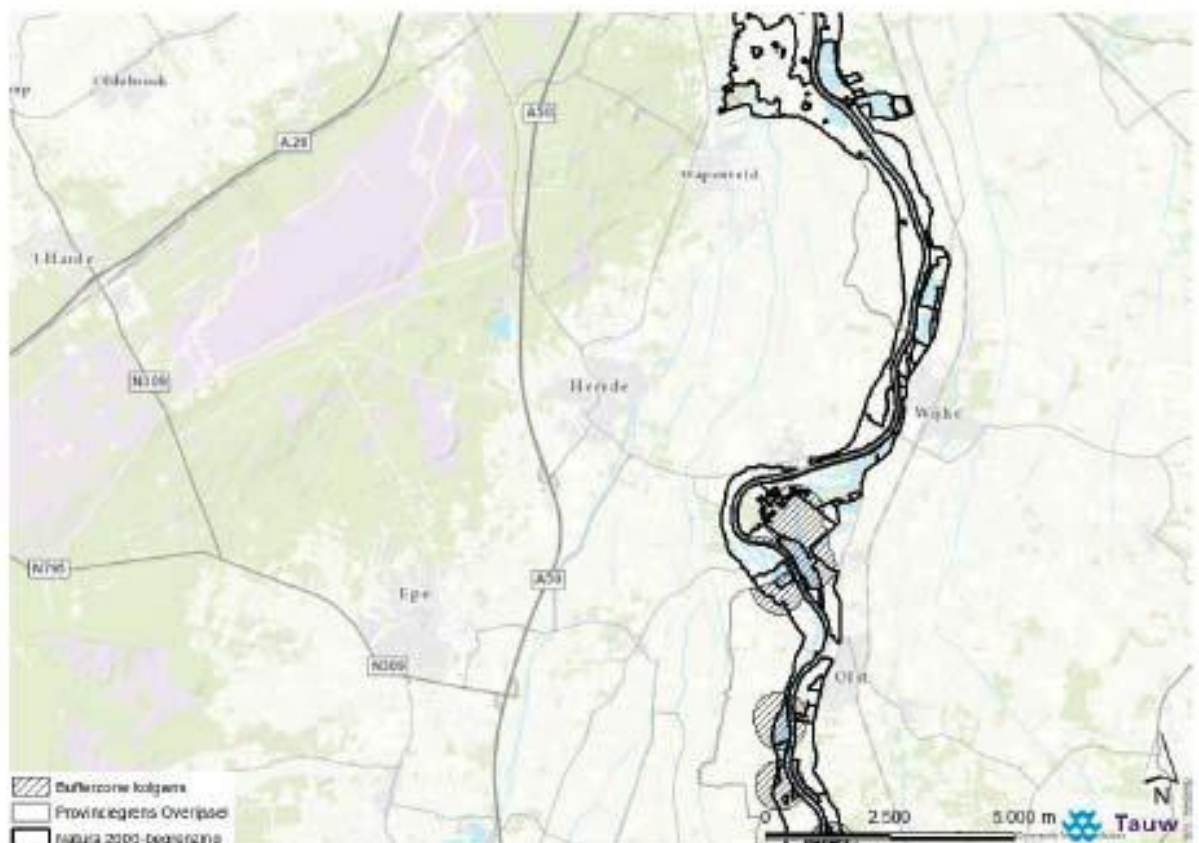

Mitigatie kleine zwaan

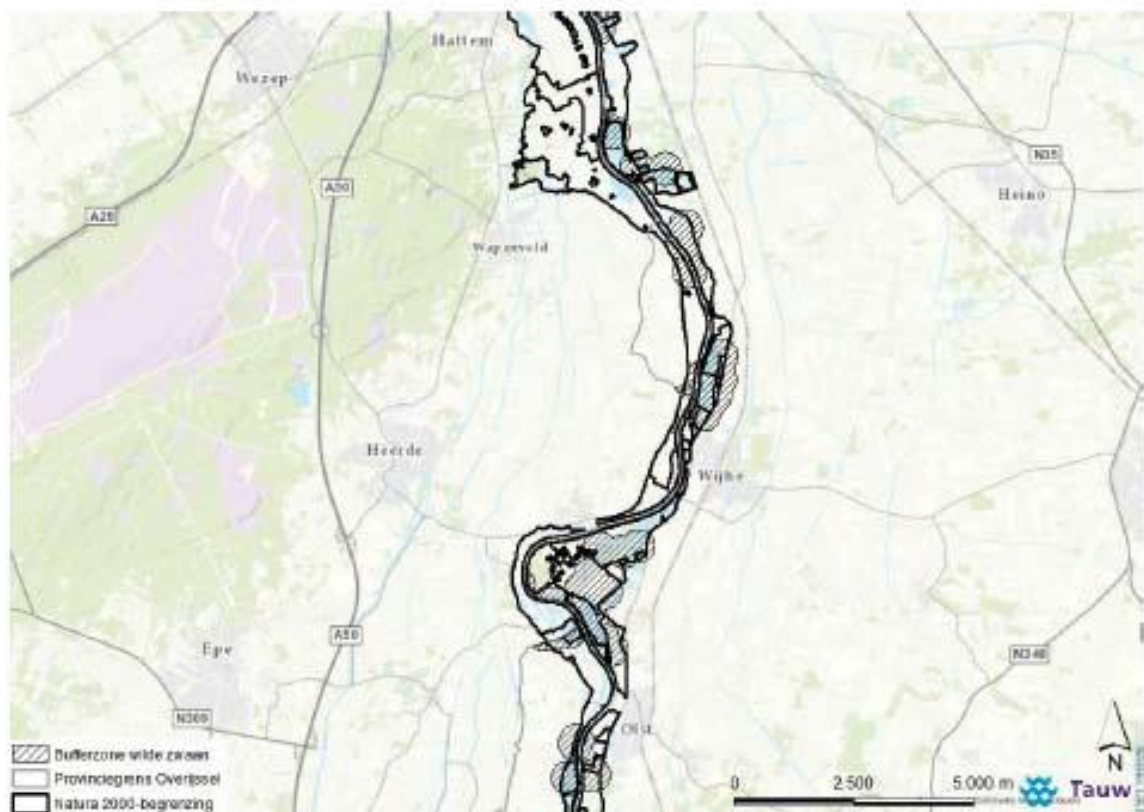

Mitigatie kolgans in Rijntakken (indicatief)

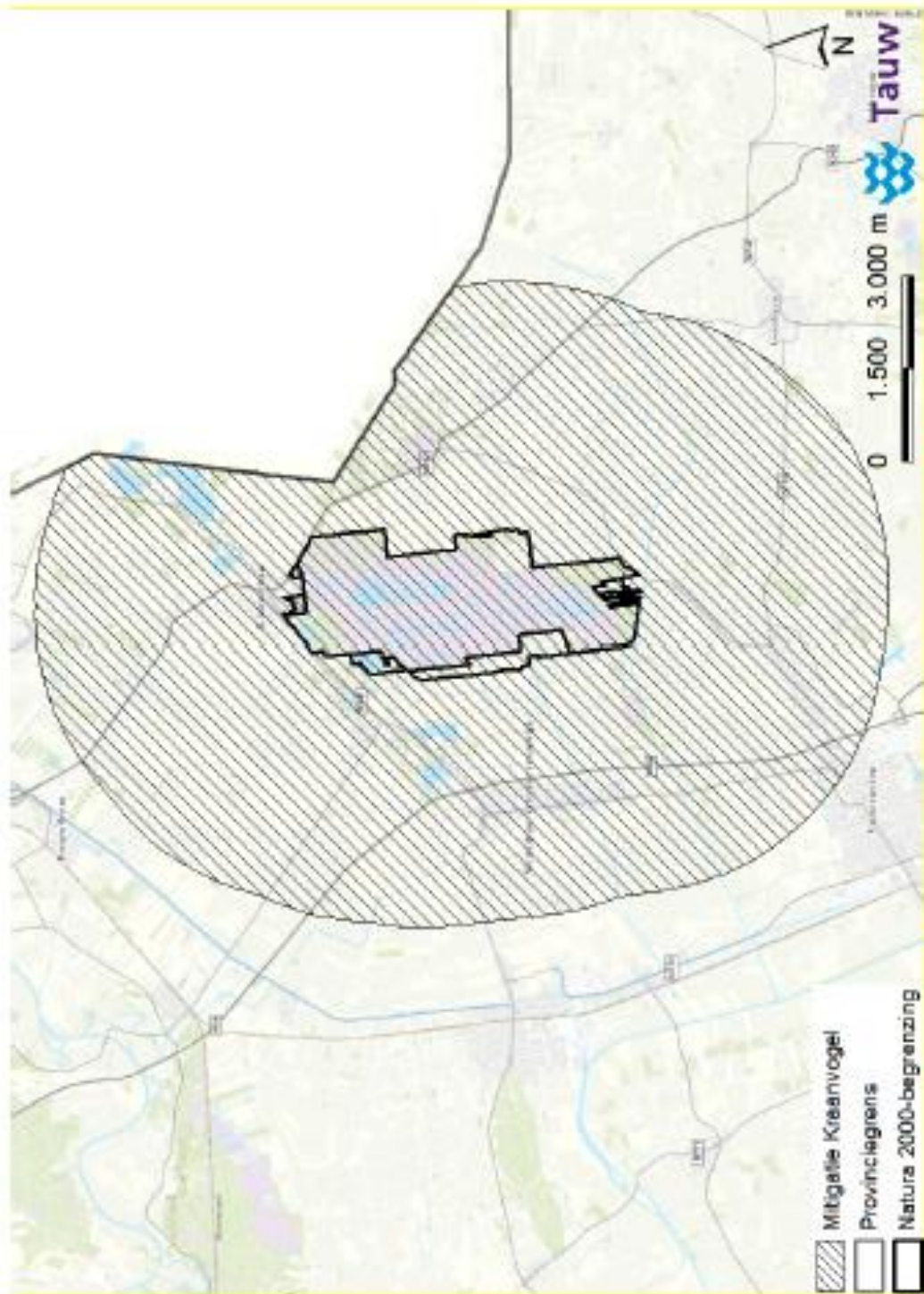
Mitigatie wilde zwaan

Zandwinplassen Windesheim

Figuur Zone binnen de Natura 2000-begrenzing en vier kilometer buiten de begrenzing van Natura 2000-gebied Engbertsdijkswenen